

Riksdagens protokoll

1994/95:118

Måndagen den 12 juni

Kl. 10.00 – 14.37

Protokoll
1994/95:118

1 § Avsägelse

Talmannen meddelade att *Rune Backlund* (c) anhållit om att fr.o.m. den 30 september 1995 bli entledigad från sitt uppdrag som ledamot av riksdagen.

Kammaren biföll denna avsägelse.

2 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Finansutskottets betänkande 1994/95:FiU19
Skatteutskottets betänkanden 1994/95:SkU28, SkU31 och SkU43
Lagutskottets betänkande 1994/95:LU32
Näringsutskottets betänkanden 1994/95:NU27–NU29

3 § Regionalpolitik

Regionalpolitik

Föredrogs
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1994/95:AU13
Regionalpolitik (prop. 1994/95:100 delvis och 1994/95:161 samt förs. 1994/95:RR2)

Anf. 1 PATRIK NORINDER (m)

Fru talman! När den regionalpolitiska propositionen förelades riksdagen den 19 april var det med en viss nyfikenhet jag tog mig an läsandet av den. Jag hade hoppats att regeringen skulle komma med ett genomtänkt förslag på en framtidsinriktad modern regionalpolitik.

Efter att ha läst propositionen kände jag mig något klugen.

Å ena sidan kände jag mig lurad. Var detta allt? Hade man inget mer att komma med? Å andra sidan kände jag en lättnad över att arbetsmarknadsministern inte kom med några nya fiaskoartade innovationer av slaget RAS eller ungdomsintroduktion. Förtroendet för ministerns sätt att sköta sitt revir är, för att inte överdriva, lågt.

Propositionens innehåll upplevde jag som urvattnat. Det fanns inga riktiga visioner. Mycket av den framtida regionalpolitiken hänskjuter

regeringen till utredningar. Mål och riktlinjer blev intetsägande plattityder.

Propositionstexten förklarar t.ex. målen om rättvisa och valfrihet med att människor i olika delar av landet skall ha en likvärdig standard. Nu skall detta, enligt utskottsmajoriteten, inte tolkas som att varje region skall ha en likvärdig standard på alla områden. Enligt utskottets sätt att se det är innebörden i en likvärdig standard ett vidare begrepp, som också innehåller *skillnader* i olika avseenden. För mig betyder "likvärdig" likartad, lika gällande. För utskottet betyder "likvärdig" något som inrymmer skillnader i olika avseenden.

På mig ger detta ett intryck av att regeringen inte har orkat tänka igenom de regionalpolitiska målen ordentligt. Man svänger sig med vackra, intetsägande formuleringar, som t.o.m. skapar ett felaktigt intryck, som i det nyss anförda exemplet. Utskottets räddningsaktion förstärker snarare arbetsmarknadsministrarnas brister. Jag ber att i det här sammanhanget få citera en tidigare riksdagskollega: "När man trampar i klaveret, låt foten vara kvar. Det låter nämligen lika illa när man försöker att dra ut den igen."

Fru talman! Vi moderater har formulerat målet för regionalpolitiken med att den skall ge förutsättningar för olika regioners och människors möjlighet till utveckling, och därigenom bidra till nationell tillväxt. I detta ligger att varje region skall ha möjlighet att utvecklas efter sina förhållanden och möjligheter. Jag tror att detta är en bra språngbräda för vidare resonemang kring hur den regionala utvecklingen skall kunna frödas.

Fru talman! Vi har i vår kommittémotion A49 redogjort för hur vi anser att den framtida regionalpolitiken skall utformas med de förutsättningar som dagens politik har att ta hänsyn till. Det är hänsynstagande bl.a. till:

- * ett ansträngt statsfinansiellt läge, där Sveriges ekonomi sätter gränser för i sig lovvärda förändringar;
- * ett nyförvärvat EU-inträde, där möjligheter erbjuds men också en hårdnande konkurrens;
- * en övergång från ett industrisamhälle till ett mer flexibelt, mångsidigt och decentraliserat kunskapssamhälle, där ny teknik skapar nya förutsättningar för nationer, regioner och individer;
- * ett företagarklimat, som har försämrats efter det socialdemokratiska regeringsövertagandet.

Fru talman! Den regionalpolitik som nu förs måste enligt vårt sätt att se det i grunden förändras. Regionalpolitiken har i ett historiskt perspektiv försökt att med olika metoder kompensera en bristande företagarpolitik.

Under 1960-talet gällde lokaliseringspolitik som skulle stimulera industrisatsningar i vissa utpekade regioner. I början av 1970-talet övergick lokaliseringspolitik till ortssystempolitik. Statliga myndigheter omlokalisades till s.k. primära center. Början på 1980-talet var paketens förlovade tid, t.ex. Norrbottenspaket, Bergslagspaket, Uddevallapaketen, Malmöpaket och malmfältspaket.

Det finns i årets regionalpolitiska proposition från arbetsmarknadsministern ett hyckleri, eller kanske i värsta fall en svårartad okunighet om företagandets villkor. I propositionen konstateras:

"För att skapa en god ekonomisk tillväxt i hela landet krävs fler företag och fler företagare. Nya arbetstillfällen bör i första hand tillkomma i näringslivet och i de små och medelstora företagen. Arbetsmarknads- och regionalpolitiken måste därför i högre utsträckning stimulera tillväxt och arbete."

Detta skriver en regering som under sitt första regeringsår har bedrivit en starkt företagarfientlig politik, bl.a. genom skattehöjningar, försämrade möjligheter till provanställningar och återinförande av föråldrade arbetsrättsregler.

För att i någon mån kompensera de skador som den socialdemokratiska politiken åsamkar företagen söker regeringen i stället korrigera med olika former av företagsstöd. Vi ifrågasätter på goda grunder denna politik. Sofistikerade stödsystem och bidragsberoende kan aldrig utgöra grunden för livskraftigt företagande eller regioners utveckling.

Vi förordar nu att en avveckling av de selektiva företagsstöden påbörjas. I stället för olika former av företagsstöd vill vi främja villkor som gör att människor och företag av egen kraft och efter egna bedömningar kan utvecklas. Förslag till hur detta kan göras återkommer jag till senare. Avvecklingen av företagsstöden bör ske under en tidsperiod som säkerställer att företag som etablerats under vissa givna villkor inte får spelreglerna drastiskt förändrade.

I propositionen aviserar regeringen en översyn av de statliga företagsstöden. Grunden för hur denna översyn skall göras kan ifrågasättas. Samtidigt som regeringen talar om en utvärdering av stödformerna beskrivs hur företagsstöden skall utvecklas och tekniskt samordnas. Man ifrågasätter över huvud taget inte om stöden skall avvecklas eller ej. Regeringen konstaterar rakt upp och ned att de "regionalpolitiska företagsstöden fungerar i huvudsak väl" samt att det är "utomordentligt viktigt att olika former av företagsstöd främjar den ekonomiska tillväxten i landet".

Regeringen antyder inte ens, att om utvärderingen av stödformerna visar att dessa är ineffektiva så bör slutsatsen bli att företagsstöden skall avvecklas.

Vi motsätter oss inte en översyn av de olika företagsstöden och inte heller en översyn av den geografiska omfattningen. Men vid en sådan översyn måste inriktningen vara att komma bort ifrån ett stödberoende och i stället koncentrera insatserna på andra åtgärder, såsom förändrad skatte- och arbetsrättslagstiftning och på fungerande infrastruktur med tonvikt på kunskapsutveckling. Ansatsen måste också vara att få en bred utvärdering av förekommande företagsstöd, inte bara de regionalpolitiskt inriktade. Inom arbetsmarknadspolitiken finns t.ex. starta-egget-bidrag, som överstiger de regionalpolitiska företagsstöden som länsstyrelserna disponerar. Vid en nyligen gjord utvärdering av AMS skulle ungefär hälften av de undersökta ha startat sitt företag utan bidrag. Endast för 17 % var bidraget avgörande för starten.

Det är bra och viktigt att människor tar steget att starta egna företag. Däremot bör stor restriktivitet råda vid utdelande av bidrag. Det finns andra sätt att stödja nystartade företag. Viktig sådan starthjälp kan t.ex. vara hjälp med marknadsföring, utbildning i företagande, uppbyggnad av en ordnad redovisning eller hjälp med nätverksbyggande.

Vid en översyn av företagsstöden bör inte bara selektiva stödformer innefattas utan även generella. Det är dock viktigt att poängtera att dessa inte bör bli föremål för några förändringar inom den av riksdagen nu beslutade tidsperioden. Företagen måste ha stabila spelregler. Det finns heller ingen anledning att *regeringen* skall besluta om företagsstödens geografiska omfattning, vilket föreslås vad gäller transportstödet. Detta skall vara en fråga för riksdagen. En utredning av sådan omfattande karaktär – översyn av samtliga företagsstöd och översyn av regionalpolitiken – bör enligt vår mening ha en parlamentarisk sammansättning.

Fru talman! Avgörande för olika regioners tillväxt är ett högt nyföretagande och ett expansivt småföretagande. Det är i detta sammanhang viktigt att poängtera att det bakom ett företag ligger en företagare. Det är enskilda personers initiativ, kunskap och engagemang som gör att framgångsrika företag skapas och utvecklas.

Det är inte bara en direkt företagarfientlig politik som hotar de svaga regionernas utveckling. Genom den ansträngda statsfinansiella ställning som Sverige otvetydigt har i dag kommer neddragningar att bli ofrånkomliga inom den offentliga sektorn. Särskilt kvinnor kommer att få vidkännas denna neddragning. Det är då av största vikt att alternativa marknader inom den privata sektorn finns för dem som inte längre kan erbjudas arbete inom den offentliga sektorn. För Moderaternas del kommer Christel Anderberg senare i debatten att särskilt ta upp denna fråga.

Om fortsatt utflyttning av kvinnor och ungdomar är *ett* av hoten om en utarmning av glesbygden, så är situationen beträffande både efterfrågan och tillgång på kompetens ett lika stort hot. Enligt vår mening är det därför av största vikt att bygga upp en målmedveten satsning på utbildning inom regionalpolitikens ram. En sådan satsning har bättre förutsättningar att skapa de villkor som svaga regioner behöver för att kunna utvecklas, och företag för att kunna expandera, än olika stödformer med långsiktigt tveksamma effekter.

Den insats för kunskap som vi förordar bör byggas upp från grundskolan t.o.m. den högre utbildningen. Det skall också finnas inslag av vidareutbildning och kunskapsspridning inom högteknologiska områden från universitet och högskolor till företag. Denna speciella kunskapsatsning skall innebära att utbildningsmöjligheter erbjuds också på mindre orter belägna framför allt i mål 6-området.

I dag finns det möjligheter att överbrygga avstånd med modern informationsteknik. Det kan t.ex. ske genom lokal-TV eller genom videokonferenser i interaktiv form. Tekniken finns och utvecklas. Det gäller bara att utnyttja den.

Under en tidsperiod om tre till fem år vill vi satsa på en gradvis uppbyggnad av denna kunskapsinsats som skall till största del ersätta

de företagsinriktade stöden. Efter tre år vill vi anslå 300 miljoner till denna kunskapssatsning. Resurserna skall kunna användas till alla typer av kostnader, dvs. löner, drift och investeringar.

Ansvaret för kunskapsinsatsen bör läggas på en organisation i vilken i första hand Umeå universitet, Högskolan i Luleå och Mitthögskolan samverkar. Denna organisation bör tilldelas det fulla ansvaret för innehåll och kvalitet, men den skall också kunna använda andra för att förmedla undervisningen. En samverkan med den lokala skolan, inklusive komvux, är självklar.

Det vi har förordat är en uppbyggnad av ett utbildningssystem utan geografiska och tidsmässiga begränsningar. Det är riktat mot regioner som i dag inte får del av ett tillräckligt utbildningsutbud. I vår kommittémotion A49 har vi utförligare presenterat hur kunskapssatsningen skall kunna utformas.

Fru talman! Förutom de inhemska regionalpolitiska medlen kommer Sverige nu även att få ta del av EU:s strukturfondsmedel och gemenskapsinitiativ. Detta kommer att innebära en klar förstärkning för att utveckla regionerna i Sverige.

Målområde 6 är det största till geografisk omfattning och motsvarar ungefär 55 % av landets yta. På denna yta bor dock endast 5 % av landets befolkning. Enligt mål 6-områdets utredare, landshövding Lars Eric Ericsson, har området en befolkning som minskat under lång tid. Sysselsättningen kännetecknas av stort beroende av offentlig sektor samt jord- och skogsbruk. Näringslivet domineras av små- och mikroföretag. De sysselsatta har låg formell utbildningsnivå. De små företagen har också svårt att ta emot högutbildad arbetskraft, vilket innebär att många akademiker flyttar ut ur området. Områdets möjligheter och styrka ligger i de många småföretagen, som ger förutsättningar för en nödvändig sysselsättningsökning.

En stor del av de åtgärder som utredaren förespråkar gäller kunskaps- och kompetensutveckling för att stärka konkurrenskraften och skapa nya affärsmöjligheter. Vi delar och stöder helt denna åsikt och förespråkar en politik som leder bort från stödfilosofin. De EU-fonder som Sverige nu kommer i åtnjutande av bör användas för att strukturera om branscher och regioner med svag tillväxt. Merparten av de projekt som kan komma i fråga bör understödja den kunskapsutveckling som vi har förordat.

Slutligen vill jag, fru talman, med några ord ta upp revisorernas förslag angående regionala utvecklingsinsatser. Utskottet har på samtliga punkter där revisorerna begärt tillkännagivande avvisat dessa. Jag tycker att detta är anmärkningsvärt. Utskottets majoritet tar härigenom inte till sig de synpunkter som revisorerna redovisat. Det är svårt att förstå denna inställning. Det måste från både utskottets och riksdagens synpunkt vara av stor betydelse att de medel som anslås kommer till bästa användning och att återrapportering och uppföljning görs på ett korrekt sätt.

Revisorerna tar upp frågor om beslutsunderlag, budgetfrågor, bidragsflora och samfinansiering, huvudmål för projektverksamheten samt regeringens styrning av länsstyrelserna genom bestämmelser.

Även om vissa delar av de områden som revisorerna granskat kan anses ingå i kommande översyner som EU-medlemskapet medför, finns dock inte någon anledning att frånga revisorernas hemställen om tillkännagivande till regeringen. De synpunkter som revisorerna har fört fram är tungt vägande och bör respekteras av såväl utskottet som riksdagen. Vi har inte funnit tillräckliga skäl att avvisa revisorernas kritik och delar därför deras uppfattning att vad de anfört bör ges regeringen till känna.

Fru talman! Jag står naturligtvis bakom alla våra yrkanden i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till reservation 1 till arbetsmarknadsutskottets betänkande om regionalpolitik.

Anf. 2 LENNART ROHDIN (fp)

Fru talman! I gårdagens Dagens Nyheter fanns ett längre reportage om IT-satsningarna i min hemkommun Ljusdal. På bara några få år har flera hundra nya jobb inom den här framtidssektorn tillkommit i en bygd som fortfarande för tio år sedan präglades av den stagnation och den pessimism som följde i spåren av 1940-, 1950- och 1960-talens strukturrationalisering av skogsbruket och den utflyttning och befolkningsminskning som följde på det. I dag däremot, som framgick av tidningen i går, råder det sjudande utveckling och optimism i bygden.

Det här visar att också i bygder som präglats och dominerats av basnäringarna ligger framtiden i modern kunskap och teknik. Det visar att satsning på nya idéer och nya företag inom nya områden inte är förbehållna högteknologiska växthusmiljöer som Silicon Valley. Det visar att satsning på utbildning och kunskap i teknikens frontlinjer är framtiden också för bygder som sett sig själva som baksidan.

Naturligtvis har denna utveckling inte skett utan politiska beslut. Såväl inom kommun och inom länsorgan som på riksnivå har viktiga beslut fattats som skapat förutsättningar för denna utveckling. Men vad den skulle kunna leda till har man inte kunnat fatta beslut om på politisk väg. Det är människor med idéer och framtidstro som har satsat och skapat. Exemplet från Ljusdal visar att de finns, och naturligtvis finns de också på många, många andra håll runt om i vårt land. Det gäller att släppa loss de skapande krafterna i vårt svenska samhälle.

Fru talman! I det nu föreliggande betänkandet råder det trots det stora antalet reservationer i grunden en ganska bred enighet i synen på mål och principer för regionalpolitiken, och det är välkommet. Men det gäller främst den s.k. lilla regionalpolitiken. I verkligheten skiljer det sig naturligtvis mera i synen på vårt samhälles framtida utveckling då vi talar om den s.k. stora regionalpolitiken. Det är desto mer oroväckande.

Under de gångna fyra fem åren har hundratusentals människor hamnat i arbetslöshet. Hundratusentals jobb har försvunnit, och de kommer inte tillbaka. I dag när vi befinner oss i en högkonjunktur befinner sig fortfarande mer än 300 000 personer i öppen arbetslöshet och ytterligare drygt 200 000 i något slags arbetsmarknadsåtgärd.

Hur många som har lämnat arbetsmarknaden i hopplöshet vet vi egentligen inte. Arbetslösheten sjunker ytterst marginellt. Fler än 200 000 människor är långtidsarbetslösa. I Norrland är den öppna

arbetslösheten fortfarande mellan 8 och 12 %. Ingen vågar egentligen tänka på vad som händer när nästa lågkonjunktur kommer. Vi får innerligt hoppas att det just nu bara rör sig om en tillfällig avmattning.

Fru talman! Sveriges problem kan inte lösas utan att det sker ett liberalt skifte i tankesätt och samhällsklimat. Det går inte att ha en låg arbetslöshet utan att samtidigt ha en hög värdering av innovatörer, entreprenörer och företagare. Det krävs en dramatiskt annorlunda värdering av företagandet som livsstil för att Sverige skall kunna få fram de hundratusentals nya jobb i den privata sektorn som behövs för att massarbetslösheten skall kunna besegras. Villkoren för företagandet måste bli bättre.

Det behövs dock också en kulturförändring, där enskilda initiativ i vid mening värderas på ett annat sätt än i dag. Sverige måste helt enkelt återupprättas som företagarnation.

Sedan regeringsskiftet i höstas har det alltför länge förts en politik som bara kan beskrivas som företagarfientlig. Genom en felaktig och otillräcklig saneringspolitik har räntorna stigit. Trots de glädjande, men inte alls tillräckliga, räntesänkningar vi sett i slutet av våren ligger räntorna fortfarande på en alldeles för hög nivå. Det är säkerligen den enskilda mest avgörande faktorn när det gäller att bromsa tillkomsten av nya jobb och företag. Till detta kommer de många återställare av ideologisk karaktär som den socialdemokratiska regeringen utlovade till LO och som samarbetet med Vänsterpartiet under hösten gjorde det nödvändigt att fullfölja.

Visst måste alla vara med och hjälpa till och spara oss ur krisen. Men man får inte bita sig själv i svansen. Skattehöjningar och återställare som avskräcker från att skapa nya jobb tar oss inte ur arbetslösheten. Arbetslösheten är den främsta orsaken till vårt alltjämt alldeles för höga budgetunderskott.

Inget kan vara viktigare i ekonomisk politik i dagens Sverige än att stimulera fram nya jobb – många nya jobb.

Fru talman! En politik som skapar förutsättningar för att människor skall våga och vilja skapa företag och jobb är således enda vägen ur den svacka som Sverige har hamnat i. Nu talar alla om värdet av nya jobb och nya företag. Men under den gångna valrörelsen talades det fortfarande om att gynna företag men inte kapitalägare, som man föredrar att kalla företagarna.

Det skorrar illa i öronen på de många egna företagare som står på huvudet i maskinerna hela dagarna och i bokföringen på kvällar och helger. Att tjäna miljoner på tips, bingo och lotto i Sverige är rättvist, för då avgör slumpen. Att tjäna pengar på att skapa och satsa sin kraft och sin tid i nya företag och nya produkter är fortfarande orättvist. I bygder med ringa företagardimension är den inställningen inget som direkt uppmuntrar till det vanskliga steget att starta eget och nytt.

Fru talman! Den enighet som betänkandet uppvisar beror i hög grad på att regionalpolitiken befinner sig i ett förändringsskede. Inte minst de nya stödformer som EU-anslutningen har medfört gör att mycket om framtiden är oklart. Enigheten är därför stor om behovet av en översyn av regionalpolitiken, dess grundvalar och stödformer.

Utskottsmajoriteten utvidgar översynsuppdraget utöver det som regeringen redan har aviserat. Det rör sig faktiskt närmast om en totalöversyn. Trots detta har utskottet avvisat vårt förslag om en parlamentarisk utredning av regionalpolitiken. Man nöjer sig med att konstatera: "Om det efter hand visar sig att utredningsfrågorna får en allt större räckvidd anser utskottet att organisationen av översynsarbetet bör vidgas. I ett sådant skede kan även en parlamentarisk utredning aktualiseras."

Hur mycket mera omfattande den aktualiserade översynen skulle kunna bli än vad utskottet redan har skisserat är oklart. Här förefaller det mest vara fråga om att inte skriva ansvarigt statsråd på näsan.

Jag tror emellertid att de flesta i detta sammanhang kan vara överens om att erfarenheterna från hanteringen av det regionalpolitiska översynsarbetet under den förra mandatperioden och särskilt dess parlamentariska förankring inte direkt uppmuntrar till efterföljd.

Fru talman! Ett område som det blir ofrånkomligt att se över är den regionala stödområdesindelningen. Förutom med de permanenta stödområdena arbetar man inom regionalpolitiken sedan många år tillbaka med tillfälliga stödområden. Ursprungligen tillkom de för att ge tillfälligt stöd till kommuner och bygder som i en tillfällig konjunktursvacka hamnat i svårigheter. Avsikten var naturligtvis att de snart skulle kunna klara sig utan regionalpolitiskt stöd.

Efter hand som det visade sig att många av de här kommunerna inte bara har befunnit sig i en tillfällig utan i en mera långvarig strukturförändring, har inplaceringen i tillfälliga stödområden blivit alltmer permanent.

Det ligger givetvis inget egenvärde i att tillhöra ett stödområde. Dessutom förlorar stödområdena sitt värde om alltför många kommuner inbegrips. Regionalpolitiken måste sikta på att stödja de mest utsatta regionerna och kommunerna. Men i många fall saknas i dag varje annan anledning till att vissa kommuner är inplacerade i permanenta stödområden och andra i tillfälliga stödområden än tidpunkten för beslutet. I rädsla för att helt öppna för en förändring av de permanenta stödområdena har allt fler kommuner rutinmässigt placerats i tillfälliga stödområden. Villkoren är desamma för permanenta och tillfälliga stödområden, men långsiktigheten i spelreglerna skiljer naturligtvis rejält. Det kan vara mycket avgörande för berörda kommuner.

Fru talman! I förra årets regionalpolitiska debatt visade jag på hur en kommun i mitt hemlän, Ovanåkers kommun i Voxnadalen, i alla avseenden har kvalificerat sig för en inplacering i permanent stödområde. Dess strukturproblem är av långvarig karaktär. Den praxis som har utvecklats i avsaknad av omprövning av indelningsgrunderna är naturligtvis ohållbar i längden. Det vore en brådskande uppgift för en parlamentarisk utredning att titta närmare på indelningsfrågorna.

Till detta kommer naturligtvis också de nya stödformer och den målområdesindelning som EU:s regionalpolitiska stöd innebär. Olika stödområdesindelningar lappar över varandra i ett alltmer oöverskådligt nät över stora delar av vårt land. Liksom i ett skattesystem når man till

slut en punkt där nya lappar inte förenklar utan förvirrar och man måste börja om från början.

Fru talman! I den regionalpolitiska debatten den 1 juni förra året uttryckte jag min stora glädje över att ett enigt arbetsmarknadsutskott, efter förslag i motioner från mig och andra ledamöter på Gävleborgsbänken, föreslog att Norrlandsfondens verksamhetsområde skulle utsträckas till att omfatta också Gävleborgs län.

Gävleborg – som i alla avseenden är ett utpräglat Norrlandslän, med den näst högsta arbetslösheten efter Norrbotten under hela den gångna lågkonjunkturen – skulle nu behandlas som just ett Norrlandslän.

När vi under det gångna året befann oss på väg upp, in i en högkonjunktur, skulle Norrlandsfondens speciella stödmöjligheter kunna spela en strategiskt viktig roll genom att stödja nya produkter och idéer på ett tidigt stadium av utvecklingen. I början av en konjunkturuppgång skulle det stödet komma synnerligen lämpligt.

Som framgick av en debatt här i kammaren med arbetsmarknadsministern för ett par veckor sedan, är förvåningen och upprördheten stor i Gävleborg över att Norrlandsfonden ännu inte kommit till användning för vårt län.

Ministern hänvisade till att frågan hade fastnat i Bryssel. Samma svar fick en kollega till mig på Gävleborgsbänken för snart ett halvår sedan.

I den folkomröstningskampanj för svenskt EU-medlemskap som vi bedrev i höstas talades det ofta om huruvida EU skulle innebära guld och gröna skogar. Jag och andra förespråkare hävdade att inget kommer av sig självt, inte ens med ett medlemskap. Men medlemskapet ger möjlighet att vara med och argumentera och påverka. Det förutsätter dock att man på plats aktivt och energiskt driver sina krav.

Det blir allt svårare att tro att så har varit fallet när det gäller frågan om utvidgning av Norrlandsfondens verksamhetsområde.

När var statsrådet Sundström senast i Bryssel för att driva fram en lösning på frågan om Norrlandsfonden?

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 15 till betänkandet och i övrigt till utskottets hemställan.

Anf. 3 HANS ANDERSSON (v)

Fru talman! Den regionala dimensionen i politiken håller på att bli en sprängfråga i landet. Det handlar om solidaritet mellan människor i olika regioner, det handlar om rättvisaspekten, det handlar om utvecklingskraft i olika regioner och om att tillgång till välfärd skall vara lika för alla människor i vårt land.

Motsättningar har uppstått i Sverige; man skall inte underlåta att säga det.

Jag tycker att det klart visades i omröstningen om EU-medlemskap, där några i storstadsområden och i län med universitet och utvecklingspotential kände optimism och ville komma med i marknadsströmmarna inom den europeiska unionen, medan människor i regionalpolitiska stödområden, i glesbygd, kände främlingskap inför den nya tidens drivkrafter.

På samma sätt finns motsättningar när det gäller kommunal skatteutjämning och fördelning av statsbidrag.

Det är väldigt farligt om denna klyfta får växa i vårt land. Då får vi motsatsen till ett solidariskt samhälle. Vi skall bekämpa ett kluvet Sverige. Vi skall bekämpa konflikter som kraftigt kan skada Sveriges utveckling.

Denna negativa sida framkommer tydligt om man läser utvecklingsplanerna för mål 6 området, Norrlands inland, och för mål 2 området, Bergslagen. Där beskrivs utflyttning, befolkningsminskning, ogynnsam åldersstruktur, låg utbildningsnivå, högt ohälsotal, hög arbetslöshet och nästan alltid svårigheter för kvinnor och ungdomar, som ju – höll jag på att säga – är de viktigaste grupperna för välbefinnande, utveckling och framtidstro.

Långtidsutredningens betänkande har en bilaga från NUTEK, i vilken man har utvecklat tidigare rapporter och analyser. Jag vill peka på några partier i denna, där man analyserar statsbudgetens utgiftssida fördelad på vad man kallar olika samhällen och samhällsintressen.

Å ena sidan har man akuta, kortsiktiga utgifter, som man kallar för reaktionssamhället. Den budgeterade regionalpolitiken står för 4 % av dessa insatser, som är små och kortsiktiga, t.ex. arbetslöshetsbekämpning och transfereringar för att hålla människor försörjda medan de har stora problem.

Här finns också det som kallas den sekundära regionalpolitiken. Det är servicesamhället, kompetenssamhället, utbildning och forskning. Koncentrationen av kompetenssamhället till universitetsorter och storstäder är markant.

Detta är den ena typen av analys, och jag tycker att man bör ta den på stort allvar.

Å andra sidan har vi en annan analys, som sammanfattas på följande sätt: Det finns en stor regional skillnad i nettot mellan skatter och transfereringar per capita. Spannet går från den region där invånarna betalar in i genomsnitt 11 000 kr mer i skatt än de får i transfereringar, till den region där transfereringarna är 14 000 kr mer än skatterna.

Det handlar alltså om vilken inkomstkraft man har i form av egeninkomster och vilken levnadsstandard man kan ha beroende på de utjämnande system som vi har. Det kan gälla a-kassa, förtidspension eller transfereringar i den kommunala sektorn.

Jag tycker att man bör uppmärksamma att Sverige, i jämförelse med t.ex. Europa, har de minsta skillnaderna mellan olika regioner. Det beror inte på den lilla regionalpolitiken, där det är fråga om en eller annan miljard, utan det beror på det välfärdssamhälle som arbetarrörelsen har bidragit till att successivt bygga upp.

Det handlar om den kommunala välfärden, sjukvården, den generella utbildningsstandard som har upprätthållits i vårt land.

Det finns mycket som jag är kritisk mot när det gäller regionalpolitiken, men Sverige har kommit långt när det gäller den övergripande politiken för att utjämna skillnader, fördela välfärden och ge människor lika chanser.

Men enligt prognosen i Långtidsutredningens bil. 5 har de fortsatta förändringarna av omfördelningen av resurser mellan individer och organisationer nu, i högre grad än tidigare, gynnat de starkare regionerna. Det står att det är viktigt att konstatera att särskilt snabba och omfattande förändringar kommer att få direkt avgörande effekter på en regions utvecklingsmöjligheter.

Man talar alltså om socialförsäkringssystemet, om a-kasssystemet, herr arbetsmarknadsminister, om skatteutjämningsförslag och om skattereformen som genomfördes i början av 90-talet.

Denna typ av generella, makroekonomiska och systemförändrande åtgärder som riksdagen beslutar om har kraftiga regionala effekter. Slutsatsen är att de har negativa effekter för just de områden som vi vill stödja med regionalpolitiken och som vi utpekar som stödområden.

Jag kommer alltså in på frågan om den stora politiken och den lilla. Jag vill understryka att syftet med Vänsterpartiets rättvisepolitik när det gäller skatter, transfereringar, högskolesatsningar, energipolitik, kommunikationspolitik osv. till stor del är att upprätta likställighet och rättvisa – inte minst regionalt.

Den alltmör marknadsstyrda utvecklingen, vilken förstärks av EU-medlemskapet, innebär faktiskt försämrade möjligheter för särskilt utsatta områden och för grupper med svårigheter.

Man brukar diskutera den stora och den lilla regionalpolitiken, och det görs också i betänkandet. Jag tror att vår syn, som vi har framhållit gång efter annan i våra motioner och nu senast i motion 38, har fått ett visst genomslag. Det finns många skrivningar i betänkandet där det sägs att vi måste se till de regionala konsekvenserna av hela politiken och gå igenom den regionala fördelningen, inte bara med hänsyn till den lilla politiken.

Det handlar om bolagiseringar, om avregleringar inom staten, om skattefrågor, om kommunernas ekonomi osv.

Vi har i vårt särskilda yttrande vad gäller mål och inriktning pekat på att man skulle ha gått längre, varit tydligare och inte bara efterlyst utredningar av konsekvensfrågorna. Man borde också ha påtalat det faktum att det redan finns ett flertal väldokumenterade utredningar.

Vi måste göra någonting åt alla de beslut som är negativa ur regionalpolitisk synvinkel.

En liten detalj: I kompletteringspropositionen, som vi skall besluta om i övermorgon, drar man in utbildningsexperterna på länsstyrelsen. De spelar säkert ingen större roll i expansiva län. Men i mitt län, Kopparbergs län, och i glesbygdslän är utbildningsexperterna en samordnare av just kompetensutveckling, både i förhållande till EU:s strukturfonder, mellan kommunernas gymnasiesatsningar och när det gäller samarbete mellan högskolor och det lokala näringslivet. Det är alltså en direkt nackdel för det regionalpolitiska utvecklingsarbetet när man gör en sådan generell besparing.

Eller ta besparingen inom SLU, som inom SLU:s konservativa värld ledde till att resurserna koncentreras till Uppsala- och Lundområdena och avvecklas när det gäller Garpenberg, där det var viktigt därför att där fanns skogsindustri och skog. Forskning och utbildning som

sysselsätter många och ger kompetens och utvecklingskraft i södra Dalarna försvinner.

Det vimlar av beslut inom SJ och på andra håll som leder till regionalpolitiskt mycket negativa konsekvenser, alldeles oberoende av att riksdagen uttalar sina regionalpolitiska mål.

Regionalpolitiska konsekvensanalyser och bedömningar av politiska beslut av regering, riksdag och statliga myndigheter är ett måste. Det måste lyftas fram på dagordningen.

När det gäller den lilla regionalpolitiken har vi tidigare fokuserat på begrepp som underifrånperspektiv, lokal och regional demokrati, kvinnor i centrum för utvecklingsarbetet, lokal mobilisering, kompetensutveckling och aktivitet i stället för passivt bidragsberoende. Vi har fått ett slags bidragknarkande av passiva åtgärder där det inte krävs motprestationer. Jag tycker att nedsatta socialavgifter som en generell åtgärd är en mycket dålig åtgärd i det här sammanhanget.

Det gäller också att förstärka den regionala identiteten ur kulturell synpunkt.

Mycket av vad vi har fört fram tror jag det finns en stark förståelse för. Jag tycker betänkandet utandas att den nya regionalpolitik som skall komma måste baseras bl.a. på just de ledstjärnor vi har fört fram.

Vi är förvånansvärt överens med moderaterna när det gäller vikten av att företagsstödet utvecklas till aktiva, utvecklingsinriktade kompetenshöjande åtgärder och inte till företagsstöd, individuellt eller branschvis, eller i ett visst geografiskt område. Förändringen får man göra på sikt och varsamt eftersom flera investeringsbeslut nu blir grundade på sådana här subventioner. Men det är en dålig regional politik som jag tror snarast skadar på sikt. Den konserverar gamla strukturer och leder inte till förnyelsekraft.

Flera har sagt här att regionalpolitiken är i stöpsleven och kommer att göras om. Det är mycket som talar för det: informationstekniken, regionernas nya avgränsningar och landstingens nya roll, som regionberedningen föreslagit. Men framför allt är det strukturfonderna från EU som har lett till ett brett programarbete som grundas på just gemensamma regionala program, underifrånperspektiv och inriktning på kompetens och utvecklingskraft snarare än på passivt bidragstagande. Det kan stärka de krav på självtillit som vi har fört fram många gånger.

Förra året förde vi som största och viktigaste fråga fram det här med regionala fonder, där riskkapital skulle finnas. Vi har avstått från det nu i väntan på vad som skall ske efter de regionala program som för tillfället är under bedömning i Bryssel. Vi tror att vi med den typen av program sedan kan nationellt förstärka de strukturer som uppkommit och det samarbete som finns för att gynna regional utveckling genom att få fram riskvilligt kapital. Det är ungefär som vi tänkte när det gällde Norrlandsfonden.

Vi brukar säga, Lennart Rohdin, att det som gäller EU inte är så roligt. EU är en stor byråkrati. Det är mycket beklämmande att beslutanderätten över vad vi får och inte får göra för regionalpolitisk utveckling avgörs av byråkrater i Bryssel. Det är ett av våra skäl för att vara mycket negativa till den faktorn.

Kvinnorna vill jag fortfarande lyfta fram, inte minst när det gäller kompetensområdet. Jag är mycket kritisk till – jag har sagt det tidigare när det gäller arbetsmarknadspolitik – att det saknas ett brett kompetensutvecklingsprogram för kvinnor. I glesbygden och i den offentliga sektorn, där regeringen nu så starkt skär ned, krävs en jätteinsats av utbildning och kompetensutveckling för att ge chanser till ny sysselsättning.

Jag är också mycket kritisk mot att se att företagsstöden år efter år misslyckas med att uppnå de kvoter som är uppsatta för att kvinnorna skall få en rimlig andel. Det gällde också det företagsstöd som arbetsmarknadspolitiken lade ut förra året och som nu majoriteten tänker upprepa i form av en satsning med 400 miljoner kronor för regional tillväxt.

Jag tycker, som Lennart Rohdin, att vi kunde ha varit ännu tydligare om en parlamentarisk utredning. Jag tycker det är av yttersta vikt att vi inte gör som vi gjorde sist med en dålig referensgrupp i förhållande till en departementsutredning. Det händer så mycket på detta område, så nu måste vi ha en rejäl utredning av det regionalpolitiska arbetet för fortsättningen.

Låt mig bara peka på några enskilda frågor. Småföretagarstödet, som tas från arbetsmarknadspolitiken, tycker jag är helt orimligt. Det skulle ha tagits från anslagen C2 och C4, länsanslag och nedsättning av sociala avgifter, alternativt som en del i den småföretagarsatsning som ligger i flera av EU:s strukturfondsprogram.

Vattenkraften har vi återigen tagit upp. Vi får väl se vad Centerpartiet tänker göra den här gången – man har lagt fram ett slappt särskilt yttrande.

Det är en del i idén att lokala resurser får utnyttjas för utvecklingsarbete. Inte minst just de regioner med riktigt stora problem av den typ jag pekat på tidigare har stora resurser i form av vattenkraft och producerar energi av yttersta betydelse för svenskt näringsliv och svenskt samhälle och leder till stora samhällsvinster och företagsvinster. Vi anser att ett system för återförande av en del av dessa vinster för regional utveckling till de vattenproducerande länen skall införas.

Länsparlament borde vi uttala oss kraftfullare för. Regionberedningen har sagt att landstingen eller motsvarande organ bör få ett ökat ansvar för regional utveckling, för att man skall få en folklig förankring för de politiska beslut som fattas. I dag är det ju länsstyrelserna som står för mycket. Jag anser att vi borde ta ett steg vidare, och vi har reserverat oss för detta.

För att spara kammarens tid skall jag dock mycket lojalt, fru talman, nöja mig med att yrka bifall till reservation 9 som avser återföring av vattenkraftsvinstmedel och reservation 22 som avser finansieringen av de småföretagssatsningar som förs fram i propositionen och betänkandet.

Anf. 4 LENNART ROHDIN (fp) replik

Fru talman! Hans Andersson sade att problemet med Norrlandsfonden visar problemet med att vara medlem i EU, att så fungerar en tung byråkrati.

Det är förvisso en tung byråkrati i Bryssel. Men regionalpolitiken, de stödformer vi har och även Norrlandsfonden, har inte blivit ett fall för EU-maskineriet som en följd av EU-medlemskapet. Det fanns ju redan under tidigare EES-regim, som även Vänsterpartiet numera är förespråkare för, efter vad jag förstår. Även innan vi var medlemmar i EU hade EU synpunkter på politik som kunde vara konkurrenshämmande på olika sätt. Detta hade följdverkningar även för svensk del.

Det viktiga med medlemskapet är att det ger oss möjligheter att påverka i Bryssel vad som sker inom EU. Då måste man just vara i Bryssel och påverka.

Jag tycker det är litet beklämmande att det i den regering som vi fick efter valet och som jag uppfattade att Hans Andersson och hans parti understödde, bara är den mest utpräglade EU-motståndaren som har fört en sådan aktiv påverkanspolitik i Bryssel som jag tror att de flesta av oss som förespråkade ett EU-medlemskap hade förväntat sig av varje minister i en svensk regering när Sverige blivit medlem i EU.

Anf. 5 HANS ANDERSSON (v) replik

Fru talman! Det förhållandet att man är EU-motståndare behöver inte hindra att man är mycket aktiv när det gäller att påverka EU och ibland också använda EU, vilket vi har gjort vid ett flertal tillfällen genom överklagandena, som har lett till ny lagstiftning när det gäller konkurser, lönegarantier och ett flertal andra ämnesområden. Man skall ta till vara goda idéer.

Det som vi har pekat på och som också är angivet i vår reservation nr 2 är att EU släpper marknadskrafterna fria. Marknadslösningarna gynnar koncentration, och det är därför som EU har infört en kompenserande regionalpolitik. Vi har redan haft en sådan i Sverige.

Å andra sidan ger denna kompenserande regionalpolitik ett ringa återflöde från de 20 miljarder kronor som belastar vår statsbudget, vilket i sin tur är ett motiv för att av statsfinansiella skäl, som regeringen nu gör, dra ned på socialförsäkringssystem, på transfereringar och på kommunernas ekonomi – något som jag menar slår utomordentligt hårt just mot de regionalpolitiskt utsatta områdena. Det är den uppfattning som vi har. Vi anser också att det förekommer en förfärande mängd byråkrati i samband med tillståndsgivning till högst rimliga åtgärder av regionalpolitisk karaktär, t.ex. godkännande av att Gävleborg ingår i Norrlandsfonden.

Anf. 6 LENNART ROHDIN (fp) replik

Fru talman! Jag förstår fullt väl att Hans Andersson föredrog att tala mer generellt om EU och inte om det som han tog upp i sitt anförande, nämligen frågan om Norrlandsfonden och Gävleborgs län. Men det är fortfarande så, Hans Andersson, att det är genom att vara med som vi kan påverka, hur kritiska vi än är till mycket inom EU, inom

EU:s medlemsstater och i samarbetet dem emellan. Vi har från Folkpartiets sida framfört och framför fortfarande sådan kritik.

Hans Andersson säger att samarbetet inom EU släpper loss marknadskrafterna. Men om man ställer sig vid sidan om utvecklingen och inte är med i det samarbete som äger rum mellan EU:s medlemsstater, är risken mycket större för att man, som t.ex. i Schweiz, är tvungen att hämningslöst släppa loss marknadskrafterna, för att inte komma alldeles på efterkälken. Samarbetet inom EU ger en möjlighet att påverka, att dra åt samma håll och att vara med i samma utveckling.

Hur kritisk man än är mot väldigt mycket inom EU – och det kan vi inom Folkpartiet vara, precis som man är inom Vänsterpartiet – tror jag att Vänsterpartiet mycket snart kommer att upptäcka, eller kanske redan har upptäckt, vilka mycket större möjligheter man har att påverka genom att vara med i EU än om man står utanför.

Anf. 7 HANS ANDERSSON (v) replik

Fru talman! Jag skall avstå från att ge mig in i en allmän EU-debatt, även om det i och för sig vore frestande. Låt mig i stället återgå till frågan.

Jo, jag tycker att det är beklämmande att man inte kan lösa frågan om inlemmande av Gävleborg i Norrlandsfonden. Det kan inte finnas några för Europa principiellt viktiga skäl för att inte fatta ett positivt beslut om detta och att göra det snabbt.

Det gick någorlunda väl när det gällde transportstödet, nedsättning av socialavgifter osv., men jag tycker att det krävs för mycket av byråkrati och tjänstemannabeslut för avgöranden som Sveriges riksdag anser att man skulle kunna ta.

Jag tror att det är värre när det gäller de begränsningar som införts i och med antagandet av mål 6-området, som bygger på gleshet. Mål 6 kan inte kombineras med ett flertal andra åtgärder. Jag är fortfarande mycket osäker om vilket det samlade utfallet kommer att bli för det som vi har kallat det regionalpolitiska stödområdet och som till mycket stor del överensstämmer med EU:s mål 6-område.

Detta har att göra med administrativa bökligheter, som jag tycker att det är nästan förnedrande att Sveriges riksdag skall behöva lyda under.

Anf. 8 BERTIL BORGLUND (mp)

Fru talman! Under en lång följd av år har glesbygden blivit allt glesare medan storstadsregionerna har blivit tätare. Denna urbanisering är ogynnsam för Sverige och bör därför brytas snarast möjligt.

Landet är inte betjänt av att befolkningen lämnar glesbygderna och formligen klumpar ihop sig i storstadsregionerna. Det får till följd att det blir svårt att upprätthålla samhällsservicen i glesbygderna. Jag tänker på sådana saker som skolor, sjukhus, kommunikationer m.m. Även handeln får svårt att överleva.

Nationen är heller inte betjänt av att storstadsområdena blir större. Där uppstår också problem, fast av andra slag. Anonymitet råder, drogmissbruk ökar, allt fler ungdomar har svårt att finna sig till rätta i

storstadsmiljön och kriminalitet breder ut sig. Trafiken kännetecknas av trängsel och köer med stora miljöproblem som följd.

En fortsatt urbanisering förstärker denna bild. Jag tror att vi är tämligen överens om att denna för nationen och människorna negativa utveckling måste brytas.

Frågan är hur många miljarder kronor som skall satsas på regionalpolitik. Regeringen föreslår att vi för nästa budgetår skall satsa 4,2 miljarder kronor. Det är en ganska liten summa. Har vi råd att satsa mer? Det gäller ju också att få ner budgetunderskottet. Det kan vara frestande att pruta på denna budgetpost.

För att man skall kunna göra en bra bedömning av hur mycket pengar som det kan vara lönsamt att satsa på regionalpolitiska insatser borde en konsekvensanalys göras som visar vilka samhällsekonomiska kostnader som uppstår, när samhällen och kommuner på grund av utflyttning får för litet befolkningsunderlag.

Slutstadiet, dvs. när bygder avfolkas helt och hållet och blir ödebygd, är en tragedi för både människorna och nationen. Vem har inte hört slagordet "Hela Sverige skall leva"? Under tiden som vi har hört det har den ena bygden efter den andra slagits ut och avfolkats. Nu gäller det att rädda de befolkade glesbygder som återstår. Därför vill Miljöpartiet öka satsningen på regionalpolitiken med 1 ½ miljard kronor för nästa budgetår. Det bästa sättet att göra det är att stödja de företagare som finns kvar och som är i behov av stöd för att kunna fortsätta. Dessutom bör nyföretagande stödjas.

Under en lång följd av år har de regionalpolitiska insatserna kommit männen till del i mycket större utsträckning än kvinnorna. Det är hög tid att ta till vara kvinnokraften bättre än i dag, så att inte kvinnounderskottet i glesbygden blir ännu större.

Företagsamhet för kvinnlig arbetskraft bör prioriteras. Mycket talar för att kvinnor kan leda utvecklingen mot starkare och stabilare näringslivsutveckling i glesbygden de närmaste decennierna.

Miljöpartiet vill inrätta ett särskilt bidrag till kommuner i stödområdet för att utveckla ett uthålligt näringsliv. Detta näringslivsbidrag skall uppgå till 1 miljard kronor för nästa budgetår. Pengarna skall främst användas till kompetensuppbyggnad i det lokala näringslivets småföretag. Dessutom skall en särskild satsning göras på kvinnligt nyföretagande.

Med anledning av detta yrkar jag bifall till min reservation nr 8.

Teknikens landvinningar inom informationsteknologin öppnar nya och stora möjligheter att jobba på distans. Dator teknik och teleteknik gör det fullt möjligt att sköta kvalificerat arbete hundratals mil från sin arbetsgivare. Det är därför inte längre nödvändigt att arbetskraften flyttar till arbetsgivaren eller företaget. Många jobb inom tjänstesektorn kan med fördel skötas på distans. Men det förutsätter att ett modernt telenät är utbyggt. Tyvärr släpar utbyggnaden efter i glesbygdsområdena.

En snabb utbyggnad av det moderna telenätet i glesbygdsområdena är en konkret åtgärd som skulle kunna ge många jobb åt glesbygdens befolkning. En sådan satsning skulle vara en mycket bra regionalpoli-

tisk åtgärd. Folk i glesbygd kan få sin utkomst utan att flytta från sin hembygd. Det är ju precis det som är målet med regionalpolitiken. Det är långt ifrån alla regionalpolitiska åtgärder som har den träffsäkerheten.

Miljöpartiet föreslår därför ett anslag om 500 miljoner kronor för att i samarbete med teleföretagen kraftigt påskynda utbyggnaden av ett modernt telenät i glesbygd över hela landet. Dessutom vill vi införa enhetstaxa över hela landet på telenätet. Även det är en konkret åtgärd för att stödja glesbygden.

Med hänvisning till det anförda yrkar jag bifall också till min reservation nr 7.

Anf. 9 DAN ERICSSON (kds)

Fru talman! Det är roligt att i en debatt där arbetsmarknadsministern deltar kunna konstatera att vi har ett stort mått av gemensamma synsätt på politiken. Det har inte alltid varit fallet i de debatter vi har haft hittills. I detta fall beror det på att regeringen och Anders Sundström har ändrat uppfattning, och det är bra.

Den socialdemokratiska regeringens budgetproposition i januari visade en bristande insikt i betydelsen av en aktiv regionalpolitik. Det påtalade vi i kristdemokraternas regionalpolitiska motion i januari. Det är positivt att kunna notera att regeringen i dag närmat sig den kristdemokratiska synen på regionalpolitiken. I det sammanhanget skall också sägas att det kan bero på att Centern nu drar in Socialdemokraterna alltmer mot det politiska mittfältet; en liten ros också till Centern.

Regeringen gör i sin regionalpolitiska proposition bedömningen att det regionala utvecklingsarbetet bör utgå från en långsiktig strategi och syfta till en långsiktig tillväxt inom ramen för en hållbar utveckling. Bland målsättningarna nämns också att människor i olika delar av landet skall ha likvärdig standard och att det skall vara möjligt att arbeta och bo i olika delar av landet. Jag kan inte riktigt förstå det som Patrik Norinder säger. Jag kan inte se vad det är för negativt med denna målsättning. Jag förstår inte heller varför man från moderat sida därmed fjärrar sig från de regionalpolitiska mål som vi var överens om i den tidigare regeringen. Målen ligger fast.

Vi kristdemokrater anser att regionalpolitiken inte kan ses isolerad. Insatser inom flera olika politikområden påverkar den regionala utvecklingen mer än anslag som finns för regional utveckling över statsbudgeten och numera via EU:s strukturfonder. Som ett tydligt exempel kan vi ta neddragningar inom statliga myndigheter i typiska glesbygdsområden. Det slår oerhört hårt mot sysselsättningen. Då är det viktigare att man ser på helheten i politiken, hur det slår regionalt.

De direkta anslagen till regionalpolitiken kan trots allt ha en stor betydelse för den regionala utvecklingen, om de satsas på rätt ställe och i rätt tid. Utifrån subsidiaritetsprincipen är ansvaret för utvecklingen i första hand ett ansvar för regionerna. Ökad kommunal och regional självstyrelse genom direktvalda regionala fullmäktige skulle stärka kommunernas och regionernas möjligheter att ta detta ansvar. Staten har å sin sida i första hand ett ansvar för att skapa grundläggande goda

Prot. 1994/95:118
12 juni

Regionalpolitik

förutsättningar för den regionala utvecklingen genom att garantera utbildning, infrastruktur och goda villkor för företag och företagande.

En framgångsrik ekonomisk politik för hela landet får positiva konsekvenser även för den regionala utvecklingen. Det skapar också utrymme för särskilda regionalpolitiska satsningar. Sambandet är tydligt.

En grundförutsättning för en gynnsam ekonomisk utveckling är att saneringen av de offentliga finanserna fullföljs, vilket skapar goda förutsättningar för varaktigt lägre räntor. Det är av central betydelse att få i gång investeringar och därmed nya jobb i hela Sverige. Det är därför vi kristdemokrater i nationens intresse har deltagit i diskussionerna kring konvergensprogrammet. Det synes nu bli en relativt bred uppslutning kring det.

Målet för det regionalpolitiska stödet måste vara att det skall ge en så hög utväxling som möjligt mot de regionalpolitiska målen. Ett litet stöd som placeras på rätt ställe i rätt tid kan få stor betydelse för den totala utvecklingen. Ett tydligt exempel på det är det av förra regeringens införda småföretagsstödet, som nu får en fortsättning.

Vi noterar att regeringen framhåller företagets betydelse för Sveriges och regionernas tillväxt och sysselsättning. Man säger bl.a. i propositionens sammanfattning att bärande tema i propositionen är att främja tillväxt och satsa på småföretagen.

Fru talman! Vi kristdemokrater har alltid förordat en politik som uppmuntrar företag och företagande. Det är endast genom en sådan politik som nya, långsiktigt uthålliga arbeten kan skapas och välfärden i det längre perspektivet värnas och utvecklas. För att de nya jobben skall komma hela landet till del är det viktigt att villkoren för ny- och småföretagande är gynnsamma. Nya arbetstillfällen på landsbygd och glesbygd måste i huvudsak tillkomma inom småföretagen. Ju fler småföretag desto mindre sårbarhet vid konjunkturedgång och desto bättre förutsättningar att klara strukturomvandlingar.

Kristdemokraterna har i motionen med anledning av regeringens kompletteringsproposition särskilt betonat vikten av att små och medelstora företag får tillgång till riskvilligt kapital och att de för jobben så viktiga tjänsteföretagen blir fler, genom exempelvis möjligheten till sänkt moms. En moderniserad och flexibel arbetsrätt är särskilt viktig för de små och medelstora företagen, liksom en väl utbyggd infrastruktur som även omfattar telekommunikationerna. Modern informationsteknologi skapar helt nya förutsättningar för att utveckla glesbygdsregioner. Möjligheten att decentralisera verksamheter och förlägga företag i glesbygd förbättras högst avsevärt. Här gäller det verkligen för oss i Sverige att vara pådrivande.

Det är bra att vi nu får till stånd en översyn av de regionalpolitiska företagsstöden. Den verklighet där de regionalpolitiska stöden skall fungera är under stark förändring, och behovet av översyn är stort. Vi vill betona vikten av att översynen har en bred ansats och parlamentarisk förankring och att man tar hänsyn till hela det regionalpolitiska området och frågor som kan anknyta till detta. Syftet måste vara att finna de mest effektiva formerna för god ekonomisk tillväxt och regional balans, med målsättningen att hela Sverige skall leva. Att hela Sve-

rige skall leva får inte bara bli en slogan, som sades här tidigare. Det måste bli verklighet. Det är det regionalpolitiken skall syfta till.

Utifrån subsidiaritetsprincipen menar vi kristdemokrater också att det är önskvärt att kommunerna får ett ökat ansvar och inflytande över det regionalpolitiska stödet. Detta måste självklart ske i samarbete med länsstyrelserna och Glesbygdsmyndigheten.

Regeringen talar i sin proposition och även i sin reviderade version av statsbudgeten om kvinnokraften och betydelsen av att uppmärksamma och stötta kvinnor och kvinnligt företagande. Man säger att det är alldeles för få åtgärder som är riktade till kvinnor och som gynnar kvinnors verksamhet. Ändå drar man ned på det särskilda stödet till främjande av kvinnligt företagande.

För att få till stånd den nödvändiga ökningen av sysselsättningen är det nödvändigt att den potential för nyföretagande som finns bland kvinnor tas till vara. Enligt Föreningsbankens i dagarna publicerade barometer över kvinnor som småföretagare ser dessa mer optimistiskt på den framtida utvecklingen än på flera år. Fler satsar i dag på export. Dessa positiva tongångar bör tas till vara och bli inspiration och exempel för fler kvinnor att våga satsa på sina idéer.

Företag som drivs av kvinnor är underrepresenterade bland de företag som har fått regionalpolitiskt företagsstöd. Detta bör nu länsstyrelserna notera och bevaka extra noggrant, så att man kommer till rätta med denna skevhet. För min del skall jag försöka att bevaka hur man fördelar dessa stöd hemma i Östergötland, så att de verkligen kommer kvinnliga företagare till del.

Fru talman! Vi har en reservation som berör påverkan av EU:s ambitioner och stöd. Den bygger på kds-motioner och pekar på att Sverige bör påverka utformningen av EU:s regionalpolitiska stöd, så att dess syfte inom EU-länderna blir att ge alla människor, oavsett var de bor, tillgång till arbete, service och en god miljö. Vi tar också upp att EU:s sociala ambitioner bör höjas samt att familje- och medborgarspekter bör få en framträdande plats i EU. Den sociala dimensionen bör ge människan och familjen frihet att välja så att socialt ansvar och personlig utveckling kan förenas.

Vi har inte alltför många reservationer. Vi vill ändå, genom att yrka bifall till reservation nr 3, markera vår uppfattning att vi skall vara pådrivande i EU.

Vi har också en gemensam reservation med Vänsterpartiet, reservation 9, om återföring av resurser från vattenkraftsproduktion till de producerande länen. Detta är en konkret regionalpolitisk insats. Det är ett gammalt krav, men det har i högsta grad aktualitet. Därför yrkar jag också bifall till reservation nr 9.

Fru talman! Avslutningsvis kan vi konstatera att den totala anslagsramen enligt regeringens nuvarande förslag uppgår till praktiskt taget samma nivå som den kds förespråkade i samband med budgetpropositionen. Det handlar om en ökning i storleksordningen 700 miljoner–4,2 miljarder. Sveriges inriktning vid medlemskapsförhandlingarna med EU var att skapa goda möjligheter för återflöde från EU:s strukturfon-

der och genom den s.k. additionalitetsprincipen förstärka de regionalpolitiska satsningarna.

Att regeringen nu till största delen återtar sin i budgetpropositionen aviserade sänkning av anslaget är givetvis bra. Medel från EU:s strukturfonder får inte bli en ursäkt för att minska utrymmet för nationella satsningar på regionalpolitikens område.

Regeringens ändrade förslag till regionalpolitik är en kraftig omläggning sedan januari i år och, som jag ser det, ett bra svar på kristdemokratiska motionsförslag.

Anf. 10 PATRIK NORINDER (m) replik

Fru talman! Jag blir något förvånad över att Dan Ericsson försvarar den socialdemokratiska politiken. Jag tror att socialdemokraterna kan klara av det rätt bra själva.

Det gäller mål och riktlinjer för regionalpolitiken. Vi har tagit upp frågan eftersom regeringen har sagt att människor i olika delar av landet skall ha en likvärdig standard. Vår regionalpolitik utgår ifrån att man skall ta vara på de utvecklingsmöjligheter som finns i hela landet. Dan Ericsson kan, om han ställer upp på den formuleringen, kanske förklara hur kds i praktiskt arbete ser på att hela landet skall ha en likvärdig standard. Storstäder, landsbygd, norr och söder skall ha samma standard. Hur tänker Dan Ericsson utforma det i praktisk politik?

Vi har satt som mål för vår regionala politik att vi skall ge förutsättningar för olika regioners och människors möjlighet till utveckling. Därigenom skall vi bidra till den nationella tillväxten. Det är den grund som vi tycker att regionalpolitiken skall stå på.

Dan Ericsson kanske kan förklara hur han i praktisk politik tänker skapa samma standard i hela landet för alla människor.

Anf. 11 DAN ERICSSON (kds) replik

Fru talman! Det var inte på något sätt meningen att reta upp Patrik Norinder, men jag tillåter mig ändå en viss förvåning när jag konstaterar att Moderaterna mäter sig ur när det gäller regionalpolitiken, trots att man i betänkandet skriver följande mycket tydligt: I den nu föreliggande propositionen föreslås inte några nya mål eller åtgärder för landsbygdsutvecklingen. De åtgärder som formulerades i samband med föregående års regionalpolitiska proposition kvarstår därför.

Det var en proposition som vi i fyrpartiregeringen utformade.

Jag undrar vad det är som har förändrats sedan vi hade en fyrpartiregering, med tanke på att vi nu har en socialdemokratisk regering, när det gäller de regionalpolitiska målen. Jag ser det som positivt att regeringen har ändrat uppfattning och faktiskt anslutit sig till vad de fyra partierna kom överens om tidigare.

Fru talman! Det är inte så som Patrik Norinder säger, dvs. att vi skall ha en likformighet. Det står också mycket tydligt i betänkandet att utskottet inte har någon annan mening än motionärerna vad gäller uppfattningen att varje region skall ha möjlighet att utvecklas efter sina egna förhållanden och möjligheter.

Vi närmar oss ett synsätt där vi försöker ha subsidiaritetsprincipen i grunden. Den lokala initiativkraften är viktig, och det är regionerna som själva skall bestämma utvecklingen. Staten skall ha en stödjande funktion och ge vissa grundläggande förutsättningar.

Det finns ingenting av det som Patrik Norinder talar om i de mål och den inriktning som betänkandet andas.

Prot. 1994/95:118

12 juni

Regionalpolitik

Anf. 12 PATRIK NORINDER (m) replik

Fru talman! Jag fick ingen förklaring på hur Dan Ericsson tänker sig den likvärdiga standard som regeringen har skrivit om. Man har de facto skrivit om det i sin proposition. Hur man tänker göra det i praktisk politik kräver en förklaring.

Jag antar att Dan Ericsson följde debatten från början och hörde mitt anförande. Jag sade att vi vill ha en annan typ av regionalpolitik. Vi vill komma ifrån stödberoende och inrikta regionalpolitiken mer på kunskapsutveckling och kunskapssatsning. Det är ett nytt sätt att se på regionalpolitiken.

Jag vet att Hans Andersson stöder den politiken, och kanske gör Dan Ericsson det också. Att komma ifrån stödberoendet är viktigt i den regionala politiken.

Anf. 13 DAN ERICSSON (kds) replik

Fru talman! Om Patrik Norinder lyssnade på det *jag* sade hörde han att vi tycker att det grundläggande är de ekonomiska förutsättningarna i landet och att vi får en tillväxt. Det är på den grunden vi kan gå vidare och verkligen vara aktiva i regionalpolitiken. Jag ser inte de motsättningar som Patrik Norinder försöker måla upp. De finns inte. Jag tror att vi är överens, också med Moderaterna, när det gäller inriktningen och målen.

Det var därför det var så förvånande att Moderaterna mäter sig ur i detta sammanhang. Jag tycker att det är beklagligt. Det visar också att man faktiskt nu backar från de ställningstaganden man gjorde under den tidigare fyrpartiregeringen.

Anf. 14 LENNART ROHDIN (fp) replik

Fru talman! Jag hade inte direkt väntat mig ett replikskifte med kds, men efter Hans Andersson från Vänsterpartiet uttalade sig även Dan Ericsson för en bred parlamentarisk förankring av det kommande regionalpolitiska översynsarbetet. Det uttalandet var tydligen inte tillräckligt för att ansluta sig till vårt yrkande om en parlamentarisk utredning. Dan Ericsson anslöt sig i stället till utskottsmajoritetens svävande och ganska hypotetiska skrivningar.

Det skulle vara intressant att veta vad Dan Ericsson föreställer sig för form av bred parlamentarisk förankring. Det kan väl inte vara ytterligare någon konsult i regeringskansliet, som en följd av att man ansluter sig till regeringens konvergensprogram?

Anf. 15 DAN ERICSSON (kds) replik

Fru talman! Vi har hört att konsulter skall vara bannlysta från regeringens arbete, så några sådana utgår jag ifrån att man inte kommer att anskaffa.

Vad jag har sagt, fru talman, är att jag tycker att det är nödvändigt att man, när man ser över de regionalpolitiska målen, gör det i samverkan med de politiska partierna och att vi gemensamt, precis som i betänkandet, kan samla oss kring mål och inriktning och kring hur vi skall effektivisera och förenkla de olika stöden.

Hur regeringen tänker sig detta får vi se. Med tanke på den konstruktiva anda som jag tycker att vi har haft i utskottsbehandlingen av just detta betänkande tror jag att vi kan ha en konstruktiv anda också i fortsättningen när det gäller detta område.

Anf. 16 LENNART ROHDIN (fp) replik

Fru talman! Jag ser också fram emot att få reda på vad regeringen har tänkt sig för någonting. Hittills har man inte redovisat att man har tänkt *någonting* när det gäller den parlamentariska förankringen. Det är väl anledningen till att utskottsmajoriteten skriver så svävande och hypotetiskt i sitt betänkande. Man skriver att man *om* det visar sig nödvändigt kan tänka sig att vidga översynsarbetet. I ett sådant skede kan även en parlamentarisk utredning aktualiseras.

Om kravet på en parlamentarisk utredning enligt Dan Ericsson inte är konstruktivt tycker jag fortfarande att det skulle vara intressant att veta vilka de andra alternativen är för en bred parlamentarisk förankring av översynsarbetet, som Dan Ericsson uttalade sig för.

Anf. 17 DAN ERICSSON (kds) replik

Fru talman! Jag har inte sagt att den typen av utredning inte skulle vara konstruktiv. Men vi från kristdemokraterna har ibland i debatten beskyllts för att ha skjutit frågor till utredningar och den typen av arbete. Vi har fått igenom en del sådana förslag också. Energikommissionen är ett tydligt exempel.

Det är klart att vi vill undvika att bli beskyllda för att skjuta allt till utredningar. Vi får se hur regeringen tänker sig utforma detta.

Jag upprepar att jag tycker att man har haft en konstruktiv dialog när det gäller detta betänkande. Jag antar att man har haft det tidigare med Centerpartiet vid utformandet av propositionen.

Jag utgår ifrån att man vill ha en fortsatt sådan konstruktiv samverkan. Hur man tänker utforma den får vi se. Gör man det inte på något vettigt sätt kan jag lova Lennart Rohdin att vi säkert kan förenas i gemensamma krav när det gäller hur arbetet skall gå till.

Anf. 18 BERIT ANDNOR (s)

Fru talman! I Gäddede längst upp i nordvästra Jämtland finns Gelab. Det är ett litet företag som bl.a. tillverkar elektroniken, dvs. inredningen, i de portkodssystem vi kan se överallt. I den yttersta av yttersta glesbygder har vi i dag ett livskraftigt företag som ger sysselsättning åt 40 personer. Det är en betydande del av de sysselsatta i Gäddede. Det

här har gjort att många har kunnat bo kvar. Skolan och affären och annan service finns kvar och skapar tillsammans förutsättningar för att bevara ett levande samhälle.

Utan de regionalpolitiska stöden hade Gelab inte kunnat utvecklas till ett livskraftigt företag. Troligen hade det därmed inte heller varit möjligt att bevara samhällsservicen i övrigt. Samma förhållande gäller för utvecklingen för företag som Polar-bageriet i Älvsbyn, Perma Scand i Ljungaverk, Fyrås trä och impregnering i Strömsund, Datasvar i Sveg och Aktsam i Ragunda. Ja, man skulle kunna hålla på att räkna upp det ena exemplet efter det andra.

Det är dessa exempel som vi kan visa på och som är det som vi kallar den lilla regionalpolitikens innehåll. Den bygger på de övergripande målsättningarna tillväxt, rättvisa och valfrihet. Det är en politik som innebär att vi tar vara på de befintliga resurserna, bygger vidare på de naturliga förutsättningarna och stöttar och stödjer viljan att utveckla det lokala samhället. På så sätt tar vi vara på hela landets möjligheter till utveckling och tillväxt.

Det är så vi genom regionalpolitiken kan arbeta för en jämn fördelning av välfärden, så att människor i olika delar av vårt land kan ha en likvärdig standard. Därigenom ges förutsättningar för att kunna välja var man vill bo och arbeta. En regionalpolitik som utformas utifrån dessa förutsättningar skapar ett samhälle med solidaritet och sammanhållning.

Men regionalpolitik är så mycket mer, som flera tidigare talare har sagt. Det räcker inte med att Gelab i Gäddede får regionalpolitiskt stöd för investeringar och utveckling för att bli ett livskraftigt företag. Det är viktigt men inte avgörande för en positiv utveckling. Det gäller också att samhället runt omkring fungerar.

Det handlar om hur kommunikationerna, vägar och telekommunikationer, fungerar. Hur ser det ut när det gäller utbildning och forskning? Hur är kommunernas situation, energiförsörjningen, barnomsorgen och posten – ja, all den infrastruktur som är så nödvändig för att vårt samhälle och våra företag fungerar? Det är inte regionalpolitiken och de avsatta medlen för den som är avgörande för människors möjligheter att bo och arbeta i olika delar av landet. Det är den samlade sektorspolitiken som är avgörande.

Därför måste resurserna och insatserna inom olika sektorer utformas och samordnas på ett sådant sätt att de möjliggör en positiv utveckling i hela Sverige. För att vi skall få en regional balans måste vi ge förutsättningar för tillväxt ur ett helhetsperspektiv. Vad hjälper regionalpolitiska stöd om avregleringar, snäva lönsamhetsintressen och centrala beslut direkt motverkar den regionala balansen? Därför är det glädjande att det i regeringens proposition så klart står uttryckt att de regionalpolitiska hänsynen skall genomsyra regeringens arbete.

Dessutom är det av utomordentlig vikt att regeringen nu kommer att genomföra en kartläggning och analys av de regionalpolitiska konsekvenser som de senaste årens förändringar av den statliga sektorn har fört med sig. Denna analys skall visa hur verksamheten, servicen och

tillgängligheten har påverkats av de bolagiseringar, privatiseringar, avregleringar och regionaliseringar som genomförts.

Hans Andersson berörde NUTEK:s rapport om statsbudgetens regionala fördelning. Den är oroande ur ett regionalpolitiskt perspektiv men kan utgöra ett värdefullt underlag i det fortsatta analysarbete som regeringen nu skall initiera.

Fru talman! För att skapa livskraftiga regioner i hela landet räcker det inte med en samordnad sektorspolitik och en regionalpolitik som är rätt utformad. Det krävs något annat också som är lika viktigt och avgörande för en positiv utveckling. Det är människornas initiativkraft, engagemang och vilja att ta ansvar för sin egen vardag och sin egen bygd. Därför måste det viktigaste perspektivet i regionalpolitiken vara det lokala initiativet och engagemanget.

I Gäddede, Knaften, Byssbon, Huså och i alla andra orter i vårt land finns människor som både vill och kan ta ansvar. Det är ingen överdrift att påstå att vi nu runt om i landet ser framväxten av en ny demokratisk struktur, en rörelse baserad på enskilda människors, grupper och folkrörelserns initiativ. Denna kraft som byarörelsen utgör måste tas till vara. Vi måste stötta den, uppmuntra den och se till att den utvecklas.

I detta sammanhang måste kvinnornas betydelse särskilt betonas. Det har visat sig att de har en avgörande betydelse för utvecklingen i landsbygd och i glesbygd. Det är många gånger kvinnorna som är utvecklingskraften lokalt. Därför är det så viktigt att de kvinnliga eldsjälarna, deras engagemang och insatser för en positiv lokal utveckling tas till vara och att de ges ett utökat utrymme i regionalpolitiken, totalt sett. Det är orimligt och oacceptabelt med den sneda fördelningen av de regionalpolitiska insatserna. Här måste enligt vår uppfattning en förändring ske, och det snabbt.

Det lokala perspektivet, den lokala mobiliseringen, kräver ett förändrat synsätt. Det krävs också en tydligare och bättre samverkan mellan olika nivåer i samhället. Detta ställer mycket höga krav på alla inblandade parter. Det krävs lyhördhet, respekt, delaktighet, samverkan och samordning. Utvecklingsplaner krävs där fysisk, ekonomisk, lokal och regional planering vävs samman så att man effektivt hanterar samhällets resurser.

Det kan skapa förutsättningar för en förnyad och utvecklad samhällsplanering, där statens resurser integreras på ett mer flexibelt sätt och – vilket är att betona – i enlighet med lokala och regionala önskemål. En förutsättning för detta är en ökad decentralisering av resurser, ansvar och befogenheter. En sådan utveckling har påbörjats inom en del län men måste fortsätta. Det är klart att resurserna används bättre om de lokala behoven och förutsättningarna får styra.

Fru talman! Under årens lopp har de regionalpolitiska stöden blivit många, komplicerade i sin teknik, överlappande och därmed svåra att överblicka. Till detta kommer att den geografiska kartan över stödombuden och stödformer är minst sagt varierande. De stämmer inte överens, och de gör också att det blir mycket förvirrande. Det finns därför en bred enighet i utskottet, för att inte säga total enighet, om att de regionalpolitiska stöden måste koncentreras och förenklas, att stöden

skall vara flexibla och anpassas efter de behov och förutsättningar som finns lokalt. Den djungel som möter den enskilde företagaren skall rensas och planteras om. Utgångspunkten för stödets utformning skall vara företagets och regionens behov. Det är inte stödformen som skall styra stödgivningen.

Det är också en självklarhet att de regionalpolitiska åtgärderna ständigt måste anpassas till nya förutsättningar. En avgörande förändring som inträtt är vårt medlemskap i Europeiska unionen. Det återflöde vi får ger en betydande förstärkning av de regionalpolitiska resurserna. De förutsättningar som strukturfonderna ger skapar nya samarbetsmönster, nya stödområden, nya krav på planer, uppföljning och utvärdering. Detta kommer naturligtvis också att ställa krav på utveckling av den nationella regionalpolitiken. Utskottet anser därför att det är utmärkt att regeringen nu avser att göra en översyn av de olika stödformerna för att skapa de mest effektiva formerna för att åttstadkomma ekonomisk tillväxt och regional balans.

Utskottet tycker också att den här översynen mycket väl skulle kunna utvidgas något till att också omfatta stödområdenas geografi och innehållet i de olika stödformerna. Om översynen utvidgas och kommer att ställa krav på stora förändringar av den nationella regionalpolitiken tycker vi att det är naturligt att regeringen tillsätter en parlamentarisk utredning.

Det är också bra med den försöksverksamhet som regeringen föreslår. Vi tycker att den bör komma i gång så snabbt som möjligt.

Men inte heller regionalpolitiken klarar sig från besparingar. De är trots allt av en mindre omfattning och innebär att den tidigare beslutade höjningen av sysselsättningsbidragen inte genomförs. Det transportstöd vi har koncentreras till det s.k. gleshetsområdet. Anslaget för de särskilda regionalpolitiska strukturåtgärderna slopas. Det innebär en total besparing på 366 miljoner på 18 månader.

Men det skapas också utrymme för reformer i den här propositionen. Det blir bättre villkor för småföretagen i stödområde 1. Där höjs den maximala bidragsnivån till 40 %. Den tidigare beslutade indragningen av medel från Norrlandsfonden slopas. Expertgruppen för regional utveckling får mer pengar för att analysera de regionala konsekvenserna av EU-medlemskapet. Även Glesbygdsverket får utökade resurser.

Vi har under de senaste åren haft en dramatiskt fallande sysselsättning, som inneburit att hela landet har drabbats hårt av arbetslöshet. Samtidigt kan vi konstatera att de regionala skillnaderna i arbetslöshetstal kvarstår. Budgetunderskottet och statsskulden ställer krav på omfattande besparingar. Men vi vet också att dessa besparingar slår olika ur ett regionalpolitiskt perspektiv. Vi har prognoser som visar att sysselsättningen i den offentliga sektorn kommer att minska. Detta slår naturligtvis särskilt hårt mot de regioner som har en hög andel sysselsatta inom denna sektor.

De långsiktiga, strukturella problemen i de regionalpolitiskt prioriterade områdena, som långa avstånd, gles bebyggelse, låga befolk-

ningstal och sned befolkningsstruktur till följd av utflyttning, är problem som kvarstår.

Det innebär också att en ekonomi i balans och en framgångsrik kamp mot arbetslösheten kommer att betyda allra mest för de regionalpolitiskt prioriterade områdena i vårt land. Från samhällsekonomisk synpunkt är det viktigt att de arbeten som nu skapas inte koncentreras till vissa orter och till vissa regioner. Det är också viktigt att alla regioner i vårt land får en differentierad arbetsmarknad.

För att på nytt skapa tillväxt, utveckling och nya arbeten måste alla resurser i landet tas till vara, såväl i glesbygderna som i storstäderna. Vi behöver storstäderna, men är också helt beroende av landsbygden och glesbygden. Det är bara i samverkan och solidaritet mellan olika regioner som vi har möjlighet att klara de utmaningar som ligger framför oss. Det är utifrån denna syn och denna uppfattning som politiken skall byggas. Vi har helt enkelt inte råd att inte ta vara på hela landet och hela landets resurser.

Regionalpolitiken skall vara ett viktigt och kompletterande instrument i det arbetet. Genom en bra utveckling i landets alla regioner skapas också förutsättningar för en god nationell tillväxt.

Fru talman! Det är med stor tillfredsställelse som jag avslutningsvis kan konstatera att det finns en mycket bred enighet i arbetsmarknadsutskottet kring detta betänkande. Det är bara ett parti som har ställt sig utanför, och det är Moderaterna. I övrigt är enigheten i stort sett total.

Fru talman! Med det konstaterandet vill jag yrka bifall till hemställan i arbetsmarknadsutskottets betänkande nr 13.

Anf. 19 HANS ANDERSSON (v) replik

Fru talman! Det är riktigt att det finns mycket av enighet. Det finns också en enighet om den brytningstid som regionalpolitiken befinner sig i.

Jag vill ställa några frågor. Jag tror att enigheten kanske inte är riktigt så stor. Det finns många ganska vaga skrivningar. Vi har valt att ha god tro och hellre göra ett särskilt yttrande och peka på vårt synsätt än att göra en reservation.

Det behövs en parlamentarisk förankring, och Berit Andnor vill rekommendera en parlamentarisk utredning om det bör göras en omfattande förändring. Den som läser betänkandet på s. 50 och 51 ser att det är en nästan total förändring av regionalpolitiken som måste ske. Kan jag få konfirmerat att Berit Andnor egentligen i klartext menar att vi skall ha en parlamentarisk utredning?

Punkt två handlar om kvinnosatsningar. Det är oacceptabelt som fördelningen av t.ex. företagsstöden ser ut i dag. Vad säger Berit Andnor om uteblivna satsningar på kompetensutveckling för kvinnor, risken för att kvinnor kommer att hamna i arbetslöshet vid kommunal nerdragning och företagsstödens fördelning?

Anf. 20 BERIT ANDNOR (s) replik

Fru talman! När det gäller den parlamentariska utredningen är det bara att konstatera att det pågår en process här, precis som vi har skrivit

i vårt betänkande. Vi är mitt uppe i en process. Det är ett omfattande arbete som har pågått och som pågår ute i våra olika regioner till följd av de program som har tagits fram för mål 6, men också för mål 2 och 5b.

Vi är mitt uppe i en process. Det innebär att osäkerheten och oklarheterna om hur verkligheten kommer att se ut framöver är betydande. I vårt betänkande har vi redovisat behovet av en översyn. Vi har också mycket tydligt sagt, att om den här översynen visar sig bli mer omfattande och om den kommer att ställa krav på stora förändringar av den nationella regionalpolitiken bör det naturligtvis tillsättas en parlamentarisk utredning. Det är min uppfattning. Men det är för tidigt att i dag säga att vi just nu skall tillsätta en parlamentarisk utredning.

När det gäller kvinnosatsningar är det bara att konstatera, som jag sade i mitt anförande, att det är oacceptabelt med den fördelning av stöden som är i dag. NUTEK har nu sagt att man kommer att anstränga sig ytterligare för att följa upp de beslut som är fattade ute i landet när det gäller de regionalpolitiska stöden för att bevaka att kvinnorna får en större andel.

Det är också med tillfredsställelse som vi kan se att de satsningar som NUTEK har gjort på lokala kvinnliga rådgivare till kvinnliga företagare har slagit väl ut.

Vid de olika programområdena, framför allt vid mål 6-arbetet, har vi lagt stor vikt vid att satsningar skall ske på uppbyggnaden av kvinnliga kompetenscentrum och kvinnliga nätverk. Men här ligger det ett mycket stort ansvar just på länsstyrelserna. Där måste man beakta att kvinnor skall få en större andel av de regionalpolitiska resurserna.

Anf. 21 HANS ANDERSSON (v) replik

Fru talman! Jag tolkar frågan om en parlamentarisk förankring så att vi är helt överens. Om det behövs en förändring med större räckvidd, står det i betänkandet, och Berit Andnor argumenterar kraftfullt för att räckvidden blir hur stor som helst. Jag tror att vi är överens. Jag är glad över att arbetsmarknadsministern är här i dag med sina två öron.

När det gäller kvinnosatsningen vill jag trots allt ha några fler kommentarer från Berit Andnor. Det saknas varje åtgärd som innebär en satsning på kompetensutveckling. Det varnas inte särskilt mycket för regeringens politik när det gäller nedskärningen på den kommunala sidan. Med tanke på den åsikt som Berit Andnor uttrycker må det väl till mer av konsekvensanalys när det gäller denna utveckling eftersom kvinnor, särskilt i glesbygd, kommer att drabbas.

Det för mig in på frågan om konsekvensanalyser i stort, något som Berit Andnor poängterade var viktigt när det gäller avreglering och bolagisering. Jag nämnde skattepolitik och transfereringsförändringar. Berit Andnor betonade att Långtidsutredningens slutrapport var viktig och borde ligga till grund för framtida diskussioner. Den ger just den grunden. Det måste göras en regionalpolitisk analys vid varje ekonomisk-politiskt beslut. Det finns ett sådant allmänt direktiv, men uppenbarligen har det inte varit i kraft. Man har inte gjort regionalpolitiska

konsekvensanalyser av de övergripande ekonomiska beslut som har fattats.

Anf. 22 BERIT ANDNOR (s) replik

Fru talman! Jag tycker att man skall hålla isär de olika områdena. När det gäller regionalpolitiken har vi klart uttalat att det inte är tillfredsställande att kvinnor får en så liten andel av de regionalpolitiska stöden. Här är det viktigt att NUTEK skärper övervakningen och uppföljningen av hur länsstyrelserna hanterar de regionalpolitiska medlen. Vi hoppas att den skärpning som ändå skett kommer att ge resultat.

När det gäller kvinnors arbetsmarknad över huvud taget, inte bara i glesbygden och på landsbygden, behandlade vi, som Hans Andersson mycket väl kommer ihåg, för två veckor sedan ett betänkande där vi klart uttalade att det är oerhört viktigt att vi även gör analyser och kartlägger hur kvinnors arbetsmarknad ser ut i dag, vilka hoten är och vilka åtgärder som vi måste se till att vidta för att kvinnor även i framtiden skall ges lika rätt till arbete som männen. Det är en självklarhet för mig och även för Hans Andersson, som jag har uppfattat det. Regeringen har för avsikt att sätta i gång ett mycket brett arbete, där man tar dessa frågor på allra djupaste allvar. Vi vill ha ett samhälle där kvinnor och män har lika rättigheter och lika skyldigheter. Rätten till det egna arbetet och den egna inkomsten är av grundläggande betydelse. Det anser den socialdemokratiska regeringen, och det anser jag. I den frågan kommer vi att återkomma.

Anf. 23 PATRIK NORINDER (m) replik

Fru talman! Jag tänkte beröra två punkter, dels de regionalpolitiska målen, dels företagsstöden.

Berit Andnor tog upp samma punkt som Dan Ericsson berörde, att hela landet skall ha en likvärdig standard. Dan Ericsson kunde inte säga hur han ville att det skulle omsättas i praktisk politik. Berit Andnor kanske kan förklara regeringens politik när det gäller att i hela landet få en likvärdig standard.

Vi har kritiserat er för att använda vackra ord och formuleringar som inte kan omsättas i praktisk politik. Det är kanske en av förklaringarna till att regeringen har ett bristande förtroende bland svenska folket. Ord och handling stämmer inte alltid överens.

Vad gäller företagsstöden är det bra att vi får en översyn. Men när man lyssnar till Berit Andnor hör man ingenting om konsekvenserna av en översyn. Om t.ex. stöden visar sig vara ineffektiva, bör de då inte avskaffas? Berit Andnor kan kanske förklara vad regeringen har tänkt sig om man kommer fram till det. Det enda som Berit Andnor nu nämnde var att man skulle skapa de mest effektiva stödformerna, ingenting om vad man gör om analysen visar att de är ineffektiva, om de i så fall skall avskaffas.

Vi har alla hört att företagarnas riksorganisation vill avskaffa stöden, att de är av ondo. De skapar en konkurrenssnedvridning. De ger inte långsiktiga effekter enligt företagarnas egen organisation. Då är det

litet märkligt att socialdemokraterna hela tiden inriktar sig på att behålla nuvarande stödformer och inte avskaffa dem.

Prot. 1994/95:118
12 juni

Anf. 24 BERIT ANDNOR (s) replik

Fru talman! Låt mig inledningsvis bara konstatera att vi i Sverige har små regionala skillnader. Det är ett resultat av den politik som förts totalt sett i samhället när det gäller sektorspolitiken och regionalpolitiken.

Så till innehållet i den moderata politiken och de vackra orden: Patrik Norinder anklagar socialdemokratin för att bara säga vackra ord. Vad gör då moderaterna? Bakom orden om att man skall ha likvärdiga förutsättningar i vårt land, som också moderaterna skriver, döljer sig en rå och brutal politik. Bakom orden döljer sig förslag som att regionalpolitiken i stort sett helt skall avskaffas. Det som skall tillföras de regionalpolitiskt prioriterade områdena enligt moderaterna är 100 miljoner i form av utbildningssatsning som sedan skall växa till 300 miljoner. Det är nålpenar. Det är en politik som kommer att innebära att Sveriges norra delar, framför allt de inre delarna av Sverige, kommer att avfolkas och utarmas. Det skulle bli resultatet av den moderata politiken. Det döljer sig bakom de vackra ord som Patrik Norinder svänger sig med.

När det gäller utredningen om företagsstöden har vi sett behov av att se över stödformerna utifrån de förändrade förutsättningar som EU-medlemskapet medför och som överlappningen av de olika regionalpolitiska stöden har medfört. Vi har tyckt att det är viktigt att se över dem. Om vi hade vetat vad resultatet skulle bli, Patrik Norinder, hade vi faktiskt inte behövt någon översyn. Då kunde vi ha beslutat direkt. Ett vanligt sätt att arbeta på är att man först utreder, funderar över resultatet och sedan ser vilka konsekvenserna blir. Så gör man, Patrik Norinder.

Anf. 25 PATRIK NORINDER (m) replik

Fru talman! Angrepp är ofta bästa försvar. Fortfarande fick jag inget svar om hur man har tänkt sig när det gäller likvärdig standard, hur det skall omsättas i praktisk politik. Jag lär väl inte få något svar heller.

Den politik som regeringen förordar kan ifrågasättas. Vi har för vår del en ny inriktning på regionalpolitiken. Vi tar till vara de möjligheter till utveckling som finns i hela landet. Därför har vi sagt att en kunskapssatsning och att avskaffa stödformerna är det vi vill göra. Det är samma linje som Hans Andersson var inne på och som många andra förespråkar. Att vi vill delfinansiera detta med 300 miljoner är inte något föraktligt. Detta skall riktas till just de områden som Berit Andnor talar om, dvs. de innersta delarna av Norrland. Vi tror att detta är den väg man måste gå för att ta vara på den kompetens som finns i hela landet. Det är kunskapssatsning, inte stödformer, som bör bli det ledande i regionalpolitiken.

Regionalpolitik

Anf. 26 BERIT ANDNOR (s) replik

Fru talman! Jag kan upprepa vad jag sade i mitt tidigare inlägg. Det är små regionala skillnader i vårt. Det är ett resultat av den politik som förs och har förts hittills när det gäller sektorspolitiken och regionalpolitiken. Det är en sådan politik man skall föra och som innebär en solidaritet och en sammanhållning av det svenska samhället även i framtiden. Då måste den politiken bygga på just de övergripande mål som vi angivit, nämligen tillväxt, rättvisa och valfrihet.

Det moderaterna förespråkar är i praktiken, som jag sade tidigare, ingen regionalpolitik alls. Vad är 300 miljoner mot en halvering av det regionalpolitiska stöd som man nu föreslår eller på sikt totalt vill slopa? Det är detta ni egentligen är ute efter. Det står att läsa i era reservationer och i er motion. Vi tycker att det är fel. Ni säger t.ex. att det inte är realistiskt att vi skall ha likvärdig standard för människor i vårt land. Att stimulera företagandet och tillväxt i hela landet är inte en filosofi som ni stöder, ni gillar inte den idén.

Och ni tycker, som ett exempel på att utveckla de prioriterade stödområdena, att vi skall ha konkurrens på järnvägen. Man kan fortsätta den här uppräkningsen hur länge som helst när det gäller den moderata politiken. Det handlar egentligen om att ni inte vill ha någon regionalpolitik. Med en sådan inställning kommer vi att få en utarmning och en avfolkning av de regionalpolitiskt prioriterade områdena.

Vad gäller satsningen på utbildning är det något magstarkt med detta nyvaknade intresse från moderaternas sida. När herr Unckel var utbildningsminister prioriterade man inte satsningarna på de mindre och medelstora högskolorna, utan satsningarna på universitetsorterna. Det fanns ingenting av ett tänkande som gick ut på att man skulle stötta utbildning och forskning i de prioriterade områdena, vilket är oerhört viktigt.

Anf. 27 LENNART ROHDIN (fp) replik

Fru talman! Det var inte så mycket som föranledde några invändningar i det välformulerade anförande som Berit Andnor höll. Jag kan instämma i det allra mesta.

Däremot tyckte jag att det var litet tråkigt att det i ett så långt anförande inte fanns åtminstone en halv minuts omnämnande av den stora betydelse som de många egna företagen och entreprenörerna har också för den regionala utvecklingen och utvecklingen i de utsatta regionerna. Jag tror att även de skulle uppskatta att bli nämnda, vilket kan vara ett tips till näste talare på talarlistan.

Vad gäller den parlamentariska utredningen sade Berit Andnor att om översynen föranleder stora förändringar kan man tänka sig en parlamentarisk utredning. Nu har väl föregående replikskiften i stort sett visat att detta "om" redan är uppfyllt enligt Berit Andnors synsätt.

Men en intressant fråga är också vem som gör denna bedömning. Är det regeringen som gör bedömningen att stora förändringar behövs? En parlamentarisk utredning försäkrar ju alla i parlamentet representerade partier möjligheten att vara med och ha synpunkter på detta avgö-

rande. Jag tror att Berit Andnor i oppositionsställning knappast hade varit nöjd med att överlämna det avgörandet till sittande regering.

Jag sade i mitt inledningsanförande att jag känner föga stolthet över hur frågan om parlamentarisk förankring av det regionalpolitiska översynsarbetet hanterades av föregående regering. Jag tycker att man kan bli vis av skadan.

Prot. 1994/95:118
12 juni

Regionalpolitik

Anf. 28 BERIT ANDNOR (s) replik

Fru talman! Jag skall begränsa mig i min replik med att säga att vi är helt överens, Lennart Rohdin. Så som frågan behandlades av den förra regeringen har vi inte för avsikt att behandla den i den här regeringen. Jag har det allra största förtroende för regeringen och för arbetsmarknadsministern.

Man kommer, utifrån de mycket tydliga skrivningar som jag ändå hävdar att vi har i betänkandet, att tillsätta en utredning när vi har kommit över de oklarheter och osäkerheter som finns i dag. Jag är helt övertygad om detta. Och, som sagt var: Jag har förtroende för att regeringen är kapabel att fatta ett sådant beslut.

Anf. 29 BERTIL BORGLUND (mp) replik

Fru talman! Jag blev glad när Berit Andnor tog till orda i talarstolen. Jag tyckte att hon personifierade den kvinnokraft jag talade om när hon kraftfullt räknade upp exempel på lyckade regionalpolitiska satsningar i Norrland. Gelab i Gäddede och Datasvar i Sveg är glädjande exempel, men Sverige behöver många fler sådana exempel än dem som finns i verkligheten.

Med den entusiasm för glesbygd som Berit Andnor visade kan jag inte förstå varför hon inte stöder Miljöpartiets förstärkning med 1,5 miljarder kronor till regionalpolitiken. 366 miljoner kronor i minskade transportstöd förbättrar inte heller glesbygdsföretagens möjligheter att överleva.

Berit Andnor sade att bara arbetslösheten minskar, minskar den också i glesbygden. Tyvärr stämmer inte detta. Statistiken visar tvärtom att det är i storstadsområdena och på högskoleorterna som arbetslösheten minskar, knappast i glesbygden.

Glesbygden är starkt beroende av regionalpolitiskt stöd. Vill Berit Andnor värna glesbygden, bör hon bifalla Miljöpartiets reservationer som ger glesbygden ytterligare 1,5 miljarder kronor.

Anf. 30 BERIT ANDNOR (s) replik

Fru talman! Jag skall begränsa mig även i detta replikskifte genom att säga att till skillnad från Bertil Borglund tar de flesta partier i denna riksdag hänsyn till det ekonomiska läge som vi i Sverige just nu befinner oss i. Jag hälsar med tillfredsställelse att vi inte har behövt göra större nedskärningar inom detta område än vad vi har tvingats göra. Men att gå ifrån det till att plussa på miljarder på det sätt som Miljöpartiet föreslår anser jag vara mycket oansvarigt.

Anf. 31 BERTIL BORGLUND (mp) replik

Fru talman! Även i ett ekonomiskt besvärligt läge är det oerhört viktigt att vi värnar om glesbygden så att inte fler orter slås ut än vad som har skett redan. Det uppstår oreparabla skador i så fall.

Anf. 32 BERIT ANDNOR (s) replik

Fru talman! Genom en politik som gör att vi får en ekonomi i balans och genom att vi för en framgångsrik kamp mot arbetslösheten skapar vi de bästa förutsättningarna för att också de regionalpolitiskt prioriterade områdena får en positiv utveckling. Det är dessa områden som har allra störst behov och som kommer att få tillbaka allra mest om vi får ekonomin i balans och om vi får ner arbetslösheten. De som vinner mest på det är de regionalpolitiskt prioriterade områdena.

Som jag sade tidigare är regionalpolitiken en del, en viktig del, men det är en del i en sammanhållen politik som är så oerhört avgörande och viktig för hur dessa områden kommer att utvecklas. Det är det som är väsentligt. Det är inte frågan om någon överbudspolitik med miljoner hit och dit, som den politik som Miljöpartiet förespråkar just i det här ärendet.

Anf. 33 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Regionalpolitiken är ett område som engagerar många av oss. För mig finns det två delar av regionalpolitiken.

Den ena är att jag ser regionalpolitiken som ett oerhört viktigt bidrag till att öka tillväxten i vårt land. Det är viktigt att utnyttja alla de stora investeringar som har gjorts i infrastruktur, i bostäder, i skolor, i barnomsorg, i sjukvård och i företag, och utnyttja dem fullt ut.

En kraftig befolkningsomflyttning i vårt land, bort från de perifera områdena till de centrala, skulle tvinga Sverige in i stora investeringar för att upprätthålla en vettig levnadsstandard. Därmed skulle man för-snilla väldigt stora tillgångar.

Regionalpolitiken bidrar alltså till ökad tillväxt dels genom att man hindrar investeringar i redan överhettade områden, dels genom att man nyttjar den kompetens och det kunnande som finns i dessa regioner. Jag menar att den lilla regionalpolitiken, som vi i dag diskuterar, i huvudsak är tillväxtorienterad. Den lilla regionalpolitiken handlar om att stödja företagen, så att man snabbt kan åstadkomma tillväxt.

Den andra delen av regionalpolitiken handlar om en rättvis fördelning, om att se till att alla får del av den tillväxt som skapas i vårt land. Den hanteras huvudsakligen i den stora regionalpolitiken där sådana frågor som socialförsäkringssystemet, arbetslöshetsförsäkringen och skatteutjämningen är centrala för att åstadkomma en rättvis fördelning, men också en infrastruktur som gör det möjligt för människor i hela landet att leva.

Den lilla regionalpolitiken har förändrats och förändras, därför att de lokaliseringsfaktorer som tidigare hade stor betydelse inte spelar samma roll i dag. När lokaliseringspolitiken kom till på 1960-talet var syftet att hjälpa företagen att lokalisera sin produktion långt bort från marknaden och att kompensera för de merkostnader som uppstod för

att transportera varorna från produktionsanläggningar i huvudsakligen Norrlands inland till marknaderna.

I dag, när inte längre transportkostnaden är det stora hindret, handlar det framför allt om att se till att vi har en bra logistik, att vi snabbt, till låga kostnader och med korta transporttider kan transportera varorna från framför allt Norrlands inland till de stora marknaderna. Det handlar om att se till att informationstekniken byggs ut så att vi också kan transportera tjänster på samma sätt som vi tidigare transporterat varor. Och det handlar om att investera i kunskap som ju nu är den stora och viktiga produktionsfaktorn för nästan all etablering av alla företag, oavsett om man tillverkar varor eller tjänster. Därför är investeringar i kunskap oerhört viktiga.

När man tittar på vad som nu händer kan man se att det också uppstår många nya lokaliseringar. De ser helt annorlunda ut än i slutet av 60-talet och början av 70-talet, när regionalpolitiken började fungera. Ett exempel, som Berit Andnor nämnde, är Datasvar i Sveg. När man sitter i Köpenhamn och har ett problem med sitt program Excel som man vill få åtgärdat, ringer man Datasvar i Sveg som hjälper till att ordna upp sitt eget program, mjukvaran i datorerna.

När man söker en taxi i Stockholm ringer man nu till Stockholms skärgård, till Ingmarsö, för att få tjänsten utförd. När man flyttar eller när man byter eller säljer bil tar man kontakt med bilregistret i Arjeplog. När man funderar över ett telefonnummer kan det vara till Sundsvall man kommer.

Det är alltså helt nya typer av etableringar, och väldigt många av dem har sitt motiv i att vi kortat avstånden då det gäller att producera tjänster. Det är investering i informationstekniken som har haft betydelse och det är investering i kunskap och kunnande. Detta är en sak som händer och som den lilla regionalpolitiken måste fånga upp. Man måste se till att med den stödjande företaget som växer i det nya kunskaps- och informationssamhället.

Det andra som händer är att företagen nu organiserar sig på ett helt annat sätt än tidigare. De första lokaliseringarna var resultatet av de stora företagens utlokalisering, där man förhandlade med Ericsson, ASEA, Scania Vabis och Volvo om utlokalisering av stora produktionsenheter huvudsakligen till Norrland.

Så fungerar inte företagen i dag. Man sitter inte i en koncernledning och placerar stora produktionsanläggningar i olika delar av landet, utan i dag fungerar nästan alla framgångsrika företag som många små företag, inte i en tayloristisk organisation utan i ett nätverk. Därför är det viktigt att regionalpolitiken också formas på det sättet.

Det är inte längre möjligt för en handläggare på Arbetsmarknadsdepartementet att förhandla med de stora företagens ledningar om flyttandet av produktionsanläggningar. Vi måste se till att regionalpolitiken är så utformad att människor, oavsett om de finns på en länsstyrelse, ett landstingskansli, en kommunförvaltning eller ute i företagets olika fackliga organisationer har grepp om och möjlighet att använda den lilla regionalpolitiken för att i sina nätverk fånga intressanta etablering-

ar till de orter och regioner som behöver utvecklingskraft och som vi anser att vi skall prioritera.

Det är litet av den förändring som den lilla regionalpolitiken måste genomgå. Det är därför som vi i propositionen också redovisar att vi vill göra en översyn av regionalpolitiken. Inte så att den har stått stilla. Den här förändringen har naturligtvis skett successivt. Men det gäller att hänga med. Vi måste se till att samhällets verksamhet för att stödja de hårdast utsatta regionerna och åstadkomma tillväxt också organiseras på samma sätt som företagen i dag är organiserade, i nätverk i stället för i hierarkier.

Sverige har genom medlemskapet i EU kraftigt ökat sina möjligheter att stödja och utveckla de hårdast drabbade regionerna. Det regionalpolitiska nationella stödet, som uppgår till 4,2 miljarder för de närmaste 18 månaderna, är en del av det regionalpolitiska stödet. Men det sammantagna EU-stödet under samma period är ungefär lika stort i de olika målområdena inom EU-stödet. Det är alltså en betydande insats som görs för de här regionerna genom medlemskapet i EU.

Jag tycker att det känns mycket glädjande att kunna redovisa, framför allt när jag åker hem till mina egna hemtrakter, där tveksamheten till EU var stor, att i det här hårda, besvärliga statsfinansiella läget kan vi ändå kraftigt öka insatserna då det gäller tillväxtpolitiken i de hårdast utsatta regionerna.

När vi tittar på hur de pengar som kommer från EU skall användas, kan vi konstatera att en mycket stor del skall gå till tillväxtpolitik. Enligt de förslag som arbetats fram regionalt och lokalt av människorna som bor i de här regionerna vill man satsa i storleksordningen 40 % av EU-stödet till företagsutveckling, för att bygga ut nätverk och stötta de små företagen, entreprenörerna, om jag får använda det ordet. 20 % av pengarna skall användas till kompetensutveckling enligt de förslag som har vuxit fram lokalt och ungefär 10 % till olika typer av infrastrukturåtgärder.

Inriktningen av EU-pengarna har precis den profil som vi önskar och som man önskar lokalt, förutsatt att Bryssel accepterar det upplägg som utformats lokalt. Och det finns ingenting som pekar på att man inte gör det.

En annan aspekt på EU-medlemskapet och regionalpolitiken är inflyttandet. Många i Norrlands inland röstade nej till medlemskapet i EU. Man gjorde det därför att man hade en erfarenhet av att mycket av det nationella stödet formulerades i Stockholm, med litet inflytande för medborgarna ute i de perifera områdena. Man såg framför sig en situation där avståndet skulle växa med ytterligare ett par hundra mil till beslutsfattarna i Bryssel.

Den socialdemokratiska regeringen valde att föreslå att människor som bor i dessa regioner lokalt skulle ta fram programmen när vi bygger upp EU-stödet. De programmen lämnar vi nu över till Bryssel. Sedan säger vi till Bryssel att vi föreslår att de pengar som Bryssel satsar på de här programmen skall hanteras av lokala och regionala kommittéer, bestående av människor från regionerna.

På det sättet har faktiskt regionerna haft betydligt mer inflytande över EU:s regionalpolitiska pengar än vad regionerna har haft över hur det nationella regionalpolitiska stödet utformas. Det tycker jag är en oerhört intressant aspekt på medlemskapet i EU. Vi kan konstatera att stödet har ökat kraftigt i de här områdena. Det har fått den inriktning som medborgarna i de regionerna önskade, och medborgarnas företrädare i de här regionerna får aktivt medverka också till att hantera pengarna.

Visst finns det hot, stora hot, när det gäller regionalpolitiken. Utbildningssamhället skapar nya klyftor, avregleringar, privatiseringar, underskottet i de offentliga finanserna, för att nämna några exempel på hur besvärligt det har varit. Därför har propositionen sagt att vi skall prioritera tillväxt. Erfarenheten av de gångna tre åren med stort underskott i statens affärer visar att det slår hårt mot de hårdast utsatta.

Vi har sagt att vi vill göra en översyn av företagsstödet för att vinna kunskapssamhället. Vi vill kartlägga den stora regionalpolitiken för att på det sättet se över alla de stora förändringar när det gäller avreglering och privatisering som framför allt den förra regeringen genomförde.

Herr talman! Jag vill sluta med att säga att det känns bra att konstatera att vi i vårt land har en regional harmoni. Det är inga avgörande skillnader om man bor i Arjeplog, Täby eller Landskrona. Det är en omistlig tillgång för vårt land. Det är också glädjande att konstatera att just den samsynen har mycket starkt stöd i vår riksdag. Min förhoppning är att det stöd vi nu har för regionalpolitiken också kan komma att omfatta andra politikområden.

Anf. 34 HANS ANDERSSON (v) replik

Herr talman! Låt mig först kommentera EU-aspekten utan att ta någon EU-debatt.

Vi har full frihet att – i enlighet med Vänsterpartiets förslag – utforma en starkare regionalpolitik med flera näringspolitiska och tillväxtpolitiska inslag och att göra det med demokratiskt stöd i den befintliga regionen. Vi har föreslagit bl.a. länsparlament för att hantera sådana här saker. Vi kan göra detta med den inriktning vi nu har, med kompetensutveckling o.d. i stället för passiva bidrag. Det tycker jag är mycket bra.

Vi skall inte glömma, arbetsmarknadsministern, att möjligheten att utnyttja bidrag på några miljarder bygger på att vi betalar in 20 miljarder kronor, vilket kraftfullt belastar statskassan.

Jag tänkte gå vidare under punkten om aktiva insatser och ta upp en annan sak.

Regeringen har hittills varit ganska svag när det gäller näringspolitiska insatser. Vi har tagit upp ett antal punkter i våra motioner, t.ex. en satsning på biobränslen. Det skulle ge kraftfulla regionala effekter runt om i landet, inte minst i stödområdena, samtidigt som det skulle förstärka en energipolitisk omställning.

Vi har också motionerat om och reserverat oss för ett återförande av vattenkraftsvinster. Det skulle gynna inte minst arbetsmarknadsministerns del av landet.

Vi har föreslagit differentierade bensinskatter med tanke på de långa avstånden som finns i norra Sverige. Inte minst vill vi satsa på skogsråvaran och forskning kring träteknik. Där släpar Sverige kraftigt efter. Vi gynnar volymtillväxten av det vi kokar och säljer på export, men vi ligger långt efter Finland och Nordamerika när det gäller träteknik och att utveckla vår skogsråvara till högre förädlingsvärden, så att den kan ge högre exportintäkter och mer sysselsättning.

Jag skulle vilja höra arbetsmarknadsministerns kommentarer kring de här frågorna.

Anf. 35 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)
Herr talman! Jag skall börja med EU.

Det är naturligtvis sant att Sveriges riksdag har möjlighet att fördubbla vilka anslag som helst, om Sveriges riksdag skulle bestämma sig för det.

Men nog är det väl ändå föga troligt, Hans Andersson, att denna riksdag, om vi i höstas hade sagt nej till ett svenskt medlemskap i den europeiska unionen, hade fördubblat anslagen till regionalpolitiken. Tror verkligen Hans Andersson att Sveriges riksdag i sådana fall skulle ha gjort det i dag? Jag hör till dem som är mycket tveksamma till att det skulle ha inträffat.

Det andra som jag också tycker är intressant när det gäller EU-medlemskapet är att den socialdemokratiska regeringen i dialog med EU har bestämt hur man skall försöka förankra och utforma EU-stödet. Man har konstaterat att förslagen till utformning av programmen när det gäller EU-stödet inte vuxit fram i en parlamentarisk utredning i riksdagen utan i ett antal lokala och regionala arbetsgrupper. Vårt förslag när vi på nytt vänder oss till Bryssel är att också genomförandet av EU-stödet skall utformas lokalt och regionalt av parlamentariker, valda i de lokala och regionala parlamenten.

Det är något, Hans Andersson, som jag tror förvånar många av dem som argumenterade mot ett svenskt EU-medlemskap. Jag tänker både på stödets storlek och inriktning och på det inflytande som de lokala och regionala nivåerna fått och som jag tycker är väldigt intressant.

Näringspolitiken är ett viktigt område. Den lilla regionalpolitiken är huvudsakligen näringspolitik. Det var därför jag betonade vikten av den i mitt huvudanförande. Den är utformad som en tillväxtpolitik, med ett näringspolitiskt stöd till företagen.

Anf. 36 HANS ANDERSSON (v) replik

Herr talman! Det här med volymerna var ju klart före folkomröstningen. Folk visste säkert väldigt väl vilka volymer det skulle bli i regionalpolitiken.

När det gäller avgränsningen mellan mål och geografiska områden har Vänsterpartiet och regeringen varit överens. Vi kom överens på den punkten i höstas innan regeringen fick detta godkänt nere i Bryssel.

Framtagandet av utvecklingsplanerna är utmärkt. Det går precis i den riktning som jag talar för, och som jag i flera år har talat för: Bort från det passiva, in med det aktiva! Dessutom handlar det om den loka-

la mobiliseringen. Det här är mycket bra i de allra flesta fall, enligt min uppfattning.

Jag har en fråga när det gäller befintlig svensk regionalpolitik, som fortfarande till huvuddelen är passiv när det gäller det nationella. Förra året föreslog vi en nedtrappning t.ex. av nedsättningen av socialavgiften. Vi har i dag föreslagit att småföretagarstödet, i den mån vi skall ha ytterligare en variant bland alla de varianter som finns av småföretagarstöd, infogas inom ramen för EU-programmen för att därmed få en profil på just de målområden som vi var överens om geografiskt. Alternativt kunde finansiering ske över nedsatta socialavgiftskonton. Det hade varit att ta ett första steg från en passiv regionalpolitik till en aktiv sådan.

Min generella fråga blir då naturligtvis: Hur skall vi klara den offentliga sektorn, dess sysselsättning och dess betydelse för infrastrukturen? Där finns kvinnorna, som har en mycket stor tyngd i de regionalpolitiskt prioriterade områdena. Där ligger ett utomordentligt hot under de närmaste åren med regeringens politik.

Anf. 37 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Herr talman! En gång till om EU: Jag hoppas att vi kan vara överens om att sannolikheten för att vi skulle ha fördubblat anslagen för regionalpolitik inte hade varit speciellt stor i det nationella parlamentet. EU-medlemskapet har ändå haft det goda med sig, oavsett uppfattning innan, att det gett mer resurser till de hårdast utsatta regionerna.

Hans Andersson hade också ett par frågor som jag kort tänkte besvara. En gäller socialavgifterna. Jag anser att den frågan bör finnas med i översynen av företagsstödet. I budgetpropositionen annonserade vi ju en besparing. Vi avsåg bl.a. att spara när det gäller nedsättningen av socialavgiften inom jord- och skogsbruket samt inom den lokala servicen. I förhandlingarna med Centerpartiet gick regeringen med på att behålla det stödet. Men det är klart att man ordentligt behöver titta på om just den typen av nedsättningar leder till nya jobb, något som Dan Ericsson prisade som insatser för att skapa en massa nya arbetstillfällen. Jag tycker att det här ändå hör till det som vi behöver fundera över för att se om det leder till nya jobb.

Den offentliga sektorn betyder naturligtvis väldigt mycket för Norrlands inland och också för många delar av storstäderna. Hur den offentliga sektorn klarar sig bestäms av den tillväxt vi får. Får vi en bra tillväxt i vårt land och riksdagen samtidigt kan föra en så vettig fördelningspolitik att en del av den tillväxten kommer den offentliga sektorn till del, kan vi upprätthålla en hyfsad offentlig sektor.

Där menar jag att regionalpolitiken är en viktig del i tillväxtpolitiken. Det tycker jag alltför sällan betonas. Ofta framställs regionalpolitikdebatten i nationella medier som ett slags hembygdens dag. Men det är en oerhört central del av tillväxtpolitiken att nyttja varje människa och varje del av landet så effektivt som möjligt.

Anf. 38 LENNART ROHDIN (fp) replik

Herr talman! Arbetsmarknadsministern använde förvisso en gång i sitt anförande ordet entreprenörer. Trots att jag närmast serverade på silverfat, eller kanske just därför, saknar vi åtminstone några ord om den omistliga tillgång som vårt lands företagare och entreprenörer är för vårt samhälles utveckling, inte minst i regionalpolitiskt hänseende. Jag tror att det hade varit välkommet efter alla råsopar som delades ut i samband med höstens återställarpolitik.

Jag har två frågor:

1. Hur ser arbetsmarknadsministern på förutsättningarna för en parlamentarisk utredning/översyn av regionalpolitiken?

2. Norrlandsfonden – naturligtvis: När var arbetsmarknadsministern senast i Bryssel och tryckte på för att få en lösning i frågan?

Jag föreställer mig att det i första hand inte är fråga om delade principiella uppfattningar utan om att få "en viss sak ur bakvagnen". Vad har alltså hänt, arbetsmarknadsministern, sedan vi för två veckor sedan diskuterade denna fråga här i kammaren?

Nästa gång jag har möjlighet att ställa frågan till arbetsmarknadsministern har det gått fyra veckor efter valet till Europaparlamentet. Från flera utgångspunkter tror jag att det vore väldigt olyckligt att behöva vänta så länge på besked i den här frågan.

Anf. 39 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Herr talman! Först till detta med vilka jag nämnt och inte nämnt i mitt anförande. Det är säkert många människor som jag inte har nämnt. Men jag tror nog att alla som känner mig åtminstone litet grand inser att jag förstår att en av de viktigaste förutsättningarna för att skapa nya jobb i Norrland och i utsatta områden är att det finns entreprenörer och företagare som är beredda att satsa där. Regionalpolitikens innehåll handlar faktiskt om det. Jag tycker därför att det är litet, men bara litet, retorik i det som Lennart Rohdin säger.

I den andra frågan, om hur parlamentet skall delta i utformningen av regionalpolitiken, tycks Lennart Rohdin och jag vara överens om att vi i varje fall inte skall göra som den borgerliga regeringen gjorde. Där är vi fullständigt överens.

Jag har uppfattningen att det ligger ett oerhört stort värde i att regionalpolitiken har brett stöd i parlamentet. För att den skall ha brett stöd i parlamentet måste den utformas i dialog med parlamentet. Men den dialogen kan se ut på litet olika sätt. Det kan handla om beredningar, om kommissioner och om utredningar.

I ett första skede handlar det om en kartläggning. I det kartläggande skedet är det inte nödvändigt att ha en parlamentarisk beredning, utredning eller kommission. Om kartläggningen visar på att det krävs stora förändringar finns det skäl att vidga den grupp som deltar i utformningen. Ungefär så har jag fört resonemanget, just med den erfarenhet av den förra regeringens sätt att arbeta som Lennart Rohdin drog fram.

Till sist några ord om Bryssel. Bryssel besöker Stockholm denna vecka – jag vet inte om det är lika fint som om jag skulle besöka Brys-

sel. Det gäller bl.a. frågan om Norrlandsfonden. Jag tar egentligen åt mig väldigt litet av kritiken, därför att när jag kom in i regeringen hade den förra regeringen gjort väldigt litet för att förbereda frågorna om regionalpolitiken i Bryssel.

Prot. 1994/95:118

12 juni

Regionalpolitik

Anf. 40 LENNART ROHDIN (fp) replik

Herr talman! Visst kan man tycka att det är retorik att fråga vilka som nämns och inte nämns. Men efter den mycket påtagliga och verkliga återställarpolitik som landets företagare fick känna av under hösten, vars följder man fortfarande känner av, tror jag att litet retorik från arbetsmarknadsministern och andra socialdemokratiska företrädare i debatten just när det gäller företagarna inte skulle skada.

När det gäller Norrlandsfonden tycker jag att det är mycket bra om Bryssel kommer till Stockholm. Det borde de göra väl så ofta som Stockholm åker till Bryssel. Där håller jag med. Men visst är det arbetsmarknadsministrarnas och regeringens ansvar vad som har skett eller inte skett under de gångna nio månaderna. Det finns åtminstone ett statsråd i den socialdemokratiska regeringen som närmast åkt i skytteltrafik till Bryssel för att försöka påverka Bryssel – med ganska gott resultat, tycker jag. Det manar till efterföljd i den övriga regeringskretsen.

Den parlamentariska förankringen, säger arbetsmarknadsministern, kan se ut på olika sätt. Men då tror jag att arbetsmarknadsministern inte har lärt sig särskilt mycket av det som hände under förra mandatperioden. Det är väl ungefär så man såg det då också, dvs. att de här sakerna kunde hanteras på litet olika sätt. Att hänföra till möjligheten till en beredning från ett annat sakområde som regeringen hanterat denna vår tycker jag inte heller direkt tyder på framgångsmöjligheter.

Jag skulle vilja uppmana arbetsmarknadsministern att inte dra denna fråga i långbänk. Jag försäkrar att det inte blir en vinnardebatt.

Anf. 41 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Herr talman! Det är riktigt att det finns en hel del av återställarpolitik i vårt sätt jobba. Den viktigaste återställaren har för oss varit att få ordning på statsbudgeten. Jag tyckte att det var mycket angeläget att komma tillbaka till en situation där statens utgifter och inkomster är balanserade. Det gillar också företagarna, för de lever ju i precis samma värld. De är inte vana vid att utgifterna är större än inkomsterna.

Om Norrlandsfonden och om vårt sätt att sköta förhandlingarna med Bryssel vill jag säga att den här riksdagen i maj i fjol, alltså för drygt ett år sedan, beslutade om en utvidgning av Norrlandsfonden. När jag tillträdde den 6 oktober hade Norrlandsfonden inte fått mer pengar, och man hade inte heller klarat ut förhandlingarna med Bryssel. Sedan dess har vi sett till att Norrlandsfonden har fått den utökade volym som riksdagen beslutade om. Vi har också startat och genomfört förhandlingarna. Vi har en förhandlingsrunda i den här veckan.

När det gäller det regionalpolitiska stödet, som är lika omfattande som det nationella stödet från EU, så var programarbetet inte alls påbörjat den 7 oktober. Men våra finska vänner, som inte heller hade

medlemskapsomröstningen klar, hade kommit oerhört långt i sitt arbete. Jag vidhåller därför att i stort sett allt som har gjorts på det här området faktiskt har gjorts efter den 7 oktober. Innan dess hade i stort sett ingenting gjorts i fråga om regionalpolitiken och EU.

Anf. 42 DAN ERICSSON (kds) replik

Herr talman! Anders Sundström sade att han nu har ett starkt stöd i kammaren för regionalpolitiken. Det beror på att man har förändrat sin politik från den 10 januari, då budgetpropositionen lades fram, till den 12 april då beslut fattades om den regionalpolitiska propositionen. Det är positivt att man har tänkt om och att man har gjort den här förändringen. Det är ju det som är grunden för att vi nu har en samsyn; att man ansluter sig till de mål som den tidigare regeringen satte upp på det regionalpolitiska området.

I övrigt fanns det egentligen inte så mycket att replikera på i Anders Sundströms anförande, men jag har ändå två frågor till honom.

Den första anknyter litet till något som Lennart Rohdin redan har haft uppe, nämligen det här med EU. Där har ju vi också en särskild reservation i betänkandet. Jag skulle vilja ha en liten redovisning från Anders Sundström om på vilket sätt han bedriver regionalpolitiken övergripande i EU, och om han försöker överföra vårt synsätt och våra målsättningar till att gälla i ett större perspektiv.

Den andra konkreta frågan handlar om de särskilda stödområdena, och om det ligger många ansökningar inne om att få komma in i ett särskilt stödområde. Jag vet att det finns det för Östergötlands del, och jag undrar om regeringen har planer på att fatta några beslut i den riktningen.

Anf. 43 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Herr talman! Det förvånar mig att Dan Ericsson sade att det fanns så litet att replikera på när det gäller arbetsmarknadsministern. Som jag har lärt känna Dan Ericsson har han en väldigt förmåga att åstadkomma repliker.

Det första jag skulle vilja säga gäller inriktningen av regionalpolitiken. Det är inte alls så att regeringen har ändrat uppfattning om inriktningen av regionalpolitiken sedan i januari. Regeringen valde att inte presentera inriktningen i januari, utan tog i stället det i en särskild proposition som nu behandlas i riksdagen.

Regeringen hade ambitionen att genomföra en större besparing i januari jämfört med vad som nu blev produkten. Det är väl känt att detta till mycket stor del är ett resultat av förhandlingarna med Centerpartiet. Men det är viktigt att komma ihåg att de besparingar som uteblev inte handlade om additionalitet till EU, som Dan Ericsson säger, utan framför allt om en nedsättning av arbetsgivaravgifterna i Norrlands inland för jordbrukare, för skogsbrukare och för det lokala näringslivet i det området, alltså för den lokala servicen. Det är väl inte förvånande att Centern intog den ståndpunkten. Det handlade alltså inte om additionalitet till EU.

Sedan vill jag svara på den tredje frågan om tillfälliga stödområden. Det finns rätt många kommuner som är intresserade av att komma in i tillfälliga stödområden. Samtidigt konstaterar jag att riksdagen ju minskar anslagen för det regionalpolitiska stödet till företagen. Det är därför inte troligt att vi totalt sett kan utvidga antalet stödkommuner. Då hamnar vi i den situationen att de redan hårdast utsatta orterna får ett sämre stöd än i dag.

Anf. 44 DAN ERICSSON (kds) replik

Herr talman! Vi kommer ändå inte ifrån att det är en väldigt stor skillnad mellan det som man från regeringen sade den 10 januari och det som regeringen beslutade om den 12 april när det gäller regionalpolitiken och omfattningen av stödet. Det kan inte Anders Sundström förneka. Men det är inget fel med det. Man har ändrat sig och anslutit sig till de mål som den tidigare regeringen hade. Då skall vi också försöka hålla fast vid detta mål. Här har vi en överensstämmelse. Om sedan andra partier förflyttar sina positioner bara för att socialdemokraterna ändrar sig, förändrar det inte vår uppfattning. Vi står fast vid det som vi hävdat sedan tidigare. Det är det som skapar grunden för att vi har en bred samsyn kring regionalpolitiken.

Sedan fick jag inget svar på frågan om EU och hur aktiv arbetsmarknadsministern är när det gäller att driva de övergripande synsätten.

Jag vet inte exakt hur regeringen har sin arbetsgång beträffande de tillfälliga stödområdena, men finns det några särskilda tidpunkter där man stämmer av och analyserar om det finns läge för att göra ytterligare en insats. Här måste man ha stor flexibilitet i hanteringen, därför att det sker snabba förändringar ute på det lokala fältet.

Anf. 45 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Herr talman! Först och främst kommer det att ske en översyn av det tillfälliga stödområdena den 1 juli. Alla tillfälliga stöd upphör den 30 juni i år.

När det sedan gäller den nationella regionalpolitiken är regeringens uppfattning att den skall utformas på nationell nivå. Vi har inget intresse av att EU lägger sig i, intervenerar, vår regionalpolitik. Det är en väldigt skillnad ifråga om jordbrukspolitiken i det avseendet. Jordbrukspolitiken formas ju faktiskt i ett EU-perspektiv. Där är det nationella inflytandet ytterst begränsat. Jag hoppas att ingen i riksdagen eftersträvar en lösning för regionalpolitiken av liknande slag som för jordbrukspolitiken. I så fall blir det verkligen en nyorientering av regionalpolitiken.

Dan Ericsson återkommer till att vi skulle ha ändrat oss och anslutit oss till nya mål i regionalpolitiken. Jag vet inte, Dan Ericsson. Om ni säger det en gång, hundra gånger eller tusen gånger blir det inte mer sant för det. Det är ju inte på det sättet, och det vet säkert Dan Ericsson också. Det förvånar mig att han så där ogenerat framför någonting sådant. Det är inte så, att vi har ändrat oss. Det är inte inriktningen som har förändrats. Däremot har vi ett högre anslag än vad vi hade i januari. Det beror framför allt på att vi behåller ett stöd till jordbruk, skogsbruk

och lokal service i Norrlands inland. Detta är den stora skillnaden i regionalpolitiken i förhållande till hur den var i januari.

Anf. 46 PATRIK NORINDER (m) replik

Herr talman! I arbetsmarknadsministerns anförande fanns det mycket som jag kan instämma i. Det gäller den tillväxtorienterade delen och att stöden skall gå till de hårdast drabbade regionerna.

Jag saknar dock några delar i anförandet, som jag gärna skulle vilja ha kommentarer till. Det gäller arbetsmarknadsministerns inställning till företagsstöden. I ett pressmeddelande från Företagarnas riksorganisation säger man att det inte är mer företagsstöd som medlemmarna efterfrågar. Företagare behöver inte fler bidrag utan i stället bra och stabila regler för att kunna bli fler, växa och nyanställa. Jag skulle gärna vilja ha en kommentar till detta.

Sedan vill jag att arbetsmarknadsministern också kommenterar den kunskapsinsats som vi har föreslagit. Vad är arbetsmarknadsministerns inställning till den? I de utvecklingsplaner för Mål 6-området som Lars-Erik Eriksson har varit ansvarig för betonar man just den delen om kompetensutveckling och utbildningsutveckling. Detta är de viktigaste punkterna i många av programmen liksom även att forskning och utveckling är av grundläggande betydelse för ekonomisk tillväxt. Det är precis samma satsning som vi vill göra i regionalpolitiken. Jag vore tacksam för en kommentar från arbetsmarknadsministern vad gäller stödformerna och kunskapsinsatserna.

Anf. 47 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Herr talman! Jag hör till dem som anser att man behöver se över företagsstödet, framför allt när vi nu går in i ett samhälle som har mer inslag av tjänsteföretag. Det behövs en annan typ av stöd till tjänsteföretag än det som det gamla varuproducerande företaget behöver.

Min bild är inte densamma som Patrik Norinders när det gäller företagen. När jag möter företagen och deras organisationer i det område som berörs ser de företagsstödet som i sig väldigt värdefullt. Jag kan anföra mängder av pressuttalanden från handelskamrar och från Företagarnas riksorganisations länsavdelningar som säger att det naturligtvis är oerhört viktigt att man kan få ett företagsstöd som bidrar till att minska den merkostnad som man ändå har för en etablering i Norrlands inland. Jag har alltså en litet annan bild än vad Patrik Norinder ger uttryck för och vad Företagarnas riksorganisation på nationell nivå förmedlar. Jag tror inte att man alltid har stöd hos sina lokala aktörer.

När det sedan gäller kunskap och satsning på kunskap känns detta oerhört angeläget, och det är också så som EU-programmen i huvudsak är utformade. Det jag kanske är litet förvånad över, Patrik Norinder, är moderaternas inställning till hur man skall se till att kunskapssatsningarna kommer ut till de hårdast utsatta regionerna. Den förra regeringen valde att lägga forskningspengar utanför parlamentets inflytande på dolda mörka stiftelser, där det inte ens fanns någon företrädare för de mer perifera regionerna. Man valde också att ändra styrningen av högskolorna på ett sådant sätt att inflytandet för att hävda de små och me-

delstora högskolornas självständighet och styrka i de perifera regionerna försvagades. Där ifrågasätter jag verkligen Patrik Norinder och moderaternas inställning till att via parlamentet styra mycket av kunskapssatsningen inom den högre utbildningen och forskningen till de hårdast utsatta regionerna. Det var inte på det sättet ni agerade medan ni hade regeringsmakten i det här landet. Ni försvårade för parlamentet att påverka utformningen av kunskapssatsningarna.

Anf. 48 PATRIK NORINDER (m) replik

Herr talman! Till det som arbetsmarknadsministern avslutade med kan jag säga att det är väl ingen utbildningsminister som har byggt ut de små och medelstora högskolorna så mycket som utbildningsminister Per Unckel gjorde under den förra regeringen. Efter valet fick de mindre högskolorna och universiteten mindre resurser. Vi kan bara konstatera att det är så.

Vad gäller företagsstöden skulle jag vilja ha en kommentar av Anders Sundström om hans inställning till att avveckla vissa stödformer. Kan arbetsmarknadsministern tänka sig att avveckla vissa stödformer i regionalpolitiken?

Arbetsmarknadsministern sade att han hade en annan bild än under-tecknad. Men den bild som jag målade upp var inte min bild. Jag läste bara upp vad Företagarnas riksorganisation hade anfört, samma organisation som arbetsmarknadsministern hänvisade till. Företagarnas riksorganisation säger själv att företagarna inte behöver mer bidrag utan i stället bra och stabila regler. Socialdemokraterna har fört en politik som går precis tvärtemot. Företagsamhetens villkor har försämrats. Berit Andnors lovsång till de regionalpolitiska stöden går i rakt motsatt riktning till vad företagarna själva önskar.

Anf. 49 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Herr talman! Jag tycker att det finns anledning att ta en debattvända om företagsstödet i Norrlands inland.

Varför finns det ett särskilt företagsstöd till Norrlands inland? Jo, därför att där skall man bygga upp helt nya företag, och det måste man göra snabbare än vad som är den normala takten på grund av den mycket höga arbetslösheten.

Stödet ges genom att man på olika sätt förstärker kapitalet och kunskapen som finns i företagen, kapitalet i form av byggnader, maskiner och rörelsekapital och kunskapen i form av mänskligt vetande. Sverige har, liksom alla andra länder som sysslar med aktiv regionalpolitik, använt sig av olika former av stöd till företagen för att snabba på en företagsutbyggnad.

Skulle vi avskaffa företagsstödet i regionalpolitiken och bara använda oss av infrastruktursatsningar t.ex. på kunskapsområdet, skulle vi välja en väg som inget annat land som sysslar med aktiv regionalpolitik har valt. Det är väl självklart att större tillgång till kapital i form av maskiner, byggnader och rörelsekapital ger ökade möjligheter för företaget att snabbare bygga ut jämfört med om man inte hade haft tillgång till detta.

Därför förvånar mig Patrik Norinders resonemang om att företagsstöd i sig som princip inte skulle snabba på utbyggnaden av företagen i Norrlands inland. Följer man den tankekedjan hela vägen innebär det faktiskt att det inte skulle ha någon betydelse hur mycket resurser företagen har för hur stor sysselsättning de kan skapa. Om så skulle vara fallet leds man in på tankar som hamnar någonstans i planekonomins Sovjetunionen.

Det är ett rätt märkligt resonemang, att de ekonomiska incitamenten inte skulle ha betydelse för en snabbare utbyggnad av näringslivet i Norrlands inland. Vi har ett riktat företagsstöd just till Norrlands inland därför att de ekonomiska incitamenten har betydelse.

Jag trodde att detta var en teori som Patrik Norinder ansluter sig till, nämligen den kapitalistiska ideologin.

Anf. 50 ELVING ANDERSSON (c)

Herr talman! Det decentraliserade samhälle som Centern arbetar för innebär att människorna, enskilt och i lokal samverkan, skall kunna utveckla sina livsvillkor vad avser arbete och produktion, service och omvårdnad, kultur- och fritidsmiljö och inte minst miljöfrågor, som i det här sammanhanget har en övergripande betydelse.

"Hela Sverige skall leva" är ett väldigt populärt uttryck som många, både politiker och andra, gärna använder sig av. Men det gäller också att i gärningar visa att man menar allvar med ett sådant uttalande.

Genom den regionalpolitiska proposition som lades fram av den förra regeringen och arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund visade den dåvarande regeringen att man menade allvar med uttrycket "hela Sverige skall leva".

Vi fick en offensiv regionalpolitik som tar till vara de lokala förutsättningarna för utveckling och tillväxt. Synen på regionalpolitiken ändrades till vad vi kallar ett underifrånperspektiv från att tidigare i stor utsträckning varit ett uppifrånperspektiv.

Det är därför glädjande att konstatera att det nu föreliggande förslaget beträffande regionalpolitiken i alla väsentliga delar bygger på föregående års beslut. Grunderna för den regionalpolitik som då beslutades ligger fast. Det är också glädjande att det råder en mycket stor politisk enighet kring målen för regionalpolitiken.

Som det tidigare har konstaterats här i debatten är det bara moderaterna som mäter sig ur den gemenskapen, och i sin reservation tar avstånd från målet att människor i olika delar av landet skall ha en likvärdig standard.

Just den formuleringen har ju diskuterats en del tidigare i debatten, men jag tycker att det skulle vara på sin plats att moderaterna preciserar sig på den här punkten. Vad menar moderaterna egentligen med att man inte skall ha ett mål om en likvärdig standard? Vilka människor är det som enligt moderaterna skall ha en sämre standard? Är det de som bor på landsbygden? Är det de som bor inom stödområdet? Vilka människor är det som moderaterna åsyftar i sin reservation nr 1?

Herr talman! Det är av mycket central betydelse att den ekonomiska tillväxt som nu sker i vårt land verkligen kommer alla regioner och

landsändar till del. Det är först då som vi kan skapa regional balans som är till gagn för hela Sverige.

I den regionalpolitiska debatten målas ibland upp motsättningar mellan landets olika delar. Storstäder ställs mot stödområden, stad ställs mot land och södra Sverige ställs mot norra Sverige. Det här är en bild som inte är sann. Det är motsättningar som är konstruerade och inte reella. Det som är bra för stödområdena är bra för storstäderna, och det som är bra för landsbygden är också bra för städerna.

Regionalpolitisk obalans skapar problem på alla håll. Det skapar problem i form av underutnyttjade resurser i avfolkningsbygder och överhettning-, miljö- och trängselproblem i inflyttningsorterna. Detta har vi upplevt väldigt tydligt på både 60- och 80-talet. Under senare år har vi inte haft några större folkomflyttningar i vårt land på grund av den lågkonjunktur som har varit, då det har varit brist på jobb överallt. Det är därför som det nu är så viktigt att den ekonomiska tillväxt som nu sker verkligen kommer hela landet till del, så att vi inte i den högkonjunktur som vi nu befinner oss i återigen tvingas uppleva en omfattande flyttlasspolitik.

Den pågående utvecklingen rymmer både hot och nya möjligheter. Till hoten hör att konjunkturuppgången kan gå stora områden förbi. Förlorad produktionskapacitet är i många fall svår att återvinna. Näringslivets utveckling innebär att den ekonomiska tillväxten inte genererar nya jobb på samma sätt som under 70- och 80-talet. Dessutom kan inte den offentliga sektorn, som tidigare, bära upp en ny sysselsättning.

Till möjligheterna hör utvecklingen av informationstekniken, den kraftiga utbyggnaden av de regionala högskolorna och utbildningssystemet i övrigt, den småföretagaranda som spirar runt om i landet samt det lokala engagemang för jobb, service och utveckling som manifesteras, inte minst i de många lokala utvecklingsgruppernas arbete.

Det är kraften och viljan i politiken som avgör om det är hoten eller möjligheterna som kommer att dominera den regionala utvecklingen. För att möjligheterna skall dominera krävs ett aktivt och positivt samspel mellan lokal och central nivå.

Trafikmöjligheterna på väg, järnväg, till sjöss och i luften måste vara goda i hela landet. Den nya informationstekniken ger tidigare oanade möjligheter att utveckla arbetsplatser utan geografisk bindning. Kvalificerad utbildning har de senaste åren byggts ut i landets olika delar.

Med detta som grund kan nya företagsidéer och företag spira och växa. Småorterna och landsbygden kommer att ge ett bra bidrag till landets välfärdsutveckling, om hela Sverige får leva. Det är då som den moderna, livskraftiga landsbygden utvecklas.

I den regionalpolitiska debatten används ofta begrepp som den stora respektive den lilla regionalpolitiken. Till den lilla regionalpolitiken hör framför allt det som vi behandlar i dag, alltså direkta regionalpolitiska insatser som företagsstöd, lokaliseringsstöd osv.

Men den stora regionalpolitiken är ju den som har den avgörande betydelsen för utvecklingen och som avgörs inom andra politikområden som t.ex. näringspolitik, trafikpolitik, miljöpolitik, skattepolitik, utbildningspolitik osv. Därför är det oerhört väsentligt att det finns en

regionalpolitisk grundsyn inom hela det politiska fältet, så att man inte inom andra politikområden fattar beslut som verkar i direkt motsatt riktning mot de mål som har lagts fast inom regionalpolitiken.

Tyvärr finns det väldigt många exempel på beslut som fattas inom andra politikområden, vilka går stick i stäv med de uttalade regionalpolitiska målen. Det senaste beslutet som motverkar arbetet för regional balans är det som Hans Andersson tidigare nämnde, SLU:s beslut om att lägga ned skogsutbildningen i Garpenberg. Det är ett typiskt sådant exempel, där man inom andra politikområden fattar beslut som motverkar de mål som vi har lagt fast för regionalpolitiken.

Jämfört med budgetpropositionen i januari och vad som där aviserades beträffande regionalpolitiken är den nu aktuella propositionen enligt mitt synsätt klart mycket bättre. De regionalpolitiska ambitionerna beträffande återflödet från EU:s strukturfonder har höjts, och den kraftiga minskningen av medel för regionalpolitiska insatser har uteblivit. Minskningen av resurser från Norrlandsfonden, som tidigare har aviserats, genomförs inte.

Den regionalpolitiska propositionen är en del av den ekonomisk-politiska uppgörelse som har träffats mellan Centern och Socialdemokraterna under våren. Jag vill i detta sammanhang passa på att tacka för den lilla men ändå ros som Dan Ericsson tidigare så generöst delade ut till Centerpartiet för detta arbete.

Andra delar i uppgörelsen som också är viktiga ur regionalpolitisk synpunkt är miljöstödet till jordbruket, ändrade regler för starthjälp och kanske framför allt ett antal offensiva åtgärder för att skapa bättre förutsättningar för de små och medelstora företagen.

En politisk uppgörelse mellan två eller flera partier blir naturligtvis en kompromiss. Därför ser naturligtvis inte förslagen till alla delar ut som vi från Centerns sida skulle ha velat, men detta är de politiska realiteterna. Vi tycker att förslagen som tagits fram i samverkan mellan våra partier i det stora hela har blivit bra, och vi ställer helt upp på förslagen.

Därför, herr talman, yrkar jag bifall till hemställan i arbetsmarknadsutskottets betänkande beträffande regionalpolitiken.

Anf. 51 PATRIK NORINDER (m) replik

Herr talman! Elving Andersson tar åter upp vår inställning till målet om likvärdig standard. Jag försökte tidigare få en förklaring av Dan Ericsson och Berit Andnor till vad det innebär att hela landet skall ha likvärdig standard. Ingen har kunnat ge någon förklaring och ingen har ens berört frågan. Elving Andersson kanske då kan förklara för mig vad det innebär för någonting och hur det sedan skall utformas i praktisk politik.

Vi har reagerat på att man använder ord som ibland inte kan användas i praktisk handling. Självfallet ställer vi upp på att regionalpolitiken skall utjämna skillnader som gäller klimat, avstånd och kunskapsutveckling. Men vårt land kan aldrig få en likvärdig standard. Det finns skillnader överallt. Självfallet finns det skillnader mellan stad och landsbygd. Jag har t.ex. svårt att föreställa mig att man i Annefors i

Hälsingland skulle kunna ha ett operahus av samma standard som stockholmaren har eller att stockholmaren skall kunna ha den fantastiska natur och miljö som hälsingen har. Det är också standard i olika former, men det kanske finns andra begrepp som Elving Andersson lägger i ordet standard. Utskottet försökte ju komma ifrån detta genom att säga: Det skall inte alls vara likvärdig standard – så skall man inte läsa det – utan det betyder skillnader i landet. Vi har reagerat mot detta och tycker att man också skall kunna leva upp till det man säger och handla därefter.

Men, Elving Andersson, förklara gärna för mig vad Centern lägger i begreppet likvärdig standard.

Anf. 52 ELVING ANDERSSON (c) replik

Herr talman! Jag vill passa på att påminna Patrik Norinder om att det var jag som ställde en fråga i mitt anförande. Jag skall gärna försöka att svara på Patrik Norinders frågor, men jag skulle uppskatta om den vänligheten besvarades genom att Patrik Norinder försökte svara på de frågor som jag har ställt om vad man egentligen menar med att ta avstånd från målet. Vad vi fick reda på är att vi inte kan ha operahus överallt. Det var vad Patrik Norinder sade, och det tror jag nog att vi allihop hade insett redan tidigare. Det är naturligtvis inte sådana saker som det handlar om.

Vad det handlar om är naturligtvis, precis som här har sagts av flera talare som Patrik Norinder har ställt dessa frågor till, att se till att skapa likvärdiga förutsättningar i landet så långt det över huvud taget är möjligt. Det gäller t.ex. tillgång till bra kommunikationer, att man kan upprätthålla flygtrafik på Norrlands inland – för några veckor sedan röstade Moderaterna för en sänkning av bidragen för att ett upprätthållande av flygtrafiken på Norrlands inland – vilket är ett sådant exempel där man inom andra politikområden skall medverka till att skapa förutsättningar.

Det handlar om bra tillgång till post och telekommunikationer, kanske lika anslutningsavgifter till ISDN-nätet oavsett var man är lokaliserad i landet, tillgång till utbildning, satsning på de mindre och medelstora högskolorna – som moderaterna har motarbetat tidigare – osv. Det är det här som menas med att skapa likvärdiga förutsättningar, som kan ge en likvärdig standard över hela landet.

Men vad menar egentligen moderaterna med sin reservation? Vilka områden och vilka människor i vårt land skall undantas från målet om en likvärdig standard?

Anf. 53 PATRIK NORINDER (m) replik

Herr talman! Elving Andersson frågade vad som ”skall undantas från målet”. Jag har flera gånger här i kammaren försökt förklara att vi anser att det är viktigt att ord och handling skall kunna följas åt. Det är en omöjlighet, enligt mitt sätt att se det, att leva upp till målet likvärdig standard. Det går inte att ha samma standard på alla områden i hela landet. Jag tror att Elving Andersson också inser det.

Däremot skall vi försöka, som jag också sade att vi självfallet ställer upp för, göra vad vi kan för att överbrygga de geografiska avstånden och klimatfaktorerna och göra de utbildningsinsatser som behövs inom regionalpolitiken.

Men det är en omöjlighet att leva upp till målet likvärdig standard över hela landet. Jag vet inte var Elving Andersson skall få pengar till det, om han vill ha samma flygförbindelser i Norrlands inland som i storstadsregionerna och om han vill ha kommunikationer överallt. Det är mycket svårt för mig att förstå hur det här skall gå till i praktisk politik.

Anf. 54 ELVING ANDERSSON (c) replik

Herr talman! Nu börjar Patrik Norinder svinga sig på retorikens högre höjder. Jag har definitivt inte pratat om att Gunnarn, Arvidsjaur och de andra flygplatserna skall ha samma utbud av flygtrafik som storstäderna. Men det har tidigare funnits ett anslag på 15 miljoner kronor som ett bidrag för driften av de här kommunala flygplatserna, för att de skall kunna upprätthålla viss trafik. Moderaterna var för några veckor sedan här i riksdagen med om att avskaffa det anslaget. Det är ett exempel på att man inte medverkar till att skapa någon form av likvärdiga förutsättningar för att orter, regioner och företag skall kunna utvecklas på olika håll.

Det måste väl ändå vara så, att om man inte ställer upp bakom målet om att ha en likvärdig standard över hela landet måste det innebära att man tycker att vi skall ha en orättvis och en ojämlig standard över landet. Det måste bli resultatet.

Jag har inte, trots att jag har ställt flera frågor, fått något svar från företrädare för Moderaterna vad man egentligen menar med det här. Vilka orter, vilka regioner och vilka människor är det som inte skall omfattas av målet om en likvärdig standard? Jag beklagar att vi inte har fått något svar i den här debatten, men vi får kanske anledning att återkomma.

Anf. 55 LENNART ROHDIN (fp) replik

Herr talman! Jag har en fråga till Elving Andersson, men först vill jag göra en liten kommentar till ett uttryckssätt, även om det inte var Elving Andersson som använde det först. Jag tillhör dem som står bakom den breda samsynen i utskottsbetänkandet, men som företrädare för ett idéparti tycker jag att det är ganska stötande att gång på gång få höra att partier som utifrån åsiktsskillnader redogör för en annan åsikt, på något sätt mäter sig ur någon form av objektiv gemenskap. Man framställer sig själv som något slags objektiv politikens riktкар. Jag tycker att det är litet stötande. Politiken handlar faktiskt om idé- och intresseskillnader.

Då kommer jag till frågan, och den gäller naturligtvis en parlamentarisk utredning om regionalpolitiken. Centern har naturligtvis försäkrat sig om fullständiga möjligheter till insyn, förankring och påverkan. Det skulle ändå vara intressant att höra hur Elving Andersson och Centern

ser på möjligheterna för oppositionen här i riksdagen att få full insyn i och påverka arbetet med den regionalpolitiska översynen.

Prot. 1994/95:118
12 juni

Anf. 56 ELVING ANDERSSON (c) replik

Herr talman! Den här frågan var inte särskilt förvånande, eftersom Lennart Rohdin har ställt den till alla tidigare talare. Jag kan egentligen bara instämma i vad de tidigare talarna har sagt, bl.a. Berit Andnor.

Vi är från Centerns sida alltid mycket angelägna om att skapa parlamentarisk förankring, och vi har ingen annan uppfattning i den här frågan. När det drar ihop sig, efter att kartläggning och utvärdering har gjorts och man skall ta nya tag och eventuellt föreslå nya riktlinjer och nya typer av stöd för regionalpolitiken, utgår vi från att det sker på ett sådant sätt att det blir en så bred parlamentarisk förankring som det är möjligt att åstadkomma, dvs. att alla partier kommer att vara inblandade i den diskussionen på ett eller annat sätt.

Anf. 57 LENNART ROHDIN (fp) replik

Herr talman! Jag nöjer mig med att notera att Elving Andersson som företrädare för Centerpartiet som vanligt instämmer med föregående socialdemokratiska talare.

Anf. 58 ELVING ANDERSSON (c) replik

Herr talman! Eftersom vi har en likartad uppfattning i den här frågan är det ganska självklart att jag inte förlänger kammarens debattid med onödigt tjafs utan i stället kort konstaterar att jag kan instämma med föregående talare.

Anf. 59 DAN ERICSSON (kds) replik

Herr talman! Jag delar gärna ut rosor när man drar politiken åt rätt håll. Det kommer jag att fortsätta att göra.

Men det var en väldigt stor skillnad mellan vad Elving Andersson sade i sitt anförande och vad arbetsmarknadsministern sade i sitt anförande när det gäller synen på förändringen av regionalpolitiken mellan januari och april. Det var väldigt tydligt när Elving Andersson sade att det hade skett en avgörande förändring av politiken. Jag skulle egentligen bara vilja ha en bekräftelse från Elving Andersson, som ju har haft en god insyn i det här arbetet, på att det har blivit en avsevärd förändring såväl vad gäller inriktningen på regionalpolitiken som vad gäller anslagsnivån.

Jag har också en enkel fråga till Elving Andersson. Jag skall inte bråka alltför mycket om detta, men i fråga om att återföra resurser till vattenkraftsproducerande län – som vi har varit överens om rätt lång tid – släppte Centerpartiet stödet för reservationen. Jag vet inte varför man gjorde det: Är det av en sorts välvilja mot Socialdemokraterna som man börjar släppa angelägna krav? Jag vet inte om det är en framgångsrik förhandlingstaktik.

Regionalpolitik

Anf. 60 ELVING ANDERSSON (c) replik

Herr talman! På vilket sätt som målen och resurserna till regionalpolitiken har förändrats mellan januari och april får var och en dra slutsatser om, genom att jämföra de skrivningar och texter som finns dels i budgetpropositionen, dels i det här föreliggande aktstycket.

När det gäller återförande av resurser från vattenkraftsproduktionen till de producerande regionerna, har vi från Centerns sida inte ändrat uppfattning i den frågan. Det framgår av ett särskilt yttrande som jag har bifogat till utskottets betänkande. Det är bara så, som jag sade i mitt huvudanföreläggande, att när man träffar en politisk uppgörelse mellan olika partier får man inte igenom allt som man vill ha; det är politikens villkor. Jag tror att Dan Ericsson också vet det. Det här är ett område som vi inte har lyckats med från Centerns sida, men det innebär inte att vi har gett upp våra tankar eller gett avkall på dem. När lämpliga fora erbjuds avser vi att återkomma i det här avseendet.

Anf. 61 CRISTEL ANDERBERG (m)

Herr talman! I fredags fick jag ett brev från företagen i Malungs kommun. De framhåller att företagsamheten i Malung vill bidra till att ta Sverige ur krisen.

Näringslivet där bygger framför allt på turismen. Sälensfjällen har i dag en marknadsandel på 33 % av vinterturismen i vårt land, men även under sommaren är turismen betydande. Vidare finns i kommunen en lång småföretagartradition, med skinnhanterings gamla traditioner, som lagt grunden för Malungs i dag mer än 600 småföretag i olika branscher.

Enligt en artikel i Dagens Industri den 12 maj i år hamnade Malung på andra plats, näst efter Stockholm, bland de regioner som genererar mest inkomster till staten. Men företagen i Malung är synnerligen bekymrade över att staten alltmer missköter uppgiften att svara för en väl fungerande infrastruktur. Vägarna i kommunen är så dåliga att turisterna börjar tröttna på att få sina bilar sönderkörda och därför söker sig till andra alternativ. Industrin börjar få sin existens hotad på grund av att transportskadorna på godset leder till allt högre kassation.

Brevet från företagen slutar med följande ord: "Vi företagare i Malungs kommun har bestämt oss för att våga, växa och vinna i en global konkurrens och tänker inte finna oss i att brister i infrastrukturen, i form av undermåliga vägar, skall lägga hinder för denna vår strävan att flytta fram positionerna."

Märk väl – det är inte några bidrag som företagen i Malung begär. De har endast det högst motiverade kravet att staten sköter det som bara staten kan och måste göra, nämligen tillhandahålla en god infrastruktur, bl.a. i form av vägar och kommunikationer.

Vi moderater stöder företagens krav, såsom framgår av vår reservation nr 6 till betänkandet.

Företagen skall inte behöva finna sig i att brister i infrastrukturen håller på att sätta krokben för näringslivet. Vi anser att regionalpolitiken bör ha som mål att främja regionernas egen växtkraft. Sådana långsiktiga infrastrukturensatser är av avgörande betydelse för att

glesbygden skall kunna leva vidare och utvecklas. Det är tragiskt att Socialdemokraterna i stället duttar ut miljarder i diverse selektiva företagsstöd, om vilka vi numera vet att de i bästa fall är ineffektiva men alltför ofta är direkt skadliga, bl.a. genom den rubbning av konkurrensen som de medför.

Av samma eller t.o.m. större betydelse än den fysiska infrastrukturen är utbildning och forskning, Sveriges intellektuella infrastruktur. Eftersåts denna blir skadorna allvarliga, långsiktiga och svåra att reparera.

Om norra Dalarna drabbats av regeringens försummelser när det gäller vägunderhållet så har de södra länsdelarna drabbats av den socialdemokratiska reträtten vad gäller forskning och utbildning. Jag tänker på beslutet att lägga ett besparingskrav på 104 miljoner på SLU, vilket föranlett styrelsen för SLU att besluta om nedläggning av Skogshögskolan i Garpenberg.

Etableringen i Garpenberg var resultatet av en regionalpolitisk satsning för 25 år sedan – en mycket framgångsrik sådan. Ett internationellt utvärderingsteam visade 1992 att Garpenberg hävdar sig mycket väl i fråga om vetenskaplighet. Skogshögskolan i Garpenberg har kommit att få en oerhört stor betydelse för den skogliga utbildningen och forskningen, för att höja utbildningsnivån i Dalarna och bilda ett blomstrande kunskapscentrum i samverkan med Högskolan i Falun/Borlänge samt för att skapa arbetstillfällen. Detta är precis en sådan form av infrastrukturinvestering i kunskapsuppbyggnad som vi moderater helhjärtat stöder.

Det klingar falskt när regeringen i propositionen framhåller att resurserna skall inriktas mot de mest utsatta områdena. När det gäller Garpenberg innebär politiken att verksamheten lokaliseras från utsatta kommuner som Hedemora och Avesta till överhettade områden som Lund, Uppsala och Umeå.

Den regionalpolitiska konsekvensanalysen bakom beslutet lyser med sin frånvaro. Berit Andnor talade med malm i stämman om Socialdemokraternas omsorger om forskning och utbildning även utanför universitetsstäderna. Nå – upp till bevis!

Jag kräver att regeringen gör omprioriteringar inom regionalpolitiken så att den skogsvetenskapliga fakultetens lokalisering i Garpenberg får leva vidare. Nedläggningsbeslutet berör 140 människor. Har man en gång beslutat sig för en regionalpolitisk satsning av detta slag har man faktiskt tagit på sig ett långsiktigt ansvar, både för verksamheten och för de anställda. Dalfolket kräver att regeringen nu tar det ansvaret i stället för att dutta ut 450 miljoner i nya lokaliseringsstöd av tvivelaktigt värde.

Inte heller när det gäller regionalpolitiska aspekter på kvinnors arbetsmarknad förstår Socialdemokraterna vikten av långsiktigt hållbara strukturella åtgärder. Regeringen framhåller att det råder kvinnounder-skott i glesbygden och att kvinnoflykten inte har gått att stoppa. Trots denna insikt saknas i propositionen alla ansatser till nytänkande. Socialdemokraterna fortsätter att tala om olika stödåtgärder och tror att länsstyrelserna skall kunna lösa problemen inom ramen för regional

projektverksamhet. Det går emellertid inte att kompensera en felaktig skatte- och näringspolitik och brist på sunda företagsbetingelser genom allehanda projekt.

I nuvarande samhällsekonomiska läge har det blivit alltmer uppenbart att kvinnornas arbetsmarknad är sårbar. Regeringen räknar själv med att antalet anställda inom dessa sektorer kommer att minska med 100 000 personer under de närmaste åren. Detta blir särskilt kännbart i glesbygd, där några alternativ att tala om inte finns för närvarande.

Vi anser att de offentliga monopolen måste brytas upp så att kvinnor i lika hög grad som män kan finna alternativa arbetsgivare. Kvinnors arbetsmarknad skall avregleras så att den faktiskt blir det som ligger i ordet marknad.

I vår kommittémotion A816 har vi närmare utvecklat betydelsen av att snarast göra det skattemässigt möjligt för en privat tjänstesektor att växa fram. Vi påvisar där hur en privat marknad för hemtjänster snabbt skulle kunna ge upphov till många nya arbetstillfällen med en betydande potential för kvinnligt egenföretagande inom sektorerna vård och hemtjänster.

För många kvinnor i glesbygden utgör turismen och närliggande servicenärningar andra branscher med goda möjligheter till tillväxt, sysselsättning och småföretagsamhet. Att utveckla kvinnornas kunskaper och ta till vara deras engagemang inom dessa sektorer är några av de åtgärder som krävs, bl.a. för att möta neddragningen inom den offentliga sektorn.

Herr talman! Jag står bakom samtliga moderata reservationer till betänkandet, men för att spara kammarens tid nöjer jag mig med samma yrkande som det min kollega Patrik Norinder har framfört.

Anf. 62 ELVING ANDERSSON (c) replik

Herr talman! Jag instämmer i väldigt mycket som Christel Anderberg sade om infrastrukturens betydelse, t.ex. hur viktigt det är med bra vägar för den lokala industrins behov. Det är då bara att beklaga att Christel Anderberg inte berättat om den här moderata inställningen för sina partivänner i trafikutskottet så att dessa hade kunnat ställa upp för att skapa ökade resurser för det glesa vägnätet. I så fall hade vi kanske kunnat lösa en del av de här problemen för företagen i Malung.

Anf. 63 HANS ANDERSSON (v) replik

Herr talman! I mitt huvudanförande pekade jag på bil. 5 till Långtidsutredningen, där NUTEK har gått igenom hur resurserna har fördelats under de senaste åren. Utvecklingen under den borgerliga perioden under 1990-talet har varit allt mindre resurser till stödområden och alltmer resurser till storstäder och universitetsstäder. Kvinnornas arbetslöshet ökade i höjden, precis som männens, under den borgerliga tiden. Arbetslösheten var hög. Ni lade fram förslag på mycket drastiska neddragningar, som gick mycket längre än vad regeringen nu har föreslagit. Det som nu sägs skulle föranleda högre kvinnoarbetslöshet på den offentliga sidan.

Det ges inget stöd till kompetensutveckling, utan tvärtom sker en neddragning av arbetsmarknadspolitik, som skulle kunna bidra till att förbättra situationen för kvinnor.

När det gäller infrastruktur i termer av mindre vägar i Malung är jag helt överens med Christel Anderberg. Om vi hade byggt litet färre motorvägar och jätteprojekt och mera satsat på underhåll, som Vänsterpartiet föreslagit, skulle turisterna och Malungs befolkning och företag ha vägar att transportera både människor och produkter på utan att de skakar sönder.

När det gäller SLU delar jag uppfattningen. Det framgick av vad jag sade tidigare. Tyvärr handlar det om ett statligt myndighetsbeslut – i detta fall inom SLU – som gravt åsidosätter både regionala intressen och intresset att utveckla forskning och utbildningsverksamhet med anknytning till skogsråvaran.

Anf. 64 CHRISTEL ANDERBERG (m) replik

Herr talman! Det är roligt, Hans Andersson, att vi åtminstone kan vara överens om det orimliga i beslutet att lägga ner verksamheten vid Skogshögskolan i Garpenberg. Detta är ett beslut som har tillkommit nu, och det motsatte vi moderater oss när betänkandet i fråga diskuterades.

Hans Andersson vet likaväl som jag att arbetslösheten började raka i höjden redan 1989. Det var då alla kurvor började peka fel. Att arbetslösheten sedan fortsatte att öka under några år var resultatet av den politik som hade förts under 1980-talet.

Hans Andersson efterlyser kompetensutveckling för de kvinnor som nu kommer att friställas inom den offentliga sektorn. Frågan är bara inom vilket kompetensområde utvecklingen skall ske.

Den offentliga sektorn kommer nämligen aldrig någonsin mera att bli vad den har varit. Den kommer aldrig mera att kunna expandera såsom den gjorde på 70- och 80-talet och svälja allt större andel av arbetskraften. Därför har vi motsatt oss kompetensutveckling inom sådana områden som är under avveckling. Något annat vore bara att lura kvinnorna att satsa tid och kraft på fel saker.

Anf. 65 HANS ANDERSSON (v) replik

Herr talman! Jag måste upplysa herr talman om att det inte alls är som Christel Anderberg säger. Jag har inte förespråkat att vi skall utbildna kvinnor till den offentliga sektorn. Jag har sagt att det är ett av de områden från vilket en mängd kvinnor ställs fria precis som från kontorsadministrationen och handeln. Moderata samlingspartiet stöder inget program till stöd för dessa 100 000 och fler kvinnor.

När det gäller nya jobb skall det förekomma inom tjänstesektorn. Vi har föreslagit sänkningar av beskattningen. Vi värnar faktiskt om välfärden. I dag skapas välfärden, särskilt i glesbygden, inom kommunernas regi. Det finns utomordentligt stora behov som vi har anledning att täcka med hög kvalitet när det gäller äldreomsorg, sjukvård och omsorg om barnen – inte minst i glesbygden. Det borde vara ett intresse – t.o.m. för Christel Anderberg.

Anf. 66 CHRISTEL ANDERBERG (m) replik

Herr talman! Det problem som svenska kvinnor har, Hans Andersson, har det socialistiska samhället skapat. Det gäller nämligen ett extremt beroende av den offentliga sektorn. Det är oförskämt mot dessa kvinnor att säga att de saknar kompetens. Tvärtom är de utomordentligt kompetenta. Men den svenska ekonomin klarar inte längre av att finansiera deras tjänster på det sätt som har skett under tidigare decennier.

Uppgiften blir alltså att hitta nya former för att organisera och finansiera deras arbete. Allt talar för att behovet av den här typen av omsorgstjänster kommer att öka i framtiden. Om dessa kvinnor bara slipper sitt extrema beroende av den offentliga sektorn och om det skapas alternativa arbetsmarknader och arbetsgivare även för kvinnor, är jag övertygad om att kvinnorna kommer att klara sin försörjning utan att behöva några speciella stödåtgärder.

Anf. 67 KRISTINA ZAKRISSON (s)

Herr talman! Målet i den här regionalpolitiska propositionen är högt ställt – valfrihet så att vi kan bo och arbeta var vi vill i Sverige. Det är dock ett mål som går att uppfylla – om alla samhällssektorer tar sitt ansvar.

Ett av de områden som är mycket viktigt för oss som bor i Norrlands inland är kommunikationerna. Det har nämnts här vid några tillfällen. Just flyget är mycket viktigt för oss.

Tidigare, före avregleringen, när vi skulle locka företagare att etablera sig i norr kunde vi säga att vi hade goda kommunikationer, bland andra fördelar. Det kan vi inte längre – inte utan att förvränga sanningen. Efter avregleringen har priserna blivit högre och turerna färre. Flyget är oerhört viktigt för att vi skall kunna göra Sverige runda-re.

Berit Andnor påpekade att vi skall göra en kartläggning och analys av avregleringar, bolagiseringar och privatiseringar och vilka konsekvenser de har fått regionalpolitiskt. Det tycker jag är bra och helt nödvändigt.

Berit Andnor lyfte också fram några exempel på företag som har lyckats bra tack vare regionalpolitiskt stöd. Det finns även andra sätt att skapa arbetstillfällen i glesbygd. Riksdagen har vid otaliga tillfällen påpekat, precis som arbetsmarknadsutskottet, att man i möjligaste mån skall försöka utlokalisera verksamhet från storstäderna till glesbygden. Jag upplever inte att man har uppfyllt det här målet.

Vi har t.ex. nyligen inrättat en del myndigheter, bl.a. Folkhälsoinstitutet, som förlades till Stockholm. Ändå fanns det motioner om att man borde se på lokaliseringen regionalpolitiskt. Socialutskottet pekade på vikten av att se på det regionalpolitiskt. Beslut blev att institutet förlades till Stockholm.

Jag hoppas att man vid nya etableringar verkligen tar till sig riksdagens påpekande och förlägger verksamheten utanför storstäderna. Det skulle gå mycket bra. Det finns fler exempel än Folkhälsoinstitutet.

Det finns också en del goda exempel på utlokaliseringar. I Kiruna har vi fått Radiotjänst och Posten Frimärken. Det är till största delen kvinnor som har fått arbete på de här företagen. Det är mycket lyckade lokaliseringar.

Ett annat exempel är att driften av personregistret för folkbokföringen förlades till Kiruna 1989 med hjälp av lokaliseringsstöd. Det är också en bra verksamhet och en lyckad satsning.

Den här verksamheten kommer att förändras något. Riksdagen har nyss fattat beslut om att man skall införa ett nytt register. Då hoppas jag att man använder lokaliseringspengarna på ett vettigt sätt och förlägger även det nya registret till samma företag. Det finns nu kompetens och maskinutrustning tack vare lokaliseringsstödet så att man kan sköta även de nya uppgifterna.

Vi måste försöka komma ihåg att om vi skall uppfylla målet, måste vi i alla sammanhang påpeka vikten av att förlägga verksamhet utanför storstäderna.

Herr talman! Jag är övertygad om att om alla goda krafter samverkar, kan vi uppnå det högt ställda målet. Som Anders Sundström sade är det viktigt och ekonomiskt vettigt för hela landet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 13 juni.)

4 § Enhetlig räntesättning och finansiering av statliga bostadslån m.m.

*Enhetlig räntesättning
och finansiering av
statliga bostadslån
m.m.*

Föredrogs

Bostadsutskottets betänkande 1994/95:BoU20

Enhetlig räntesättning och finansiering av statliga bostadslån m.m.
(prop. 1994/95:219)

Anf. 68 KNUT BILLING (m)

Herr talman! Den proposition som vi nu skall behandla utgör en bekräftelse på att problem har uppstått inom bostadslångivningen när staten genom olika politiska åtgärder, subventioner och regleringar, har ingripit i ekonomins funktionssätt.

Den understryker också att den bästa lösningen för en kostnadseffektiv och långsiktigt hållbar bostadslångivning är att man får rent marknadsmässiga villkor för denna och att man för en ekonomisk politik som håller nere räntenivån.

Vi är överens om att det är nödvändigt att omstrukturera de statliga bostadslånen. Det är en förutsättning för en framtida privatisering av SBAB. Vår invändning riktar sig mot den undermånligen beredningen av ärendet i regeringskansliet.

Förslaget innebär ju att civilrättsliga avtal ersätts av bestämmelser i lag, vilket vi anser vara principiellt mycket betänkligt.

Något remissförfarande har inte föregått lagrådsremissen, och vi kan inte tillstyrka förslaget som nu föreligger utan ett remissförfarande och en djupare konsekvensanalys.

Förslaget måste också innehålla regler som garanterar varje enskild låntagare ett skydd mot de negativa konsekvenser som kan uppstå.

Herr talman! Jag skall fatta mig kort, så även om jag står bakom bägge reservationerna till detta betänkandet, nöjer jag mig för tids vinnande med vad jag här har framfört och yrkar bifall till reservation nr 1.

Anf. 69 LENNART NILSSON (s)

Herr talman! Låt mig börja med att rikta mig till Knut Billing. Det är märkligt, att oavsett vad moderaternas reservationer handlar om är det alltid staten som det är problem med och staten som är den stora boven. När man då försöker åstadkomma något som bidrar till marknadsmissiga villkor, blir det invändningar från moderaterna.

Jag kan i viss mån instämma i kritiken som handlar om remissverksamheten. Vi har tidigare i utskottet beslutat att remittera olika förslag mot bakgrund av att vi har haft tid för det.

Nu gäller det en omstrukturering av statens bostadsfinansieringsaktiebolag för att få ett bättre och mer bärkraftigt företag samtidigt som statens upplåningsbehov minskas med åtskilliga miljarder, eftersom de särskilda lånen förs över till det speciella bolag som man skall bilda.

Det är bara att konstatera att detta är bra, både för staten och för SBAB, som därmed också kan stärka sin ställning som en, vill jag påstå, bra part på denna marknad.

Moderaterna talar om statens företag. Jag vill hävda att SBAB har skötts på ett alldeles utmärkt, proffsigt sätt i bostadssektorn, och de åtgärder som regeringen nu föreslår kommer att innebära att SBAB:s roll stärks ytterligare. SBAB kommer att bli ett föredömligt exempel i en situation där man vill ha konkurrens.

Moderaternas inställning är ju att man skall sälja SBAB, så att andra, privata intressen skall kunna få ett starkare monopol. Vi kan naturligtvis också pröva saker i olika sammanhang men inte av ideologiska skäl.

Därför hävdar vi att eventuella planer på privatisering är onödiga. När SBAB får den här nya rollen kan man fungera som en bra part på marknaden och också spela en roll när det gäller utlåning av pengar till bostadssektorn.

Det gäller nu att klara av detta. Även om det kan hända att en och annan av de enskilda låntagarna får betala ränteskillnaden, innebär förslaget att de har tid att resonera med SBAB. SBAB kommer att föregå med gott exempel när det gäller att lägga om dessa lån.

Jag ser alltså inga större problem i detta sammanhang, och problemen som kan uppstå beror inte på något som staten – eller socialdemokratin, som Knut Billing säger – har gjort. Varje gång som staten eventuellt har gjort något dåligt har det alltid varit socialdemokraternas fel enligt Knut Billing. Men han har aldrig haft några synpunkter på den politik som moderaterna har fört.

Men jag vill påstå att den politiken är en av orsakerna till en del av kreditförlusterna, eftersom man förändrade spelreglerna för räntesättning, drog in räntesubventionerna osv., vilket i sin tur har lett till problem för vissa bostadsintressenter och även för exempelvis SBAB.

SBAB är ju inte unikt i förhållande till Spintab, Stadshypotek och de andra instituten. Skulle Knut Billing och de andra moderaterna vilja att staten gav en garanti till alla enskilda låntagare, även inom dessa institut, som riskerar att få betala någon ränteskillnad? Det blir ju fallet om lånen inte ligger i statsbudgeten.

Min bedömning är att inga större bekymmer kommer att uppstå. Kanske kan man hävda att förslaget borde ha remissbehandlats, och om propositionen hade kommit i januari hade vi kunnat se till det. Men vår, och även Lagrådets, bedömning är att det inte finns några invändningar.

Det handlar ju nämligen om att se till dels att man klarar av SBAB:s framtida roll, dels att det finns tid att under hösten diskutera olika villkor med låntagarna. Därmed har man löst problemet.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Anf. 70 KNUT BILLING (m)

Herr talman! Jag har litet svårt att förstå hur man kan beklaga att ärendet inte har remissbehandlats och i samma andetag säga att inga invändningar har rests i ärendet. Hur kan man ha några invändningar om ärendet inte har remissbehandlats? Invändningar mot ett förslag kan man väl ha först när man har fått möjlighet att yttra sig?

Därför är det argumentet inte hållbart, Lennart Nilsson! En brist på remiss är en allvarlig brist, och vi vet nu inte riktigt vad detta förslag kan komma att innebära.

Det är bra att Lennart Nilsson och jag är överens om att det är en brist, men det hade varit bättre om vi hade varit överens om hur ärendet skulle ha handlagts för att man skulle ha kunnat eliminera problemet.

Villkoren på bostadslånemarknaden skall vara marknadsmässiga. Om marknaden godtar dessa villkor finns inget problem. Problemet uppstår först i det ögonblick ett statligt företag får favörer som bekostas av skattebetalarna.

Anf. 71 LENNART NILSSON (s)

Herr talman! Skillnaden mellan mig och Knut Billing är att han i varje situation utgår från att staten skall betala till förmån för den enskilde.

Det är bara att konstatera att SBAB har förlorat omkring 200 miljoner kronor, eftersom man inte har kunnat ta ut ränteersättning vid inlösen av lån.

Vad är det för skillnad på skattebetalare och skattebetalare, Knut Billing? Dessa pengar som på ett eller annat sätt måste skjutas till statens företag får även Knut Billing och jag vara med och betala. Gör man ingenting åt detta riskerar vi att få betala ännu mycket mer. Jag förstår inte logiken i Knut Billings resonemang. Om det är fel på staten i det ena sammanhanget så är det väl så också i det andra?

Anf. 72 KNUT BILLING (m)

Herr talman! Som framgår av reservationen, som Lennart Nilsson inte kan vara okunnig om, har vi klagat på bristen på remissbehandling. När ärendet hade varit hos Lagrådet borde det ha remissbehandlats. Det är en naturlig ordning.

Lennart Nilsson har erkänt att det hade varit bättre, och han beklagar att så inte har skett. Då är vi alltså överens i sakfrågan.

Vad som återstår är att man kunde dra konsekvenser av att ärendet inte har remissbehandlats. Lennart Nilsson nöjer sig med att säga: Vi hade inte tid.

Det räcker inte.

Anf. 73 LENNART NILSSON (s)

Herr talman! I motsats till Knut Billing tillhör jag dem som ibland erkänner att jag tycker att gången borde ha varit annorlunda, och att man alltså borde ha remissbehandlat. Men med utgångspunkt från de synpunkter vi har fått in till utskottet, med de garantier som ändå finns i att man kommer att bedriva en bred informationsverksamhet från SBAB:s sida, så anser jag att fördelarna överväger med att behandla saken nu i stället för att skjuta det till hösten. Det innebär att man får det här halvåret på sig att klara ut de här olika sakerna.

Det är naturligtvis inte enbart det här med remissförfarandet som vi är oense om. Låt mig bara konstatera att Knut Billing och hans parti vill sälja ut den här verksamheten av ideologiska skäl. Det är en väldigt stor skillnad, i varje fall i det utskottsbetänkande som vi här har att diskutera.

Anf. 74 KNUT BILLING (m)

Herr talman! Det är riktigt att det i betänkandet även finns en reservation till ett tidigare framfört krav som återupprepats i detta ärende, nämligen att sälja SBAB. Det kravet står självfallet fast. Jag har inte uppehållit mig särskilt mycket vid den diskussionen. Den debatten har vi ju fört vid ett flertal tillfällen. Den återkommer säkert eftersom socialdemokraterna egentligen inte har något annat argument att framföra än att eftersom det är moderaterna som föreslår att SBAB bör säljas bör detta yrkande avslås.

Så länge Lennart Nilsson har det yrkandet kommer vi säkert tillbaka. Men jag tyckte det var onödigt att upprepa den debatten nu. Låt oss ta den vid ett annat tillfälle.

Därmed tycker jag att det inte finns mycket mer att tillägga, eftersom Lennart Nilsson inte i diskussionen har tillfört ärendet någonting annat än ett antal ord. De orden har vi nu fått höra.

Anf. 75 LENNART NILSSON (s)

Herr talman! För att då ta några ord till så tycker jag att SBAB är ett viktigt redskap i en ökad konkurrens på bostadssektorn. Jag är alldeles övertygad om att fler institut innebär att konkurrensen blir bättre när det gäller att försörja bostadsmarknaden med krediter.

Anf. 76 KNUT BILLING (m)

Herr talman! Jag är helt övertygad om att det är viktigt att vi får fler institut på marknaden. Ju fler institut, dess bättre är det. Men, Lennart Nilsson, det viktiga är att dessa institut konkurrerar med varandra och inte ägs av staten.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 13 juni.)

Prot. 1994/95:118
12 juni

5 § Viss ändring av reglerna för statliga kreditgarantier m.m.

Föredrogs

Bostadsutskottets betänkande 1994/95:BoU22

Viss ändring av reglerna för statliga kreditgarantier m.m.
(prop.1994/95:150 delvis)

*Viss ändring av
reglerna för statliga
kreditgarantier m.m.*

Anf. 77 PETER WEIBULL BERNSTRÖM (m)

Herr talman! Dagens andra bostadsutskottsärende gäller ett betänkande som grunder sig på två förslag i regeringens kompletteringsproposition, vilka syftar till att underlätta obeståndshanteringen i låneärenden där säkerheten utgörs av bl.a. en statlig kreditgaranti för ny- och ombyggnad av bostäder. Syftet är att begränsa kostnaderna för systemet, och utgångspunkten är att konkurser skall kunna undvikas i situationer där ackordsliknande uppgörelser ger ett bättre utfall för såväl staten som långivare och låntagare. Detta är naturligtvis lovvärt.

I det ena fallet, ges Statens bostadskreditnämnd, BKN, möjlighet att under vissa förutsättningar medverka till uppgörelser mellan bostadslåneinstitut och låntagare som innefattar kapitaleftergifter. I det andra förslaget slopas gällande krav på att bidragsunderlaget inte får överstiga de lån som en bostadsrättsförening tagit för ny- eller ombyggnad enligt 1992 års regelsystem. För dessa föreningar gäller, till skillnad från villkoren för övriga upplåtelseformer, att räntebidraget minskar om en nedsättning av låneskulden sker i förtid.

I det första fallet, om ändrade regler för garantiersättning, innebär regeringens förslag en uppmjukning, i och med att man tar bort kravet på en ovillkorlig försäljning av den belånade fastigheten för att ersättning för kreditförluster skall kunna utgå. Vissa krav skall dock vara uppfyllda, nämligen att låntagaren redan är eller kan förväntas komma på obestånd, att han ingår avtal med långivaren som innebär att kreditförlusterna blir lägre än de som kan förväntas uppstå vid en försäljning, och att det finns en grundad anledning att anta att låntagaren har tillräckliga ekonomiska förutsättningar för att fullgöra de åtaganden som följer av avtalet.

I dessa stycken delar Moderata samlingspartiet utskottets mening, men i ett avseende menar vi att de av regeringen förordade villkoren bör omformuleras. Det gäller kravet på att ägare av bostadsfastigheter som är upplåtna med hyresrätt skall svara för kapitaltillskott i samband

med en uppgörelse som ett villkor för BKN:s medverkan i en ackordsliknande uppgörelse.

Kravet på kapitaltillskott förutsätts endast gälla för hyresrätter. Därmed menar vi att det kan ifrågasättas om reglerna för kreditgaranti i detta avseende verkligen uppfyller kravet på neutralitet mellan upplåtelseformerna.

Vi menar att det är viktigt att alla upplåtelseformer får samma reella möjligheter till uppgörelse av det här slaget.

Vi har i reservationen pekat på att det kan föreligga situationer där ett krav på kapitaltillskott är både riktigt och rimligt, men att det också kan finnas situationer där ett sådant krav helt omöjliggör en ackordsliknande uppgörelse, även om detta skulle vara det bästa för alla parter. Detta skulle kunna bli särskilt aktuellt vid enskild näringsverksamhet, där fastigheten ägs direkt av personer och inte via bolag. I en sådan obeståndssituation har fastighetsägaren per definition inget kapital kvar som skulle kunna användas som ett kapitaltillskott för att minska långivarens förluster.

Mot denna bakgrund vill vi, som vi anger i reservation 1, ändra skrivningen till att utskottet anser att villkoret för BKN:s medverkan i en obeståndshantering, som avser uppgörelser med ägare av bostadshus som är upplåtna med hyresrätt, är att ägaren skall ha uttömt sina möjligheter att förse fastigheten med nytt eget kapital.

Med en sådan formulering skulle BKN ges bättre möjligheter att agera så att statens kostnader i det enskilda obeståndsfallet kunde hållas så låga som möjligt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 1 och i övrigt till utskottets förslag.

Anf. 78 OWE HELLBERG (v)

Herr talman! Detta betänkande är en följd av det sena 1980-talets och tidiga 1990-talets spekulationsekonomi. Bygg-glada entreprenörer byggde dyrt och ibland utan kunder. Banker levde farligt, med högt risktagande när man lånade pengar till bostadsbyggande. Mäklare gav sugna bostadsköpare glättiga kalkyler, där man bara talade om det första årets kostnader och inte redogjorde för ett längre förlopp när det gällde kostnadsbilden.

Spelet gav naturligtvis både vinnare och förlorare. Till slut är det alltid staten och därmed skattebetalarna som får ta den stora smällen.

För att lindra den smällen har staten vid ett flertal tillfällen ändrat gällande villkor. Man har snabbat på avtrappningen av räntebidragen, vilket inte gjort saken bättre för dem som nu lever under betalningssvårigheter. Om detta är avtalsbrott eller inte prövas just nu juridiskt sedan en bostadsrättsförening anmält staten för avtalsbrott, något som det enligt min mening också är, i varje fall moraliskt.

Vänsterpartiet har i nuläget inget emot att staten försöker förhindra en lång rad konkurser genom att tillåta även Bostadskreditnämnden att delta i ackordsliknande uppgörelser, för att undvika större förluster än nödvändigt för staten och personliga tragedier för dem som måste lämna sin bostad, med allt vad det innebär.

Vi vänder oss dock emot att det enbart verkar gälla bostadsrättsinnehavare. Egnahemsägare nämns inte i propositionen men skall naturligtvis omfattas av de nya regler som gäller, innebärande att man kan undvika en utförsäljning och göra upp med nya villkor som grund. Egnahemsägaren drabbas ju dubbelt. Han mister bostaden men inte skulden, eftersom den är personlig. Bostadsrättsinnehavaren kan lämna sin bostadsrätt efter två år utan personliga skulder, förutom eventuell skuld för insatskapitalet.

Är det hållhaken på egnahemsägarna som gör att de inte nämns i propositionen? Vi talar om neutralitet mellan olika boendeformer, och en sådan bör gälla även här.

I den andra delen av betänkandet tas frågan om kopplingen mellan räntesubventioner och faktisk lånebild enligt 1992 års lånevillkor för bostadsrättsföreningar upp. För att det skall vara meningsfullt att rekonstruera en bostadsrättsförening anses det att kopplingen mellan den faktiska lånebilden och räntesubventionen skall slopas. Med andra ord får hela räntesubventionen behållas, trots att lånefordringen skrivs ner. Denna åtgärd införs generellt, vilket innebär att bostadsrättsföreningar med god ekonomi skulle kunna manipulera med föreningens lån. De enskilda bostadsrättshavarna kan ta personliga lån, sänka föreningens låneskulder, behålla räntesubventionerna och samtidigt utnyttja möjligheten till avdrag för de egna lånen. Denna möjlighet strider mot de regler som är till för att skapa neutralitet mellan de olika upplåtelseformerna.

Vänsterpartiet godkänner den här tillfälliga lösningen, men bara för de föreningar som kommer att omfattas av ackordsliknande uppgörelser. Att genom generella beslut öppna möjligheter för spekulation och fusk är onödigt och demoraliserande.

För framtiden bör kopplingen mellan faktiska lån och räntesubventioner stärkas, liksom mellan subventionsrörelsen och den ränta som bolåneinstitutet ger vid bindning av lån. Att ge generella subventioner utan koppling till lånebild eller faktisk ränta är säkert administrativt enkelt och bekvämt, men det kan kosta betydligt mer än de smakar.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till reservationerna 2 och 3.

Anf. 79 LENNART NILSSON (s)

Herr talman! Motivet till propositionen är att man skall försöka undvika problem, både för staten och för enskilda människor. Det är naturligtvis angeläget att Bostadskreditnämnden kan agera innan det uppstår en konkurs, så att man kan rätta till problem som av olika orsaker har uppstått.

Efter att ha lyssnat på mina föregångare här i talarstolen kan jag konstatera att det finns en hel rad av bekymmer och frågetecken omkring transaktioner för att komma till rätta med dessa problem. Det är naturligtvis därför som regeringen i propositionstexten talar om en restriktivitet, om att man måste sätta upp särskilda villkor för att undvika olika former av sådana transaktioner som Owe Hellberg är rädd för.

Det finns kanske, som moderaterna här har anfört, vissa risker för-
enade med krav på att enskilda skall träda in med kapitaltillskott. Men
det kan å andra sidan också förekomma transaktioner som leder fram
till en situation där staten får stå för de stora förlusterna. Tanken med
förslaget är naturligtvis att Bostadskreditnämnden i detta sammanhang
skall kunna få ett mandat att diskutera och förhandla.

Om man hamnar i en situation där man kan råka ut för obestånd,
vilket man egentligen borde slippa, måste BKN enligt min bestämda
uppfattning få ta ställning till på vilket sätt det kan bli minsta möjliga
förlust både för staten och för de enskilda.

Vi skriver i betänkandet att detta kommer att utvärderas. Om det
uppkommer sådana problem som både Moderaterna och Vänsterpartiet
har pekat på, får man väl i ett senare sammanhang rätta till förhållande-
na, men jag tror att det är angeläget att beslut nu fattas i dessa frågor.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Anf. 80 PETER WEIBULL BERNSTRÖM (m)

Herr talman! Lennart Nilsson erkänner att det finns vissa risker,
precis som vi moderater har påpekat i vår reservation. Det är då natur-
ligtvis synd att utskottsmajoriteten inte har tagit till sig detta och att vi
inte har kunnat enas om en skrivning för att undvika de svårigheter som
kan dyka upp, i stället för att, som Lennart Nilsson förespråkar, rätta till
förhållandena i efterhand.

Anf. 81 LENNART NILSSON (s)

Herr talman! Jag utgår från att förhandlarna i Bostadskreditnäm-
nden naturligtvis inte medvetet kommer att se till att de själva gör de
stora förlusterna, om en problemsituation skulle uppstå. Avsikten med
hanteringen av kreditproblemen måste alltid vara att komma fram till
lösningar, oavsett om man har pengar eller inte. Propositionens huvud-
syfte är att man från olika utgångspunkter skall kunna diskutera sig
fram till de lösningar som är minst skadliga både för samhället och för
den enskilde.

Anf. 82 OWE HELLBERG (v)

Herr talman! Jag vill ställa ett par frågor till Lennart Nilsson. Jag
har full förståelse för att Bostadskreditnämnden får mandat att göra
ackordsliknande uppgörelser, men det råder en viss luddighet omkring
detta.

Varför nämner man över huvud taget inte egnahemsägarna i detta
betänkande? Det är den första frågan.

Varför måste man vidare generellt avskaffa kopplingen mellan rän-
tesubventioner och lån? Varför kan man inte nöja sig med att låta detta
beröra de bostadsrättsföreningar som kommer att omfattas av de ac-
kordsliknande uppgörelserna?

Anf. 83 LENNART NILSSON (s)

Herr talman! Jag utgår ifrån att alla boendeformer som har BKN-garantier i botten kommer att omfattas av en diskussion, om en sådan här situation uppstår.

När det sedan gäller frågan om bostadsrättsföreningarna för Owe Hellberg här ett litet teoretiskt resonemang, eftersom kreditinstituten har sagt att de inte skall medverka till uppläggningsen av sådana här transaktioner. Vidare talade Owe Hellberg om föreningar med god ekonomi. En bostadsrättsförening med god ekonomi kommer naturligtvis inte att hamna i en obeståndssituation. Resonemanget är alltså ganska teoretiskt.

Anf. 84 OWE HELLBERG (v)

Herr talman! Det finns andra möjligheter för föreningar med god ekonomi. De behöver inte vända sig till bostadslåneinstitut. Det finns andra möjligheter att få lån omsatta. Jag tycker att det verkar ganska onödigt att införa en sådan möjlighet i detta läge.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 13 juni.)

6 § Ytterligare medel till regeringskansliet

Föredrogs

Konstitutionsutskottets betänkande 1994/95:KU49

Ytterligare medel till regeringskansliet (prop. 1994/95:150 delvis)

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut skulle fattas den 13 juni.)

7 § Kampanjkostnader vid valet till Europaparlamentet

Föredrogs

Konstitutionsutskottets betänkande 1994/95:KU50

Kampanjkostnader vid valet till Europaparlamentet (prop. 1994/95:150 delvis)

Anf. 85 NILS FREDRIK AURELIUS (m)

Herr talman! Valet till Europaparlamentet i höst är betydelsefullt av många skäl som jag inte behöver utveckla här. Därav följer emellertid inte att partierna bör beviljas extra anslag för sina kampanjkostnader. Det statsfinansiella läget är ansträngt, vilket också utskottet skriver. Enligt vår mening bör då även de politiska partierna visa återhållsamhet och bidra till att statens utgifter hålls nere och därmed också föregå med gott exempel.

Prot. 1994/95:118

12 juni

*Viss ändring av
reglerna för statliga
kreditgarantier*

*Kampanjkostnader vid
valet till Europa-
parlamentet*

Kostnaderna för de informations- och kampanjinsatser som partierna självfallet kommer att göra inför Europavalet bör därför rymmas inom det ordinarie partistödet, som inte är helt försumbart. Det rör sig om mer än 120 miljoner per år, vartill kommer det särskilda stödet till partigrupperna i riksdagen. Man kan ju inte heller påstå att EU-valet kommer helt överraskande. Även partierna bör kunna planera och hålla med sina resurser.

Herr talman! Jag yrkar bifall till den moderata reservationen, som alltså innebär avslag på förslaget om 30 miljoner extra för partiernas kampanjkostnader.

Anf. 86 PÄR-AXEL SAHLBERG (s)

Herr talman! Självfallet kan och skall alla kostnader granskas utifrån ett totalt perspektiv. Vi måste veta om pengarna finns och om det är ett angeläget ändamål. På denna punkt kan man tydligen komma till olika slutsatser. Det är ändå anmärkningsvärt att ett av riksdagens partier anser att detta är en onödig kostnad. Det kan bero på en principiell grundsyn. Men det kan också bero på att detta parti är försett med en mycket rik kassa, som klarar av detta val. Det kan möjligen också bero på att man värderar demokratin på olika sätt.

Nu har vi hört Nils Fredrik Aurelius tala för Moderaterna, som under konstitutionsutskottets arbete med detta förslag har yrkat på att pengarna inte skulle anslås. Man skulle kunna tänka sig att den principiella och för all del vällovliga synpunkt som Nils Fredrik Aurelius framför skulle mynna ut i att Moderata samlingspartiet därmed hade avstått från sin del av bidraget. Då hade flaggningen av principiell karaktär varit konsekvent och tämligen hedervärd. Men så, det gör man inte. Man förväntar sig ändå en utbetalning på 6 133 500 kr av de anslagna medlen. Därmed slår argumentationen litet i luften.

Jag menar, och jag tror att det är grunden för konstitutionsutskottets förslag, att demokratin är viktig. Vi är nu medlemmar i EU och håller på att lära oss hur arbetet går till. Vi har en viktig uppgift i att få svenska folket att känna delaktighet i denna demokratiska process. Därför tror vi att det är angeläget att pengar anslås. Det är olika mycket angeläget beroende på organisation och kassa i partierna, men det är mycket angeläget att detta förslag går igenom i riksdagen. Jag sätter ett frågetecken inför det verkliga motivet till den moderata reservationen.

Jag ställer mig bakom utskottets hemställan och räknar med att det blir riksdagens beslut.

Anf. 87 NILS FREDRIK AURELIUS (m)

Herr talman! Pär-Axel Sahlberg frågar efter det verkliga motivet. Vi har en i grunden ideologisk syn på detta. Vi tror att politiska partier så långt det går bör vara fristående från statligt stöd. Vi tror också att man skall vara sparsam med offentliga medel, inte minst i den situation vi befinner oss i just nu.

Får jag fråga Pär-Axel Sahlberg: Är det inte litet problematiskt att plussa på 30 miljoner extra just till de politiska partierna, när det sam-

tidigt är nödvändigt med så många besparingar på så många andra områden?

Pär-Axel Sahlberg tillåter sig en liten gliring. Han säger: Om ni moderater nu är så oerhört emot extra pengar, varför avstår ni då inte från att ta emot dem? Det skulle måhända passa socialdemokraterna. Vi resonerar på det sättet att vi följer de beslut som fattas här. Skulle vi avstå från medel som alla andra partier tar emot, rubbas jämvikten inför valet på ett sätt som inte är rimligt. Det rimliga är att man strävar efter att gradvis minska partiernas beroende av partistöd från staten.

Anf. 88 PÄR-AXEL SAHLBERG (s)

Herr talman! Jag kan ändå inte bortse från att det hade varit konsekvent att man avstod från sin del och sparade nationens surt förvärvade kronor. Så principiell är man alltså inte från moderaternas sida, utan skall stödet fördelas skall man vara med.

Jag frågade om det i botten faktiskt finns en skillnad i synsätt på det demokratiska värdet. Vi är nu alldeles nyblivna medlemmar i den europeiska unionen. Den har sina demokratiska former och begränsningar. Vi vet att inte ens alla svenskar är på det klara med att det är ett val på gång i september i år. Det motiverar naturligtvis en stor insats från de politiska partierna och därmed också de extra pengarna, som Aurelius kallade dem för. Nu är det inte fråga om extra pengar, utan det är riktade medel för ett speciellt ändamål, nämligen vårt första val till Europaparlamentet.

Anf. 89 NILS FREDRIK AURELIUS (m)

Herr talman! Pär-Axel Sahlberg frågar om jag inte inser det demokratiska värdet. Det är snarast en retorisk fråga. Det är klart att vi inser det demokratiska värdet i detta EU-val. Är det något parti som har insett det värdefulla i att Sverige kommer med i EU och också är med och förrättar detta val till parlamentet, så är det just Moderaterna. Det tror jag nog att den gode Pär-Axel Sahlberg har klart för sig. Därav följer inte att man nödvändigtvis skall anslå 30 miljoner, bara därför att man säger att det är demokratiskt värdefullt att partierna agerar inför EU-valet. Partierna har redan fått ett stort statligt partistöd för detta val, som inte kommer som någon överraskning.

Får jag än en gång fråga Pär-Axel Sahlberg och Socialdemokraterna: Ligger det inte något i att det vore bra om partierna kunde vara goda föredömen i dessa tider av nödvändig sparsamhet?

Anf. 90 PÄR-AXEL SAHLBERG (s)

Herr talman! Det var det jag sade i inledningen, att man alltid kan diskutera olika medel eller anslag. Jag tycker att vi har en förhållandevis billig demokrati i vårt land, med tanke på hur oerhört omfattande den är och vilken aktivitet som utförs i våra politiska partier. De är måhända olika. Jag vill ändå gärna tro att vi gemensamt står bakom både den demokratisyn och den partiapparat vi har valt och utvecklat i vårt land.

Prot. 1994/95:118
12 juni

*Kampanjkostnader vid
valet till Europa-
parlamentet*

Prot. 1994/95:118
12 juni

*Kampanjkostnader vid
valet till Europa-
parlamentet*

Jag känner dock en oro inför den moderata reservationen i denna fråga. Här kan man flagga för sin princip men sedan bli nerröstad i kammaren och göra av med sina 6 miljoner. Man har vunnit i fråga om en princip som man vill hävda, men man har också fått pengarna. Det ekar litet fel ur min synpunkt; jag vill inte säga falskt, men det är åt det hållet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 13 juni.)

8 § Konvention om Europaskolorna

Föredrogs
Utbildningsutskottets betänkande 1994/95:UbU20
Konvention om Europaskolorna (prop. 1994/95:214 och 1994/95:100 delvis)

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 13 juni.)

9 § Riksbankens jubileumsfonds verksamhet under år 1994

Föredrogs
Utbildningsutskottets betänkande 1994/95:UbU21
Riksbankens jubileumsfonds verksamhet under år 1994 (redog. 1994/95:RJ1)

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 13 juni.)

10 § Ytterligare medel inom Utbildningsdepartementets område

Föredrogs
Utbildningsutskottets betänkande 1994/95:UbU22
Ytterligare medel inom Utbildningsdepartementets område (prop. 1994/95:150 delvis)

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 13 juni.)

Föredrags

Socialförsäkringsutskottets betänkande 1994/95:SfU19

Konvention om social trygghet mellan Sverige och Chile (prop. 1994/95:199)

Konvention om social trygghet mellan Sverige och Chile

Anf. 91 GULLAN LINDBLAD (m)

Herr talman! Mot bakgrund av statens ekonomiska situation har vi moderater i en motion framhållit att alla utgifter noga måste granskas och värderas – även utgifter som förknippas med de sociala konventionerna. Jag vill betona att vi i sak inte har några invändningar just mot konventionen mellan Sverige och Chile. Vi tar upp frågan principiellt, men påtalar det faktum att det aktuella förslaget lika litet som andra liknande ärenden innehåller någon som helst ekonomisk konsekvensbeskrivning av vad konventionens förmåner beräknas uppgå till för den svenska staten och därmed för skattebetalarna.

Jag vill gärna säga, herr talman, att jag kan uttrycka min tillfredsställelse med att utskottets majoritet tagit frågan på stort allvar. Utskottet skriver följande på s. 4 i utskottsbetänkandet: ”— — det är angeläget att regeringen i propositioner till riksdagen ger en utförlig information om effekter såväl vad gäller beräknade kostnader till följd av föreslagna förändringar som i fråga om förväntade beteendeändringar hos berörda individer. Utskottet har vid flera tillfällen uttalat att konsekvensbeskrivningarna i propositionerna är bristfälliga i olika avseenden. Även Riksdagens revisorer har påtalat brister i detta hänseende.”

Utskottet säger vidare att man i betänkande SfU20, som vi skall debattera senare, också påtalar brister när det gäller konsekvensbeskrivningar m.m. Man har föreslagit ett tillkännagivande i frågan.

Jag är medveten om att det kan vara svårt att göra fullödiga konsekvensbeskrivningar vad gäller konventioner, men en viss ledning om konsekvenserna bör ändå kunna ges, menar utskottet. Därmed anser utskottet att motionsyrkandet är tillgodosett. Vi motionärer är faktiskt ganska nöjda med att man har tagit upp frågan och att utskottet också har uttalat detta, även om motionen enligt gällande regler avslås i sin helhet.

Vad gäller yrkande 2 om att riksdagen hos regeringen bör begära en utredning om de sociala konventionernas innehåll, funktion, konsekvenser och ekonomiska kostnader är utskottsmajoriteten däremot kall-sinnig. Man menar att en sådan utredning inte ger någon användbar information.

Vi moderater har tillsammans med kds representant i utskottet i en reservation ansett att regeringen bör få ett sådant uppdrag, eftersom någon större genomgripande studie om de sociala konventionernas funktion och kostnader för Sverige respektive de andra konventionsländerna inte har genomförts. Vi är naturligtvis medvetna om att

Sverige i vissa fall kan stå som vinnare och i andra fall som förlorare, så att säga, men vi tycker att det vore värdefullt med en sådan genomgripande utredning.

Därmed, herr talman, yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 92 BÖRJE NILSSON (s)

Herr talman! Det brukar inte uppstå någon större debatt i riksdagen om sociala konventioner med andra länder, men denna gång har alltså moderaterna en synpunkt i sin motion, och man har också följt upp det i sin reservation.

Arbetet med denna konvention med Chile påbörjades under våren - 93, alltså under den borgerliga regeringstiden, och är nu avslutad. Jag förutsätter att det bakom Moderaternas krav inte döljer sig någon negativ inställning till överenskommelser med andra länder av detta slag. De är ändå ganska viktiga. Konventioner underlättar ju situationen för personer som flyttar mellan länderna och för företag med verksamhet i dessa länder.

Gullan Lindblad känner väl till – hon har också citerat den här – utskottets grunduppfattning att propositioner rent allmänt bör ge en utförlig information om såväl beräknade kostnader som hur förslagen påverkar enskilda människor i olika avseenden. Vi har liksom Riksdagens revisorer uttalat detta, och en skärpning bör naturligtvis ske.

Vi menar att det kan vara svårt att göra konsekvensanalyser med anledning av konventionerna på grund av tidsaspekterna och ovissheten om utnyttjandet av konventionsreglerna. Vi menar ändå att en viss ledning om konsekvenserna bör finnas i propositionerna. Där har vi förenat oss, och vi tycker att det är bra.

Gullan Lindblad vill gå ett steg längre. Hon vill i yrkande 2 göra en total genomgång av sociala konventioners funktion, konsekvenser och inte minst kostnader. Det är utskottsmajoriteten något tveksam till, som Gullan Lindblad vet. Vi menar att nyttan och användbarheten av den information som man erhåller genom en sådan utredning starkt kan ifrågasättas. Där skiljer vi oss; det kan vi bara konstatera.

Jag yrkar alltså bifall till hemställan i utskottets betänkande.

Anf. 93 GULLAN LINDBLAD (m)

Herr talman! Jag anser att vi är ganska överens i de stora dragen i detta ärende. Jag vill bara återigen betona att det inte finns någon negativism från vår sida vad gäller konventioner som sådana. Men när vi tvingas att spara på alla områden, inte minst vad gäller människor här hemma, finns det kanske skäl för att vi också ser över vad de gemensamma konventionerna kostar.

Anf. 94 BÖRJE NILSSON (s)

Herr talman! Jag noterar att Moderaterna biträder konventionen mellan Sverige och Chile i detta avseende. Det är väl okej. Men när det gäller den djupare totala granskningen av alla konventioner är vi tveksamma. Det kostar ju det också. Vi är något tveksamma när det gäller nyttan och användbarheten.

Men man bör ändå i alla propositioner sträva efter en konsekvensanalys. Det tycker vi är värdefullt i fortsättningen.

Prot. 1994/95:118
12 juni

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 13 juni.)

12 § Kontroll av socialförsäkringen

*Kontroll av
socialförsäkringen*

Föredrogs

Socialförsäkringsutskottets betänkande 1994/95:SfU20

Kontroll av socialförsäkringen (förs. 1994/95:RR10 och prop. 1994/95:147)

Anf. 95 GULLAN LINDBLAD (m)

Herr talman! Betänkande 20 handlar i huvudsak om Riksdagens revisorers förslag Kontroll av socialförsäkringen. Låt mig först säga att hela utskottet har uttalat sin uppskattning av det förtjänstfulla arbete som Riksdagens revisorer har utfört. Det är viktigt för oss i utskotten att ha tillgång till riksdagsrevisorernas kompetens när utskottens uppgifter numera innefattar ett ökat ansvar för såväl uppföljning som utvärdering av utskottens arbete. Tidigare har kanske vårt arbete mest bestått i att fatta beslut, men numera – och det är alldeles riktigt – har vi också ett stort ansvar för att följa upp vad som händer med våra beslut och konsekvenserna av desamma.

Det är naturligtvis särskilt angeläget med denna uppföljning och utvärdering i en tid av ekonomiska svårigheter. Men med tanke på socialförsäkringens omfattning – drygt 300 miljarder kronor, motsvarande ca 20 % av bruttonationalprodukten – är kontroll och revision av försäkringen alltid oerhört viktig. Utskottet begärde också enhälligt för något år sedan utredning och kontroll när det gäller det s.k. bidragsfusket.

Vi är alltså alla måna om att vi skall ha en ordentlig kontroll och uppföljning. Det är inte minst viktigt för att upprätthålla förtroendet för försäkringssystemen.

Utskottet föreslår nu enhälligt ett tillkännagivande om att revisorernas förslag om enklare och tydligare regler samt om kartläggning av de fördelningspolitiska effekterna av radikala förenklingar bör överlämnas till Sjuk- och arbetsskadeberedningen.

Det framgår av revisorernas rapport att lagen om allmän försäkring sedan sin tillkomst år 1962 har ändrats 235 gånger, och därav på mer än 200 ställen sedan 1990. Det är klart att de ändringarna i huvudsak har föranletts av ekonomiska skäl och varit nödvändiga. Men de har naturligtvis bieffekter.

Jag skall nu inte alla starta någon ideologisk debatt. Det är inte rätt tillfälle, och vi skall heller inte uppta tid med detta. Men jag tror att vi alla kan vara överens om att snabba klipp inom försäkringssystemen ofta kan ha negativa effekter och leda till ökade utgifter inom andra delar av försäkringen än de avsedda. Därutöver vet vi också att det kan

ha negativa effekter för samhällsekonomin i stort, t.ex. vad gäller kommunernas åtaganden beträffande socialtjänsten.

Utskottet påtalade också nyligen i sitt yttrande till finansutskottet, 1993/94:SfU4, brister i regeringens redovisning av effekter av olika förslag och bristen på ordentliga konsekvensanalyser. Börje Nilsson och jag berörde detta under den förra debatten.

I utskottets nyligen avlämnade yttrande har utskottet uttalat att utgiftstak och ramar för de olika utgiftsområdena måste baseras på mycket pålitliga prognoser. Vi moderater påtalade särskilt i vår avvikande mening bl.a. behovet av noggranna budgetuppföljningar och varnade för ett tak när det gäller t.ex. pensionsutfästelserna.

På en punkt i detta betänkande har vi moderater en reservation. Den gäller revisionen av socialförsäkringen. Utskottsmajoriteten anser utan förbehåll att en decentraliserad revision är att föredra framför en mer centraliserad. Riksrevisionsverket ifrågasatte i sin revisionsrapport Socialförsäkringarna granskas, 1994:38, att dagens socialförsäkringsadministration är utformad på ett sätt som främjar den kostnads- och samhällsekonomiska effektiviteten inom socialförsäkringssystemet.

Riksdagens revisorer har aktualiserat frågan om en centraliserad kontra en decentraliserad försäkringsadministration och har förutsatt att denna fråga kommer att utredas närmare genom den översyn av socialförsäkringsadministrationen som regeringen aviserat i budgetpropositionen i år.

När det gäller en eventuell centraliserad internrevision har indignationen varit stor hos remissinstanserna. Det är att märka att ingen instans har förordat en helt centraliserad internrevision, inte vare sig Riksrevisionsverket eller Riksförsäkringsverket. Verken delar dock revisorernas uppfattning att revisionen av de gemensamma systemen kan förbättras och vissa samordnande insatser förstärkas.

Riksdagsrevisorerna drar slutsatsen att en helt centraliserad internrevision inte är möjlig på grund av den speciella situationen vad gäller försäkringskassorna, nämligen att de är fristående juridiska personer. Vi moderater delar den uppfattningen. Men vi vill särskilt betona att socialförsäkringssystemen dock är nationella och beslutade av riksdagen. Därför menar vi att det också finns ett nationellt ansvar för att revisionen blir så effektiv och rationell som möjligt. Vi anser i likhet med riksdagsrevisorerna att det bör finnas utrymme för att inom ramen för nuvarande organisation utveckla den interna revisionen.

De förslag till förändringar som har lämnats av Riksförsäkringsverket och försäkringskassorna om en aktiv samverkan över länsgränsen och en förstärkning av internrevisionen genom inrättande av en sådan funktion centralt i Riksförsäkringsverket bör enligt vår mening följas upp av regeringen. Jag yrkar därmed bifall till reservation nr 1.

Anf. 96 ULLA HOFFMANN (v)

Herr talman! Socialförsäkringarna är en del av den generella välfärden och betalas via skatter, sociala avgifter och numera också till vissa delar av s.k. egenavgifter. Systemen bygger på ett grundskydd lika för alla och ett inkomstbortfallsskydd. Under senare år har av olika skäl ett

antal, närmare bestämt ca 200, förändringar gjorts. Förändringarna har ökat komplexiteten i systemen och gjort dem oöverskådliga för allmänheten, och för den delen också för politikerna.

För att medborgarna skall kunna utnyttja sina rättigheter, för skyldigheterna är obligatoriska, krävs att systemen är överskådliga och enhetliga. Riksdagens revisorer har därför föreslagit att de fördelningspolitiska effekterna skall kartläggas när systemen förändras. Det tycker Vänsterpartiet är utmärkt. Vi motionerade i allmänna motionstiden om just att de förändringar som den socialdemokratiska regeringen föreslår skall granskas ur ett klass- och könsperspektiv. På initiativ från Vänsterpartiet föreslår också socialförsäkringsutskottet att detta uppdrag överlämnas till Sjuk- och arbetsskadeberedningen för beaktande i det fortsatta beredningsarbetet.

Vänsterpartiet har i alla sammanhang efterlyst konsekvensanalyser av de olika förslagen i de propositioner som lämnar regeringen. Detta behov blev särskilt tydligt i budgetpropositionen, där regeringen för pensionärerna föreslog olika åtgärder vad gällde beräkningar av bostadstillägget och det särskilda grundavdraget som sammantaget innebär att pensionärer med hög inkomst skulle få bostadstillägg medan pensionärer med låg inkomst skulle få ett försämrat bostadstillägg. En ordentlig konsekvensanalys hade med all säkerhet givit vid handen att förslagen inte skulle läggas fram. I budgetpropositionen och kompletteringspropositionen har regeringen tillsammans med Centerpartiet föreslagit en rad nedskärningar som drabbar främst lågavlönade eller arbetslösa kvinnor. De enda konsekvensanalyser som gjorts är schematiska diagram.

Socialförsäkringsutskottet har påpekat detta tidigare, och nu gör även riksdagens egna revisorer det. Det handlar inte bara om konsekvenser för den enskilda kvinnan eller mannen utan också om konsekvenser för andra socialförsäkringsförmåner och andra samhällssektorer. På initiativ av Vänsterpartiet skall nu även behovet av konsekvensanalyser ges regeringen till känna. Vi i Vänsterpartiet kommer att driva frågan om konsekvensanalyser. Vi anser att de är nödvändiga för att kunna föra en vettig fördelningspolitik.

Herr talman! Enligt förvaltningslagen skall varje myndighet hjälpa den enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Hjälp skall lämnas i den utsträckning som anses lämplig med hänsyn tagen till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Det innebär att det anses att den enskilda inte skall behöva experter eller konsulter för att kommunicera med myndigheterna. Rättshjälp utgår därför inte vid en konflikt mellan medborgarna och myndigheterna.

En enskild individ, utan någon som helst juridisk förkunskap, ställs mot en avdelning med ett antal kvalificerade jurister, alla experter på socialförsäkringsrätt. Det som skall prövas är ofta av avgörande betydelse för den enskildas hela livssituation. Det ställer stora krav på den enskilda för att hon skall kunna ta till vara sina intressen i en så utsatt situation. Det ställer också stora krav på myndigheterna, som i vissa lägen skall erkänna att de begått ett misstag.

Vänsterpartiet anser att Riksförsäkringsverket skall finansiera ett juridiskt biträde till en enskild i de mål där Riksförsäkringsverket väljer att på eget initiativ gå in som motpart. Utskottet säger sig ha förståelse för vårt önskemål om att stärka de enskildas möjligheter att ta till vara sin rätt. Men den förståelsen innebär tydligen inte att man anser att den enskilda behöver hjälp. Jag undrar därför vad förståelsen består av. Det kan ju inte vara förståelsen för att myndigheter faktiskt kan göra fel och att en enskild då kan behöva juridiskt biträde för att få sin rätt. Fackföreningarna är, för dem som är fackligt anslutna, en stor hjälp med sin expertis. Men alla är inte fackligt anslutna. Det faktum att både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet anser att alla borde vara det räcker inte, eftersom verkligheten inte ser ut så.

Herr talman! Jag känner mig nöjd med att utskottsmajoriteten tillstyrkt Vänsterpartiets önskemål om att Sjuk- och arbetsskadeberedningen skall göra en kartläggning av de fördelningspolitiska effekterna och att regeringen återigen uppmanas att göra ordentliga konsekvensanalyser. Men jag känner mig inte nöjd med att utskottet inte tillstyrkt vår motion om rättsligt stöd för den enskilda i vissa ärenden om allmän försäkring. Jag yrkar därför bifall till Vänsterpartiets reservation nr 2 avseende mom.4, som också Miljöpartiet och kds har anslutit sig till.

Anf. 97 BÖRJE NILSSON (s)

Herr talman! Det är naturligtvis värdefullt att Riksdagens revisorer har gjort en ordentlig genomgång av hur socialförsäkringen fungerar, och utskottet uttalar också sin uppskattning över det arbetet.

Vi delar uppfattningen att socialförsäkringen har blivit svåröverskådlig. Den är svår för enskilda människor att förstå. Vi har också påtalat det tidigare i olika sammanhang. Ett väl sammanhållet lagkomplex över de olika försäkringarna har under åren blivit i det närmaste oöverblickbart för medborgarna. Det är helt klart att det måste göras något åt det.

Därför ser utskottet i sin helhet positivt på att det ingår i Sjuk- och arbetsskadeberedningens arbete att utforma en ny ohälsöförsäkring och att denna blir enklare och enhetligare. På den punkten är vi helt överens, liksom att en kartläggning av de fördelningspolitiska effekterna av förändringarna också bör ske.

När det gäller den interna revisionen tycker vi att Riksdagens revisorer uttrycker sig något kluvet. Revisorerna anser ju att en decentraliserad organisation kan bidra till lokalt och regionalt engagemang för försäkringskassornas verksamhet. Vidare anser man att det inom ramen för nuvarande organisation finns utrymme för att utveckla den interna revisionen.

Men vi är tveksamma till att en förstärkning av internrevisionen skulle ske genom att man bygger upp en central funktion på Riksförsäkringsverket. Det skulle innebära att man tar resurser ifrån försäkringskassornas interna revision. I och med det försvagar man den. Det är fel väg att gå.

Hela socialförsäkringens verksamhet bedrivs ute i landet och ute på fältet. Och då skall självfallet internrevisionen också finnas där, men man skall arbeta efter centrala riktlinjer.

Utskottet säger mycket klart att vi föredrar en decentraliserad internrevision som den nuvarande framför en centraliserad på Riksförsäkringsverket. Det är på den punkten som Gullan Lindblad har argumenterat för en annan linje.

När det gäller patientombudsmannen tror jag att vi alla har förståelse för det allmänna önskemålet att stärka de enskilda människornas möjligheter att ta till vara sin rätt i olika avseenden. Men här kommer också kostnadsaspekten in. Att i dagens läge bygga ut ombudsmannaorganisationen kostar, och det ekonomiska utrymmet är begränsat.

Som Ulla Hoffmann mycket väl vet har myndigheterna ett ansvar att sörja för att utredningarna blir ordentliga, grundliga och objektiva. Verket kan ju också föra processer för den enskilda parten gentemot domstol. Vi menar att det finns en viss säkerhet här. Men det är klart att kostnadsaspekten väger mycket tungt i det här sammanhanget. Det kostar, och i det ekonomiska klimat som vi befinner oss i måste man vara något återhållsam.

Jag yrkar alltså bifall till hemställan i utskottets betänkande.

Anf. 98 ULLA HOFFMANN (v) replik

Herr talman! När Börje Nilsson diskuterar det här med patientombudsmannen har han tydligen inte observerat att det Vänsterpartiet vill ha – och det har också kds och Miljöpartiet anslutit sig till – är möjligheten att få ett juridiskt biträde som Riksförsäkringsverket skulle stå för. Det innebär alltså inte en ökad kostnad för staten, utan det skall rymmas inom Riksförsäkringsverkets anslag. Det är faktiskt en viss skillnad på en patientombudsman och det som vi begär.

Det alldeles riktigt att det står att Riksförsäkringsverket skall verka för att bestämmelserna skall tillämpas likformigt och rättvist. Men det betyder ju inte att det är rätt. Det betyder bara att verket skall se till att alla bedöms likformigt. Därför menar jag att man faktiskt kan behöva ett juridiskt biträde vid de komplicerade utredningar som den enskilde skall försöka tolka och ge synpunkter på.

Sedan har jag inte heller fått svar på min fråga om vad den förståelse som utskottet uttrycker egentligen innebär.

Anf. 99 BÖRJE NILSSON (s) replik

Herr talman! Ett juridiskt biträde kostar ju också pengar. Ulla Hoffmann menar att man skall ta det av det anslag som verket får, men det är ju begränsat. Det kostar också att anlita biträden.

Jag upplever inte detta som något större bekymmer ute i landet. Jag har själv varit verksam i försäkringskassorna och i socialförsäkringsnämnderna, och jag har inte upplevt detta som någon stor fråga. De allra flesta kan ju få hjälp via fackliga organisationer och genom handikapprörelsen om det skulle behövas, och många får det också. Vi vet att LO har byggt ut en rättshjälp för detta. Många kan få hjälp på detta sätt om det skulle behövas. Jag upplever det inte som något större pro-

blem. Men det är klart att det kostar pengar. Det blir en ny uppgift för Riksförsäkringsverket. Det kan vi aldrig komma ifrån. Vi vet inte hur mycket det kostar, men det väger tungt i sammanhanget.

Anf. 100 ULLA HOFFMANN (v) replik

Herr talman! Börje Nilsson säger att han inte har stött på de här problemen ute i landet. Ändå hävdar han att en sådan inrättning skulle kosta en väldig massa pengar. Jag får inte ihop det resonemanget riktigt.

De allra flesta kan också få hjälp av facket, handikapprörelsen osv., men de allra flesta är inte alla. Det kommer alltid att finnas några typer av ärenden som kommer att falla emellan. Jag har själv ett sådant ärende som ligger. Det har fallit emellan, och det är ingen som är intresserad av att hjälpa till med det. Det finns ärenden och människor som hamnar mellan stolarna. De skulle behöva det här stödet.

Anf. 101 GULLAN LINDBLAD (m)

Herr talman! När det gäller den interna revisionen säger Börje Nilsson att verksamheten bedrivs ute på fältet och då skall naturligtvis också revisionen göras där. Det kan nog diskuteras. Jag är inte alldeles övertygad om på vilket sätt revisionen görs bäst. Men jag tycker att det är viktigt att regeringen närmare ser över den här situationen.

Riksrevisionsverket har sett på försäkringkassornas administration och även revisionen och säger att de egentligen är förhindrade att lämna synpunkter eftersom försäkringskassorna har just den här speciella ställningen. Man påtalar dock att kassornas uppgift i sin helhet är statligt reglerad och att verksamheten är finansierad med av staten beslutad uppbörd av skatter och avgifter.

Man säger också att Riksförsäkringsverket lämnar en gemensam anslagsframställning för verket och försäkringskassorna och enligt bestämmelser i regleringsbrevet även skall lämna en gemensam årsredovisning för Riksförsäkringsverket och kassorna.

Det är naturligtvis en speciell situation. Det är synd att utskottet låser sig så fullständigt och säger att allt är bra som det är. I en tid med bristande ekonomiska resurser finns det mycket som talar för att även om en sak fungerar bra kan den kanske bli ännu bättre. En revision av utgifterna och av kassornas sätt att verka skulle kunna vara till godo både för försäkringen och för de enskilda.

Anf. 102 BÖRJE NILSSON (s)

Herr talman! Genom mitt engagemang vet jag själv att detta med intern revision fungerar mycket väl. Det finns ingen större kritik mot detta. Verket har ju tillsynsrollen över kassorna. På det sättet kan man gå in i verksamheten och följa upp den.

Som Gullan Lindblad vet skall det ske en stor administrativ översyn av kassaverksamheten. Den gäller både kassornas verksamhet och Riksförsäkringsverket. Vi menar att det är bra om man tittar på det den vägen. Det är där detta hör hemma.

Jag uppfattar det så att det pågår en liten maktkamp mellan kassorna och Riksförsäkringsverket. Riksförsäkringsverket vill bygga upp en mycket stor enhet för detta i Stockholm. Jag tycker att det är fel. På den privata sidan ligger mycket av internrevisionen ute i landet, ute i företagen. Jag tycker att den hör hemma där. Jag vill nog påstå att moderaterna har lyssnat litet väl mycket på Riksförsäkringsverket i det här avseendet.

Prot. 1994/95:118

12 juni

*Kontroll av
socialförsäkringen*

Anf. 103 GULLAN LINDBLAD (m)

Herr talman! Någon eventuell maktkamp mellan Försäkringskassaförbundet och Riksförsäkringsverket ger jag mig inte in i att bedöma. Jag beklagar om så är fallet. Jag ser på försäkringen, dess funktion och dess kostnader. Är det så att revisionen skulle kunna göras ännu mer effektiv och rationell så att vi använder våra pengar ännu bättre än i dag, anser jag att det vore skäl att pröva detta, även om jag då kanske blir betraktad som något centralistisk. Det finns positiva saker med decentralisering, men det kan också bli väldigt stora olikheter i bedömningarna. Det är en nationell försäkring som skall bedömas lika. Människor i hela vårt land skall ha samma typer av förmåner osv. Det kunde finnas någonting positivt i att man finge en enhetlig överblick över det hela.

Jag beklagar att inte utskottsmajoriteten kunde skriva i betänkandet att en administrativ översyn skall ske och att utskottet anser att frågan bör tas upp då. Nej, det har man inte sagt, man har bara sagt att allt är bra som det är och så skall det förbli. Jag hoppas att regeringen ändå tar detta till sig och ser att det finns även andra bedömningar.

Anf. 104 BÖRJE NILSSON (s)

Herr talman! Mycket kan naturligtvis göras bättre. Det är självklart att socialförsäkringen och försäkringskassorna innebär en väldigt stor administration. Den är komplicerad och omfattande. Man måste sträva efter att förenkla den så att den fungerar ännu bättre – det är självklart. Men jag tror inte man skall inrikta sig på den interna revisionen för då hamnar man fel. Det är mycket annat man bör titta på.

Jag tror att Gullan Lindblad har läst betänkandet litet slarvigt. Där säger vi mycket klart att det skall ske en administrativ översyn. Den nuvarande regeringen har tagit initiativ till det. En utredningsman har tillsatts. Man kommer att se över verksamheten i dess helhet för att få den att fungera bättre.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 13 juni.)

Prot. 1994/95:118
12 juni

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Finansutskottets betänkande
1994/95:FiU20 Den ekonomiska politiken och slutlig budgetreglering
för budgetåret 1995/96

Justitieutskottets betänkande
1994/95:JuU26 Arvoden enligt rättshjälpslagen, m.m.

14 § Kammaren åtskildes kl. 14.37.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början t.o.m. 3 § anf. 33 (delvis),
av förste vice talmannen därefter t.o.m. 7 § anf. 86 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

GUNNAR GRENFORS

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Prot. 1994/95:118
12 juni

1 § Avsägelse	1
2 § Förnyad bordläggning.....	1
3 § Regionalpolitik	1
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1994/95:AU13	1
Anf. 1 PATRIK NORINDER (m)	1
Anf. 2 LENNART ROHDIN (fp)	6
Anf. 3 HANS ANDERSSON (v)	9
Anf. 4 LENNART ROHDIN (fp) replik	14
Anf. 5 HANS ANDERSSON (v) replik	14
Anf. 6 LENNART ROHDIN (fp) replik	14
Anf. 7 HANS ANDERSSON (v) replik	15
Anf. 8 BERTIL BORGLUND (mp)	15
Anf. 9 DAN ERICSSON (kds)	17
Anf. 10 PATRIK NORINDER (m) replik	20
Anf. 11 DAN ERICSSON (kds) replik	20
Anf. 12 PATRIK NORINDER (m) replik	21
Anf. 13 DAN ERICSSON (kds) replik	21
Anf. 14 LENNART ROHDIN (fp) replik	21
Anf. 15 DAN ERICSSON (kds) replik	22
Anf. 16 LENNART ROHDIN (fp) replik	22
Anf. 17 DAN ERICSSON (kds) replik	22
Anf. 18 BERIT ANDNOR (s)	22
Anf. 19 HANS ANDERSSON (v) replik	26
Anf. 20 BERIT ANDNOR (s) replik	26
Anf. 21 HANS ANDERSSON (v) replik	27
Anf. 22 BERIT ANDNOR (s) replik	28
Anf. 23 PATRIK NORINDER (m) replik	28
Anf. 24 BERIT ANDNOR (s) replik	29
Anf. 25 PATRIK NORINDER (m) replik	29
Anf. 26 BERIT ANDNOR (s) replik	30
Anf. 27 LENNART ROHDIN (fp) replik	30
Anf. 28 BERIT ANDNOR (s) replik	31
Anf. 29 BERTIL BORGLUND (mp) replik	31
Anf. 30 BERIT ANDNOR (s) replik	31
Anf. 31 BERTIL BORGLUND (mp) replik	32
Anf. 32 BERIT ANDNOR (s) replik	32
Anf. 33 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	32
Anf. 34 HANS ANDERSSON (v) replik	35
Anf. 35 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	36
Anf. 36 HANS ANDERSSON (v) replik	36
Anf. 37 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	37

Anf. 38 LENNART ROHDIN (fp) replik	38
Anf. 39 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	38
Anf. 40 LENNART ROHDIN (fp) replik	39
Anf. 41 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	39
Anf. 42 DAN ERICSSON (kds) replik	40
Anf. 43 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	40
Anf. 44 DAN ERICSSON (kds) replik	41
Anf. 45 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	41
Anf. 46 PATRIK NORINDER (m) replik	42
Anf. 47 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	42
Anf. 48 PATRIK NORINDER (m) replik	43
Anf. 49 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	43
Anf. 50 ELVING ANDERSSON (c)	44
Anf. 51 PATRIK NORINDER (m) replik	46
Anf. 52 ELVING ANDERSSON (c) replik	47
Anf. 53 PATRIK NORINDER (m) replik	47
Anf. 54 ELVING ANDERSSON (c) replik	48
Anf. 55 LENNART ROHDIN (fp) replik	48
Anf. 56 ELVING ANDERSSON (c) replik	49
Anf. 57 LENNART ROHDIN (fp) replik	49
Anf. 58 ELVING ANDERSSON (c) replik	49
Anf. 59 DAN ERICSSON (kds) replik	49
Anf. 60 ELVING ANDERSSON (c) replik	50
Anf. 61 CHRISTEL ANDERBERG (m)	50
Anf. 62 ELVING ANDERSSON (c) replik	52
Anf. 63 HANS ANDERSSON (v) replik	52
Anf. 64 CHRISTEL ANDERBERG (m) replik	53
Anf. 65 HANS ANDERSSON (v) replik	53
Anf. 66 CHRISTEL ANDERBERG (m) replik	54
Anf. 67 KRISTINA ZAKRISSON (s)	54
(Beslut skulle fattas den 13 juni.)	55

4 § Enhetlig räntesättning och finansiering av statliga bostadslån m.m. 55

Bostadsutskottets betänkande 1994/95:BoU20.....	55
Anf. 68 KNUT BILLING (m)	55
Anf. 69 LENNART NILSSON (s).....	56
Anf. 70 KNUT BILLING (m)	57
Anf. 71 LENNART NILSSON (s).....	57
Anf. 72 KNUT BILLING (m)	58
Anf. 73 LENNART NILSSON (s).....	58
Anf. 74 KNUT BILLING (m)	58
Anf. 75 LENNART NILSSON (s).....	58
Anf. 76 KNUT BILLING (m)	59

(Beslut skulle fattas den 13 juni.)	59
5 § Viss ändring av reglerna för statliga kreditgarantier	
m.m.	59
Bostadsutskottets betänkande 1994/95:BoU22	59
Anf. 77 PETER WEIBULL BERNSTRÖM (m)	59
Anf. 78 OWE HELLBERG (v)	60
Anf. 79 LENNART NILSSON (s)	61
Anf. 80 PETER WEIBULL BERNSTRÖM (m)	62
Anf. 81 LENNART NILSSON (s)	62
Anf. 82 OWE HELLBERG (v)	62
Anf. 83 LENNART NILSSON (s)	63
Anf. 84 OWE HELLBERG (v)	63
(Beslut skulle fattas den 13 juni.)	63
6 § Ytterligare medel till regeringskansliet	63
Konstitutionsutskottets betänkande 1994/95:KU49	63
(Beslut skulle fattas den 13 juni.)	63
7 § Kampanjkostnader vid valet till Europaparlamentet	63
Konstitutionsutskottets betänkande 1994/95:KU50	63
Anf. 85 NILS FREDRIK AURELIUS (m)	63
Anf. 86 PÄR-AXEL SAHLBERG (s)	64
Anf. 87 NILS FREDRIK AURELIUS (m)	64
Anf. 88 PÄR-AXEL SAHLBERG (s)	65
Anf. 89 NILS FREDRIK AURELIUS (m)	65
Anf. 90 PÄR-AXEL SAHLBERG (s)	65
(Beslut skulle fattas den 13 juni.)	66
8 § Konvention om Europaskolorna	66
Utbildningsutskottets betänkande 1994/95:UbU20	66
(Beslut skulle fattas den 13 juni.)	66
9 § Riksbankens jubileumsfonds verksamhet under år 1994	66
Utbildningsutskottets betänkande 1994/95:UbU21	66
(Beslut skulle fattas den 13 juni.)	66
10 § Ytterligare medel inom Utbildningsdepartementets område	66
Utbildningsutskottets betänkande 1994/95:UbU22	66
(Beslut skulle fattas den 13 juni.)	66
11 § Konvention om social trygghet mellan Sverige och Chile	67
Socialförsäkringsutskottets betänkande 1994/95:SfU19	67
Anf. 91 GULLAN LINDBLAD (m)	67
Anf. 92 BÖRJE NILSSON (s)	68
Anf. 93 GULLAN LINDBLAD (m)	68
Anf. 94 BÖRJE NILSSON (s)	68
(Beslut skulle fattas den 13 juni.)	69

12 § Kontroll av socialförsäkringen	69
Socialförsäkringsutskottets betänkande 1994/95:SfU20.....	69
Anf. 95 GULLAN LINDBLAD (m).....	69
Anf. 96 ULLA HOFFMANN (v).....	70
Anf. 97 BÖRJE NILSSON (s).....	72
Anf. 98 ULLA HOFFMANN (v) replik.....	73
Anf. 99 BÖRJE NILSSON (s) replik.....	73
Anf. 100 ULLA HOFFMANN (v) replik.....	74
Anf. 101 GULLAN LINDBLAD (m).....	74
Anf. 102 BÖRJE NILSSON (s).....	74
Anf. 103 GULLAN LINDBLAD (m).....	75
Anf. 104 BÖRJE NILSSON (s).....	75
(Beslut skulle fattas den 13 juni.)	75
13 § Bordläggning	76
14 § Kammaren åtskildes kl. 14.37.	76